

UNITED BUT NOT ABSORBED?
PERSONAALIORDINARIAATTIEN VASTAANOTTO
ENGLANNIN KIRKOSSA VUOSINA 2009 –2012

Paula Heinisuo
Kirkkohistorian maisterintutkielma
Toukokuu 2020

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET		
Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion Teologinen tiedekunta		Laitos – Institution Kirkkohistorian laitos
Tekijä – Författare Heinisuo, Paula		
Työn nimi – Arbetets titel United but not absorbed? Personaaliordinariaattien vastaanotto Englannin kirkossa vuosina 2009–2012		
Oppiaine – Läroämne Kirkkohistoria		
Työn laji – Arbetets art Maisterintutkielma	Aika – Datum 4.5.2020	Sivumäärä – Sidoantal 79
Tiivistelmä – Referat Tutkimukseni tarkastelee Englannin kirkossa tapahtunutta uutisointia ja keskustelua apostolisesta konstituutiosta Anglicanorum Coetibus sekä personaaliordinariaateista vuosien 2009–2012 aikana. Vuoden 2009 lopussa julkistettiin apostolinen konstituutio, ja kolme personaaliordinariaattia perustettiin vuosina 2011 ja 2012. Ensimmäinen personaaliordinariaateista perustettiin Englannin ja Walesin roomalaiskatolisen kirkon piispainkonferenssin alueelle, joka kattaa myös suurimman osan Englannin kirkon alueesta. Tutkin maisterintutkielmassani sitä, miten Englannin kirkon vastuunkantajien käymässä keskustelussa ja lehdistössä puhuttiin ensin apostolisesta konstituutiosta ja sittemmin personaaliordinariaateista. Lähdeaineisto keskittyy Englannin suurimpiin päivälehtiin, kristillisiin lehtiin sekä teologisiin julkaisuihin, kuten <i>The Guardian</i>, <i>Church Times</i> sekä <i>Churchman</i>. Tämän lisäksi merkittävä osa lähteistä muodostui blogisivuista ja yksityisistä verkkosivuista. Tutkimus osoittaa, että Englannin kirkon alueella käytiin alkuun vilkasta keskustelua apostolisesta konstituutiosta sekä ensimmäisestä personaaliordinariaateista. Keskustelua käytiin sekä lehdistössä että useilla blogialustoilla. Apostolisen konstituution julkaisun myötä keskustelu painottui kritiikkiin paavia ja roomalaiskatolista kirkkoa kohtaan sekä spekulointiin siitä, miten apostolinen konstituutio vaikuttaisi anglikaanien ja roomalaiskatolisen kirkon välisiin oppineuvotteluihin. Näiden rinnalla korostui erityisesti pelko Anglikaanisen kirkkoyhteisön ja Englannin kirkon hajoamisesta. Teemat keskustelussa pysyivät samankaltaisina myös ensimmäisen personaaliordinariaatin pystyttämisen jälkeen alkuvuodesta 2011. Tämä tutkimus kuitenkin osoittaa, että suhtautuminen personaaliordinariaatteihin muuttui Englannin kirkossa merkittävästi tutkimusajanjakson aikana. Keskustelu personaaliordinariaateista hiljeni merkittävästi vuoteen 2012 mennessä, jolloin perustettiin personaaliordinariaatit Yhdysvaltojen ja Australian alueille. Tämä johtui todennäköisesti siitä, että ensimmäisen personaaliordinariaatin jäsenmäärät jäivät reilusti alle sen, mitä alun perin useissa kirjoituksissa povattiin. Tämän lisäksi suhtautumiseen vaikuttivat ne keskustelut, joita Englannin kirkossa käytiin samanaikaisesti. Englannin kirkossa käyty keskustelu naispiispuudesta sekä Anglican Communion Covenantista veivät myös todennäköisesti palstatilaa personaaliordinariaateilta.		
Avainsanat – Nyckelord roomalaiskatolinen kirkko, Englannin kirkko, personaaliordinariaatti, ARCIC, naispiispuus		
Säilytyspaikka – Förvaringställe Helsingin yliopiston kirjasto, Keskustakampuksen kirjasto, Teologia		
Muita tietoja		

Sisällysluettelo

<i>I Johdanto</i>	3
1 Tutkimustehtävä	3
2 Englannin kirkon suhde katoliseen kirkkoon	6
3 Personaaliordinariaattien tarve	11
<i>II Anglicanorum Coetibus</i>	16
1 Apostolinen konstituutio julkistetaan	16
2 Ekumeenisen yhteyden uusi alku vai loppu?	26
3 Asiakirja herättää kritiikkiä ja ylistystä	29
<i>III Personaaliordinariaattien synty</i>	38
1 Our Lady of Walsinghamin personaaliordinariaatti	38
2 Keskustelu ordinariaatista	43
<i>IV Personaaliordinariaatin vaikutukset</i>	50
1 Konstituution kehitysaskleet	50
2 Oppineuvottelut jatkuvat	55
<i>V Johtopäätökset</i>	60
<i>VI Lähteet ja kirjallisuus</i>	65
1 Lähteet	65
2 Kirjallisuus	76

I Johdanto

1 Tutkimustehtävä

Paavi Benedictus XVI julkaisi apostolisen konstituution *Anglicanorum Coetibus* marraskuussa 2009. Apostolinen konstituutio on korkein lain muoto, jonka paavi voi asettaa. Tämä konstituutio mahdollisti uuden rakenteen, jonka kautta anglikaanit pystyivät liittymään osaksi roomalaiskatolista kirkkoa ja pitää kiinni anglikaanisesta perinnöstään. Merkittävin näistä seikoista oli jo naimisissa olevien anglikaanipappien mahdollisuus saada ordinaatio roomalaiskatolisessa kirkossa, jossa papistoa koskee selibaattivelvoite. Tätä hiippakunnan kaltaista rakennetta kutsuttiin personaaliordinariaatiksi. Nykyisestä kolmesta personaaliordinariaatista ensimmäinen, Our Lady of Walsinghamin personaaliordinariaatti perustettiin Englannin ja Walesin alueelle alkuvuodesta 2011.

Tässä tutkimuksessa tarkastelen personaaliordinariaattien vastaanottoa Englannin kirkossa vuosina 2009–2012. Tutkimuksen päätehtävänä on selvittää, miten apostoliseen konstituutioon ja personaaliordinariaattien syntyyn suhtauduttiin Englannin kirkon edustajien ja toimijoiden tasolla sekä mediassa. Tuon esiin, milloin ordinariaateista alkoi ilmetä julkista keskustelua, sekä millainen kuva personaaliordinariaateista keskusteluissa annettiin. Tutkimus selvittää myös, mitkä tekijät saattoivat vaikuttaa siihen, miten Englannin kirkossa suhtauduttiin personaaliordinariaatteihin ja millaista keskustelua niistä käytiin.

Tutkimukseni tarkoituksena on avata sitä keskustelua, jota apostolisen konstituutioon sekä personaaliordinariaatteihin liittyen käytiin blogeissa ja mediassa. Tämän lisäksi lähteenä toimii Englannin kirkossa merkittävässä asemassa olevien henkilöiden tai järjestöjen lausunnot tai julkiset kannanotot. Erityishuomio lähdeaineistoa tarkastellessa kiinnittyy siihen, millaisia argumentteja käytettiin ordinariaattia puoltavassa ja vastustavassa keskustelussa.

Valitsin tämän tutkimusaiheen oman mielenkiinnon lisäksi myös siitä syystä, että aiheesta ei ole juuri tehty tutkimusta. Aiheeseen syventyessä vakuutuin siitä, ettei tällä hetkellä ole olemassa kokonaiskatsausta personaaliordinariaattien synnystä, alkuperästä ja sen vastaanotosta niin, että siitä voisi saada vaivattomasti kokonaiskuvan. Päädyin rajaamaan aiheen ajallisesti vuosiin 2009–2012, koska silloin otettiin suurimmat edistysaskeleet aiheen kannalta. Ennen apostolisen konstituution julkistamista aiheesta ei löytynyt juurikaan julkista keskustelua, ja keskustelu jossain määrin tyrehtyi viimeistään vuoteen 2012 mennessä. Juuri personaaliordinariaattien vastaanotto Englannin kirkossa päättyi tutkimuksen näkökulmaksi, koska se vaikutti maisterintutkielman laajuutta ajatellen realistiselta, sekä aihetta lähestyessä

relevantilta näkökulmalta. Sen lisäksi, että Englannin kirkon maantieteellinen alue sai ottaa vastaan ensimmäisen personaaliordinariaatin, on Anglikaanisen kirkkoyhteisön hengellinen johtaja, Canterburyn arkkipiispa, myös Englannin kirkon hengellinen johtaja.

Tutkimukseni aineiston määrittelyyn vaikutti suuresti se, mitkä lähteet olivat saatavilla. Päädyin etsimään lähdeaineistoa Englannin suurimmista päivälehdistä, kristillisistä lehdistä sekä teologisista julkaisuista. Näistä toimivat esimerkkeinä *The Guardian*, *Church Times* sekä *Churchman*. Tämän lisäksi suuri osa aineistoani muodostui blogisivuista ja muista yksityisistä verkkosivuista, joissa käytiin merkittävä osa keskustelusta. Näiden äärelle johdattivat verkkosivustot kuten Ordinarie Portal ja Thinking Anglicans, jotka koostivat ahkerasti aiheesta käytyä keskustelua alustoillaan. Näihin lähteisiin nojasin sekä tapahtumakulun että keskustelun selvittämiseksi. Tämän lisäksi osan tutkimukseni aineistoa muodostivat viralliset asiakirjat sekä erilaisten tahojen kannanotot.

Pääsääntöisesti olen hankkinut lähteeni verkosta käyttämällä hakusanoina aiheeni avainsanoja, kuten *personal ordinariate*, *Anglicanorum Coetibus* sekä *apostolic constitution*. Näin olen toiminut muun muassa Englannin suurimpien päivälehtien arkistojen kohdalla sekä tutkimuksia kartoittaessani. Blogikirjoituksiin ja yksityisille verkkosivuille päädyin pääsääntöisesti Google-hakukonetta käyttäen. Tällöin hakusanoina saattoivat toimia merkittävimmät asiasanat, henkilöiden nimet tai järjestöjen nimet. Tutkimuksia olen etsinyt muun muassa Helsingin yliopiston kirjaston tietokannasta sekä Ebscohost-tietokannasta. Tämän lisäksi yksittäisiin tutkimuksiin tai kirjoihin oli pääsy Google Books -palvelun kautta.

Yksi haaste tutkimuksessa oli se, että verkkolähteiden saatavuus on vaihtelevaa. Siinä missä aiheeni on sangen tuore historian mittakaavassa, internetin mittakaavassa se alkaa olla jo vanha. Tämän johdosta pääsy kaikkiin alkuperäisiin teksteihin, lausuntoihin tai uutisiin ei enää ollut mahdollista. Erityisesti monet järjestöjen tai piispojen kannanotot eivät olleet enää jäljitettävissä, minkä takia jouduin turvautumaan toisen käden lähteisiin. Tämän vuoksi on siis epätodennäköistä, mutta mahdollista, että sisältö ei ole täysin sama kuin alkuperäisessä lausunnossa. Tämä täytyy ottaa huomioon lähdekritiikissä. Tämän lisäksi haasteeksi tutkimuksessani muodostui lähteiden rajaaminen. Aiheeni mukaisesti katolisuuden ja anglikaanisuuden rajaviiva oli tiettyjen kirjoittajien kohdalla vaikeasti määriteltävissä. Esimerkiksi aineiston blogikirjoittajiin kuului anglokatolilaisia, katolisuuteen kääntyneitä, ordinariaattiin liittyneitä ja niin edelleen.

Näiden seikkojen lisäksi tutkimuksessani haasteena oli täsmällisen kielen käyttö. Tutkimusaiheeseeni kuuluu paljon katolisuuteen tai anglikaanisuuteen liittyvää spesifiä sanastoa, jolle ei välttämättä löydy vakiintunutta suomenkielistä vastinetta. Tästä esimerkkinä

toimii sana *clergy*, joka kääntyisi suomeksi parhaiten sanalla papisto, mutta käsittää englanninkielisessä merkityksessä kaikki vihkimysvirat, eli diakonit, papit ja piispat. Tämän lisäksi sanaa *provision*¹, joka kääntyisi suomeksi parhaiten sopimusehtona, käytettiin usein merkitsemään paavin tarjousta anglikaaneille. Näiden molempien, ja muiden vastaavien sanojen kanssa olen tapauskohtaisesti kääntänyt tekstin vastaamaan parhaiten sen merkitystä.

Tiedostan tutkimusta tehdessäni, että oma taustani saattaa vaikuttaa siihen, miten asennoidun lähteisiin ja miten tulkitsen niitä. Jo edellä mainittu haaste kielenkäytöstä pohjautuu omaan kulttuuriini ja uskonnolliseen taustaani, joka vaikuttaa siihen, miten tulkitsen joitain sanoja. On mahdollista, että käännettäessä sanat menettävät jotain alkuperäisestä merkityksestään. Tämän lisäksi aiheeseen kuuluu seikkoja, jotka tekevät siitä minulle omakohtaisemman. Olen Englannin kirkon jäsen ja tulevaisuudentavoitteissani on toimia pappina. On siis mahdollista, että koska naispappeuden vastustus on suuressa roolissa tutkimuksessani, aiheen omakohtaisuus on vaikuttanut tulkintaani. Kuitenkin nämä samat seikat ovat myös auttaneet tutkimusaineiston määrittelyssä sekä kielen ymmärtämisessä.

Käytän tutkimuksessani kirjallisuutta, johon tukeudun etenkin historiallisen kontekstin hahmottamiseksi. Personaaliordinariaateista ei ole vielä aiheen uutuuden takia paljoa spesifiä tutkimusta, mutta esimerkiksi anglikaanien ja roomalaiskatolisen kirkon välisistä yhteyksistä on kirjoitettu paljonkin. Näistä esimerkkinä toimivat Mary Reathin tutkimus *Rome and Canterbury*, joka kertoo kirkkojen välisistä ekumeenisista yhteyksistä, sekä Mary Cecily Bouldingin artikkeli *Anglican-Roman Catholic Relations Since Vatican II*, joka kertoo kirkkojen välisistä oppineuvotteluista. Käyttämäni tutkimuskirjallisuuteen sisältyy kirjoittajia, jotka tuovat avoimesti esiin suhteensa kirkkokuntiin ja niitä, jotka eivät sitä mainitse. Tutkijoihin lukeutuu anglikaaneja ja katolilaisia.²

Esittelen tutkimuksen aluksi johdantokappaleessa aiheen historiallista viitekehystä, johon kuuluu anglikaanisuuden suhde roomalaiskatoliseen kirkkoon sekä Anglikaanisen kirkkoyhteisön sisäinen monimuotoisuus. Tämän jälkeen esittelen apostolisen konstituution sekä sitä seuranneen keskustelun. Kolmannessa pääluvussa käsittelen Our Lady of Walsinghamin personaaliordinariaatin syntyä sekä sen aikana käytyä ja siitä seurannutta keskustelua. Neljännessä pääluvussa käsittelen ensimmäisen personaaliordinariaatin jälkeistä tapahtumakulkua, joka saattoi vaikuttaa siihen, miten personaaliordinariaatista keskusteltiin ja minkälainen vaikutus sillä oli Englannin kirkossa.

¹ Juontaa tässä merkityksessä latinan kielen sanasta *proviso*, joka kääntyy englanniksi *provided*.

² Boulding 2003; Reath 2007.

2 Englannin kirkon suhde katoliseen kirkkoon

Englannin kirkon ja sittemmin laajemmin ymmärrettynä anglikaanisuuden monimuotoiseen itseymmärrykseen on aina kuulunut käsitys siitä, että anglikaanisuus asettuu ikään kuin protestanttisuuden ja katolisuuden väliin.³ Anglikaanisuudesta voi nähdä usein käytettävän termiä *via media*, keskitie: termiä käytettiin jo anglikaanisuuden syntyäikoina, ja yleensä sen käyttö yhdistetään erityisesti 1500-luvulla eläneeseen teologi Richard Hookeriin.⁴ *Via media* ilmenee anglikaanisuuden toisaalta katolisuuteen viittaavassa sakramentaalisessa elämässä sekä liturgiassa mutta samalla protestanttisessa maanläheisyydessä.⁵ Tämä kuuluu asiaan etenkin traditionalistisissa tai anglokatolisissa seurakunnissa. Tätä perustellaan muun muassa vahvalla läntisen kirkon perinteellä, oikealla opilla ja apostolisen sukcession jatkuvuudella.

Ei voida kuitenkaan väittää, että roomalaiskatolisella kirkolla olisi paikkansa kaikkien anglikaaniksi itsensä määrittelevien itseymmärryksessä. Etenkin anglikaanisten evankelikaalisten ryhmien sisällä protestanttinen identiteetti näyttäytyy paljon vahvempana kuin sen katolinen puoli, sikäli kuin jälkimmäistä edes on. Evankelikaalisuuteen kuului jo 1800-luvulla vahva kirkon sosiaalisen vastuun sekä matalakirkollisuuden korostus, joka vetosi erityisesti uuteen teollistumisen kautta syntyneeseen työväenluokkaan.⁶

1600-luvun puritaanisen ajanjakson jälkeen Englannin kirkko otti askelen lähemmäksi roomalaiskatolista kirkkoa 1800-luvun alkupuolella, kun The Oxford Movement sai alkunsa. Se ei varsinaisesti pyrkinyt ekumeeniseen yhteyteen roomalaiskatolisen kirkon kanssa, vaan tavoitteli hengellistä uudistusta palauttamalla Englannin kirkon jumalanpalveluselämän kohti alkukirkollisia juuriaan. Tämä tarkoitti liturgisen elämän muutosta, ehtoollisen palauttamista sunnuntain jumalanpalvelukseen sekä sääntökuntaelämän palauttamista. Ohessa ymmärrys anglikaanisuudesta suhteessa roomalaiskatoliseen kirkkoon sai uusia sävyjä ja lähensi näin useiden Englannin kirkon toimijoiden suhdetta roomalaiskatolisuuteen ja sen tapoihin.⁷

The Oxford Movementin yhtenä johtohahmona tunnetaan todennäköisesti parhaiten Englannin kirkon silloinen pappi John Henry Newman. Hänet tunnetaan erityisesti kirjallisuudestaan, jossa hän tarkasteli roomalaiskatolisen kirkon ja Englannin kirkon yhtäläisyyksiä niin historian kuin opin tasolla.⁸ Newmanin kautta myös termi *via media* yleistyi uudelleen hänen kirjallisuutensa kautta.⁹ The Oxford Movementin sisällä julkaistiin

³ Reath 2007, 17.

⁴ Curnow 2017.

⁵ Reath 2007, 17.

⁶ Reath 2007, 27.

⁷ Reath 2007, 24–25.

⁸ Reath 2007, 25.

⁹ Price 2011, 62.

traktaattisarjoja, jotka tunnettiin nimellä *Tracts for the Times*. Näistä kaksi traktaattia nimettiin *Via Media* ja *Via Media II*: niissä selitettiin termin erityisesti kuvaavan sitä, kuinka Englannin kirkko sijoittuu protestanttisten kirkkojen ja roomalaiskatolisen kirkon väliin, eikä vain näiden uskonkäsitysten väliin. Englannin kirkko siis on selkeästi erillinen toimija, jota saatetaan syyttää yhtäältä liiasta läheisyydestä roomalaiskatolisten kanssa ja toisaalta roomalaiskatolisuuden hylkäämisestä.¹⁰

Vuonna 1841 Newman pyrki traktaateissaan todistamaan, ettei roomalaiskatolisen kirkon ja Englannin kirkon opeissa ollut suuria ristiriitaisuuksia. Newmanin työhön vastattiin kirkon taholta sangen kielteisesti, minkä seurauksena Newman lopulta kääntyi roomalaiskatoliseen kirkkoon ja sai siellä pappisvihkimyksen.¹¹ Hän sai pian kollegioltaan liberaalin ja harhaoppisen maineen. Tämä ei kuitenkaan estänyt hänen palvelutehtäväänsä, sillä hän jatkoi kirkon palveluksessa ja päätyi kardinaaliksi vuonna 1879.¹²

1800-luvulla anglikaanisuuden käsite alkoi saada uusia muotoja. Anglikaanisuus levisi kansainvälisesti saaden uusia muotoja aina Aasiassa ja Afrikassakin. Anglikaaninen kirkkoyhteisö syntyi, kun hengellisen johtajuuden painopiste siirtyi Canterburystä paikalliselle tasolle. Anglikaaninen kirkkoyhteisö kokoontui yhteen ensimmäisen kerran vuonna 1867 Lambethin palatsissa, josta myöhemmin kokous sai nimensä. Kokouksen pääpainopiste oli tavallinen teollistumisen ja tieteen kehityksen aikana: roomalaiskatolinen kirkkokin oli joutunut 1800-luvulla määrittelemään uudelleen, mitä auktoriteetti tarkoittaa.¹³

Kirkkoyhteisön kokoontuessa 1888 keskusteltiin ensimmäisiä kertoja julkisesti kristittyjen yhteydestä. Kokouksessa vahvistettiin jo muutamaa vuotta aiemmin luonnehdittu Lambethin nelikulmio, johon oli koottu neljä opinkohtaa, jotka toimivat pohjana ekumeeniselle keskustelulle. Näihin kuuluivat se, että Vanha ja Uusi testamentti sisältävät kaiken, mitä tarvitaan pelastukseen, Apostolisen sekä Nikean uskontunnustuksen asema kristillisen uskon standardina, usko kasteeseen ja ehtoolliseen sekä piispallinen kaitsenta.¹⁴

Jo käyty ekumeeninen keskustelu asetti Vatikaanille paineen ottaa kantaa anglikaanisten vihkimysvirkojen pätevyYTEEN. Vuonna 1896 paavi julkaisi kiertokirjeen *Apostolicae Curae*, jossa todettiin anglikaanisten virkojen olevan ”absolutely null and utterly void”, mitättömiä ja epäpäteviä. Tämä perusteltiin sillä, että siinä missä apostolinen suksessio ei ollut varsinaisesti katkennut, oli intentio vihkiessä ollut väärä ja kirkon opin vastainen, ja

¹⁰ Curnow 2017.

¹¹ Reath 2007, 25.

¹² Chadwick 2020.

¹³ Reath 2007, 27.

¹⁴ Reath 2007, 29.

täten epäpätevä. Tämä oli suuri pettymys monelle, jotka olivat Newmanin innoittamina haaveilleet yhteydestä Pyhän istuimen kanssa.¹⁵

1900-luvun alku oli ekumeenisen heräämisen aikaa, ja anglikaaninen kirkkoyhteisö oli erityisen aikaansaava uusia ekumeenisia yhteyksiä etsiessään. Vuonna 1921 kardinaali Désiré-Joseph Mercier kutsui kokoon roomalaiskatolilaisen kirkon ja anglikaanien edustajat ekumeenisiin keskusteluihin. Näitä käytiin neljän kokouksen ajan Mercierin kotimaassa, Belgian Malinesissa. Näissä Malinesin keskusteluina kutsutuissa tapaamisissa pyrittiin pitämään matalaa profiilia, sillä ajatus ekumeniasta ei ollut saavuttanut täyttä suosiota kummankaan kirkkokunnan rivistöissä.¹⁶ Jopa paavi tuomitsi vuonna 1928 ekumeenisen toiminnan piittaamattomuutena kiertokirjeessään *Mortalium Animos*, jossa hän vahvisti Vatikaanin kantaa ekumenian tavoitteluun: ainoa tie yhteyteen kulki Rooman kautta.¹⁷

Mercierin nimissä julkaistiin myöhemmin Malinesin keskustelujen tunnetuin teksti, jonka englanninkielinen nimi on ”The Anglican Church, United but not absorbed” eli ”Anglikaaninen kirkko, yhdistynyt mutta ei sulautunut”. Sen tarkoituksena oli kuvata, kuinka Anglikaaninen kirkkoyhteisö voisi liittyä osaksi roomalaiskatolista kirkkoa, mutta niin, ettei se menettäisi anglikaanista identiteettiään.¹⁸

Mercierin näkemys oli, että anglikaanien kanssa voitaisiin mahdollisesti soveltaa samaa mallia, joka on käytössä kreikkalaiskatolisilla kirkoilla. Ne pitävät kiinni ortodoksisesta identiteetistään ja traditiostaan, mutta hyväksyvät silti roomalaiskatolisen kirkon valtahierarkian. Näin ne pystyvät pitäytymään yhteydessä roomalaiskatolisen kirkon kanssa. Tämänkaltainen ajattelu kuitenkin nousi ongelmaksi anglikaaneille, joiden oli vaikea hyväksyä viime vuosisadalla Vatikaanin tekemiä lausumia Marian synnittömästä sikiämisestä sekä paavin erehtymättömyydestä, sillä niitä ei voinut anglikaanien mukaan perustella Raamatulla.¹⁹ Siinä missä Malinesin keskustelut eivät johtaneet konkreettisiin tuloksiin, ne loivat merkittävää pohjaa tulevaisuuden ekumeeniselle keskustelulle.²⁰

Vatikaanin II kirkolliskokouksen (1962—1965) jälkeen suhtautuminen ekumeniaan roomalaiskatolisessa kirkossa muuttui merkittävästi. Se johti muun muassa dekreettiin ekumeniasta, jossa tunnustettiin Pyhän Hengen toimivan myös kirkon näkyvien rajojen ulkopuolella. Samassa yhteydessä annettiin erityismaininta anglikaaneille, joilla oli

¹⁵ Reath 2007, 30.

¹⁶ Reath 2007, 34–35.

¹⁷ Boulding 2003, 26.

¹⁸ Reath 2007, 34–35.

¹⁹ Reath 2007, 36.

²⁰ Reath 2007, 36.

protestanttisten kirkkokuntien joukossa erityinen suhde roomalaiskatoliseen kirkkoon.²¹

Asiakirjassa *Unitatis redintegratio* arvioitiin eri protestanttisten kirkkojen suhdetta roomalaiskatoliseen kirkkoon ja todettiin, että ”niiden yhteisöjen joukossa, jotka ovat osittain säilyttäneet katolisia perinteitä ja rakenteita, on Anglikaaninen yhteisö erikoisasemassa”.²²

Vatikaani II johti myös Paavillisen kristittyjen ykseyden edistämisen neuvoston²³ perustamiseen. Aiemmin Kristittyjen ykseyden sihteeristönä tunnettu toimija perustettiin kirkolliskokouksen ajaksi ja vakiinnutettiin sen jälkeen pysyväksi toimijaksi.²⁴

Vatikaani II avasi myös roomalaiskatolisen kirkon ovet ekumeenisille oppineuvotteluille. Vuonna 1966 paavi Paavali VI sekä Canterburyn arkkipiispa Michael Ramsey käynnistivät yhteisellä julistuksella dialogin, joka ”evankeliumeihin ja traditioon pohjaten voisi johtaa siihen yhteyteen, jonka puolesta Kristus rukoili”.²⁵ Tämän seurauksena perustettiin Anglican Centre in Rome eli organisaatio, jonka tarkoituksena oli tukea ja mahdollistaa ekumeenista yhteyttä anglikaanien ja katolilaisten välillä.²⁶ Tällöin oli myös kulunut 40 vuotta Malinesin keskusteluista, ja paavin kerrotaankin viitanneen Mercierin muotoiluun yhdistyneestä, muttei sulautuneesta anglikaanisuudesta.²⁷ Asiakirjan myötä perustettiin valmisteleva toimikunta, joka julkaisi Maltan raportin vuonna 1967. Raportissa suositeltiin dialogissa käsiteltävän sekä teologisia että käytännön kysymyksiä. Tämän dialogin alustaksi perustettiin toimikunta, joka tunnetaan nimellä The Anglican – Roman Catholic International Commission, eli ARCIC.²⁸

ARCIC:n ensimmäiset oppineuvottelut tulivat päätökseen vuonna 1981, ja vuonna 1982 julkistettiin ARCIC I:n loppuraportti. Loppuraporttiin oli koottu ARCIC I:n aikaansaamat yhteiset lausumat ehtoollisesta, pappeudesta ja kirkon auktoriteetista. Näiden neuvottelujen optimistinen lopputulos johti siihen, että paavin Ison-Britannian vierailun yhteydessä 1982 Canterburyn arkkipiispa ja paavi käynnistivät jatkokauden dialogille: ARCIC II.²⁹

Siinä missä neuvottelujen toivottiin sujuvan yhtä jouhevasti kuin 70-luvulla, näin ei kuitenkaan tapahtunut. ARCIC II:n merkittävin keskustelunaihe olikin suurimmat kirkkokuntia erottavat oppikysymykset. Näistä korostui eniten kirkkokuntien eriävä näkemys

²¹ Sullins 2017, 533.

²² *Unitatis Redintegratio* 1964.

²³ Eng. *Pontifical Council for Promoting Christian Unity*. Myöhemmin Kristittyjen ykseyden edistämisen neuvosto.

²⁴ O'Malley 2008, 101.

²⁵ Common Declaration 1966.

²⁶ The Anglican Centre in Rome 2020.

²⁷ The Christian Challenge 2006; Pecklers 2019, 133.

²⁸ Boulding 2003, 27.

²⁹ Boulding 2003, 27–28.

siitä, mikä on kirkon, sen sakramenttien ja auktoriteetin, rooli suhteessa luomakuntaan ja pelastukseen. ARCIC II tuotti yhteiset lausumat pelastuksesta ja kirkosta sekä kirkosta yhteisönä. Neuvottelujen aikana nousi esiin jopa ajatus, että jos kirkot pystyisivät toteamaan, ettei niiden ehtoollis- tai pappeuskäsityksellä olisi eroavaisuuksia, olisi mahdollista uudelleenarvioida paavi Leo XIII:n lausuntoa liittyen anglikaanivirkojen epäpätevyYTEEN. Jo tällöin kuitenkin nähtiin, että tähän tavoitteeseen pääsy olisi vaikeaa johtuen Anglikaanisessa kirkkoyhteisössä vallitsevasta erimielisyydestä naispappeudesta.³⁰

ARCIC II:n oli toivottu alun perin myös kartoittavan niitä askelia, joita kirkkokuntien pitäisi tehdä, jotta yhdistyminen olisi mahdollista. Neuvottelut eivät kuitenkaan edenneet niin pitkälle. Sen sijaan vuonna 2000 Kristittyjen ykseyden edistämisen neuvoston puheenjohtaja Edward Cassidy kutsui koolle katolisia ja anglikaanipiispoja ympäri maailmaa keskustelemaan syvemmästä yhteydestä kuin mitä tähän mennessä oli harjoitettu. Tämän kokoontumisen seurauksena pystytettiin uusi toimikunta, International Anglican Roman Catholic Commission for Unity and Mission eli IARCCUM. Se kokoontui ensimmäisen kerran vuonna 2001 osittain Canterburyn arkkipiispan vieraana Lontoossa ja osittain Roomassa paavin audienssin yhteydessä. Toimikunnan tuli luoda julkilausuma kirkkokuntien yhteisestä uskosta, uskonelämästä ja yhteyspyrkimyksistä, vastata ARCIC-raporttien integroimisesta kirkkojen arkeen sekä kehittää strategioita kirkkojen näkyvän yhteyden saavuttamiseksi.³¹

Marraskuussa 2006 Canterburyn arkkipiispa Rowan Williams vieraili edeltävänä vuonna paavikautensa aloittaneen Benedictus XVI:n luona kunnioittaakseen Anglican Centre in Romen 40-vuotista historiaa. Vierailun yhteydessä he allekirjoittivat yhteisen julistuksen, jossa ilmaistiin tarve laajemmalle ekumeeniselle yhteydelle, oppineuvottelujen syvemmälle tutkiskelulle sekä niiden integroimiselle kirkkojen elämään.³² Julistuksessa kiitettiin IARCCUM:in tekemää työtä. Komissio oli vastikään saanut valmiiksi raporttinsa ARCIC II -neuvottelujen lopputulemasta sekä ehdottanut, miten kirkot jatkaisivat ekumeenista yhteyttä.³³

³⁰ Boulding 2003, 28.

³¹ Boulding 2003, 29–30.

³² Reath 2007, 137.

³³ Common Declaration 2006.

3 Personaaliordinariaattien tarve

Naisten ordinaatio ja seksuaalieettiset kysymykset nousivat 1900-luvun loppupuolella kynnyskysymyksiksi anglikaanien ja katolilaisten välisissä oppineuvotteluissa. Nämä kysymykset kuitenkin loivat railoja myös Anglikaanisen kirkkoyhteisön sisällä. Yhtäältä naispappeus oli sangen vakavasti roomalaiskatolisen kirkon opin vastaista. Toisaalta naispappeus oli myös joidenkin muiden anglikaanien uskonkäsitysten vastaista ja näin ajoi eri Anglikaanisen kirkkoyhteisön jäseniä kauemmas toisistaan.³⁴

Vaikka suurimmat kiistat naisten pappeuteen liittyen syntyivät 1970-luvulla, naisten pappeus ei ollut sitä ennen täysin ennenkuulumatonta Anglikaanisessa kirkkoyhteisössä. Ensimmäinen naispuolinen pappi vihittiin Kiinassa alkuvuodesta 1944. Diakonina Hong Kongissa toiminut Florence Li Tim-Oi sai pappisvihkimyksen, mutta joutui irtisanoutumaan kaksi vuotta myöhemmin. Uutiset hänen ordinaatiostaan liikkuvat hitaasti sodanaikaisessa Kiinassa, mutta niiden saavutettua Canterburyn arkkipiispan ja muut Anglikaanisen kirkkoyhteisön primakset, he vaativat, että joko Li Tim-Oi tai hänet vihkinyt piispa Ronald Hall eroaisi. Li Tim-Oin ordinaatiota ei kuitenkaan koskaan mitätöity.³⁵

1970-luvulla naisten ordinaatiota alettiin käsitellä Yhdysvaltojen episkopaalisessa kirkossa sekä Kanadan anglikaanisessa kirkossa vakavammin kuin koskaan aiemmin. Vuonna 1970 Yhdysvalloissa kirkko hyväksyi naisdiakonien vihkimisen aikaisemman diakoninviralle alisteisen diakonissan viran sijaan. Vuonna 1976 hyväksyttiin toistuvien yritysten jälkeen myös naisille avoin papin- ja piispanvirka.³⁶ Samoin vuonna 1971 Kanadan anglikaanisessa kirkossa hyväksyttiin naisdiakonaatti ja vuonna 1976 naispappeus.³⁷

Vaikka naispiispuus hyväksyttiin Yhdysvalloissa jo 1970-luvulla, kului aikaa ennen kuin ensimmäinen nainen vihittiin episkopaattiin. Vuonna 1988 Canterburyn ja Yorkin arkkipiispat julkaisivat lausunnon, jonka mukaan he eivät antaisi naispapeille tai naispiispojen vihkimille diakoneille tai papeille toimilupaa heidän toimivaltansa alaisuudessa (Englannin kirkossa) niin kauan, kun se oli edelleen kiellettyä Englannin kirkossa. Tässä vedottiin vuonna 1967 julkaistuun lakiin, jonka mukaan Canterburyn ja Yorkin arkkipiispat myöntäisivät erikseen toimiluvan jokaiselle toisella mantereella virkaan vihitylle, joka tahtois toimia Englannin kirkon alueella.³⁸ Vuonna 1988 järjestetyssä Lambethin konferenssissa nostettiin esille huoli siitä, että naispiispuuden hyväksyminen olisi kohtalokasta Anglikaaniselle

³⁴ Sullins 2017, 535.

³⁵ Crawford 1998.

³⁶ Thompsett 2006, 278.

³⁷ Cook 2006, 284.

³⁸ Adam 2014.

kirkkoyhteisölle sekä kristittyjen yhteydelle, ja naispiispuudesta keskustellessa kehoitettiin kirkkoja miettimään, onko se välttämätön riski, joka on otettava kirkon mission edistämiseksi.³⁹

Ensimmäinen Anglikaanisen kirkkoyhteisön naispuolinen piispa vihittiin Yhdysvaltojen episkopaaliseen kirkkoon vuonna 1989. Barbara Harris vihittiin vuoden 1989 helmikuussa avustavaksi piispaksi Massachusettsin hiippakuntaan huolimatta Canterburyn arkkipiispan sekä suuren enemmistön anglikaaneja vastustuksesta.⁴⁰ Harrisin piispanvihkimyksessä hänen vierellään seisojien muun muassa Florence Li Tim-Oi.⁴¹

Näiden tapahtumien jälkeen etenkin naispappeus alkoi yleistyä Anglikaanisen kirkkoyhteisön sisällä. Englannin kirkon kirkolliskokous hyväksyi ensin naisdiakonaatin vuonna 1985 ja myöhemmin naispappeuden vuonna 1992. Seuraavana vuonna se hyväksyi lakiin lausekkeen, joka mahdollisti turvan niille, jotka eivät voineet hyväksyä naispappeutta. Tämän vuoksi jotkut piispat kieltäytyivät edelleen vihkimästä naispappeja ja seurakunnat saattoivat päättää, etteivät he ota vastaan kaitsentaa naispapilta. Samoin nimitettiin myös piispoja, jotka eivät suostu vihkimään naispappeja, jotka toimittaisivat piispallista kaitsentaa niille papeille, jotka eivät voineet ottaa sitä vastaan naisia vihkivältä piispalta. Tuolloin myös kirjattiin lakiin, ettei naisia voitaisi kuitenkaan vihkiä piispoiksi.⁴² Vuonna 1992 lakimuutoksen seurauksena perustettiin järjestö nimeltä Forward in Faith, jonka päätarkoituksena oli edistää ja ylläpitää perinteistä käsitystä vihkimysviroista.⁴³

Vuonna 2000 naisten ordinaatiokysymys nousi uudelleen esiin Englannin kirkossa, kun keskustelu naisten vihkimisestä episkopaattiin avattiin uudelleen. Englannin kirkon kirkolliskokous oli esittänyt piispainhuoneelle pyynnön, että he julkaisisivat raportin liittyen niihin seikkoihin, jotka täytyisi ratkaista naispiispuuden hyväksymiseksi. Piispainhuoneen pystyttämä työryhmä julkaisi ensin alustavan raportin vuonna 2002, ja lopullisen raportin vuonna 2004. Raportissa kartoitettiin naispiispuuteen liittyviä teologisia, ekklesiologisia ja ekumeenisia seikkoja sekä käytännön seikkoja, joita kirkolliskokouksen tulisi ottaa huomioon, jos se päättäisi edetä naispiispuuskysymyksen käsittelyn suhteen.⁴⁴ Vuosina 2005, 2006 ja 2008 Englannin kirkon kirkolliskokous äänesti sen puolesta, että lakiin kirjatut esteet naispiispuudelle purettaisiin. Tämän toteuttamiseksi perustettiin työryhmä, joka julkaisi

³⁹ Donovan 1989, 357—359.

⁴⁰ The Editors of Encyclopaedia Britannica 2020.

⁴¹ Thompson 2006, 278.

⁴² Francis, Hills, Robbins & Roberts 2006, 202—204.

⁴³ Forward in Faith 2020.

⁴⁴ The Archbishops' Council 2004.

vuonna 2009 lausunnon, jonka mukaan lakialoitteeseen liitettäisiin vuoden 1993 lausekkeen mukainen turva niille, jotka eivät voisi hyväksyä naispiispuutta. Tämä herätti kritiikkiä: nähtiin, että tämänkaltaisen lauseke olisi sekä asiaton että epäjohdonmukainen.⁴⁵

Naispappeuden kehitysaskeleet johtivat toimenpiteisiin myös niiden joukossa, jotka eivät voineet hyväksyä naispappeutta. Vuonna 1977 kansainvälinen 2000 piispan, papin ja maallikon kongressi kokoontui Missouriin vastalauseena Yhdysvaltojen Episkopaaliselle kirkolle, joka oli heidän mukaansa luopunut anglikaanisuuden mukaisesta apostolisesta uskosta. Tämä kongressi tuotti asiakirjan nimeltä ”The Affirmation of St. Louis”, johon laadittiin anglikaanista perintöä vaalivat opinkohdat.⁴⁶ Näihin lukeutui ajatus siitä, että vihkimys pyhiin virkoihin, eli diakonin, papin ja piispan virkoihin olisi tarkoitettu vain miehille.⁴⁷

Missourin St. Louisissa pidetyn kokouksen seurauksena muun muassa Yhdysvalloissa ja Kanadassa syntyi Anglikaanisesta kirkkoyhteisöstä erillisiä kirkkoja, jotka noudattivat asiakirjan mukaista oppia.⁴⁸ Tämä johti kirkkoja eri suuntiin. Joidenkin Episkopaalisesta kirkosta eronneiden seurakuntien tai hiippakuntien johtajat ryhtyivät suunnittelemaan mahdollisuutta liittyä roomalaiskatoliseen kirkkoon tavalla, jossa he edelleen voisivat pitää kiinni anglikaanisesta perinnöstä.⁴⁹

Siinä missä yhteyttä roomalaiskatoliseen kirkkoon suunnittelevien keskuudessa eläteltiin toiveita episkopaalien omasta hiippakunnasta, juridisesta päätäntävällästä sekä anglikaanisen pappisviran tunnustuksesta, saivat nämä nimellä ”Continuing Anglicans” tunnetut kirkot tyytyä jossain määrin vähäisempään tunnustukseen. Vuonna 1980 paavi Johannes Paavali II vastasi entisten episkopaalien pyyntöihin kirjeellä, jossa harkinnanvaraisesti sallittiin naimisissa olevien anglikaanipappien ordinaatio roomalaiskatoliseen kirkkoon. Pappien ja heidän seurakuntiensa vastaanottaminen roomalaiskatoliseen kirkkoon tapahtuisi kuitenkin yksilöllisesti eikä erityisenä ryhmänä, ja seurakunta liitettäisiin jo olemassa olevaan hiippakuntaan.⁵⁰ Tämä paavin suostumus tunnetaan nykyisin nimellä Pastoral provision, pastoraalinen säännös.⁵¹

⁴⁵ O’Halloran 2014, 129.

⁴⁶ Anglican Catholic Church 2012.

⁴⁷ Traditional Anglican Communion 2016 a; Traditional Anglican Communion 2016 b.

⁴⁸ Traditional Anglican Communion 2016 b.

⁴⁹ Sullins 2017, 538–540.

⁵⁰ Sullins 2017, 548.

⁵¹ Declaration 1981.

Vuonna 1990 perustettiin yhteisö nimeltä Traditional Anglican Communion⁵² (TAC), joka yhdisti kansainvälisesti usean mantereen traditionalistit omaan, Anglikaanisesta kirkkoyhteisöstä erilliseen kirkkoyhteisöönsä. TAC:ista käytettiin myös nimitystä Anglican Catholics: TAC käsitti itsensä osaksi katolista kirkkoa, ja anglikaaneja he olivat perinteensä takia.⁵³ Ennen ordinariaattien perustamista arveltiin, että TAC:lla oli ympäri maailmaa noin 400 000 jäsentä, joista jopa 90 prosenttia arveltiin kuuluvan Intiassa ja Afrikassa sijaitseviin TAC:in jäsenkirkkoihin.⁵⁴

Vuonna 2006 arkkipiispa John Hepworth julkaisi tiedotteen, jossa hän kertoi TAC:in yhteyspyrkimyksistä roomalaiskatolisen kirkon kanssa. Hepworthin mukaan tuolloin oli tullut kuluneeksi 12 vuotta siitä, kun TAC:in ensimmäinen primaatti arkkipiispa Louis Falk johti pienen ryhmän keskustelemaan yhteyden mahdollisuuksista paavin kanssa. Hepworth kertoi myös, että valmisteilla olisi tuolloin ollut dokumentteja, joilla pyrittiin saattamaan TAC näkyvään yhteyteen roomalaiskatolisen kirkon kanssa. Tuolloin TAC suunnitteli, että yhteyspyrkimyksissä voitaisiin päätyä joko personaaliprelatuurin, kuten Opus Dein, tai personaaliseurakuntien kaltaiseen ratkaisuun, joka oli jo 1980-luvulla mahdollistanut anglikaanien liittymisen roomalaiskatolisen kirkon yhteyteen.⁵⁵

Vuonna 2007 TAC:in piispainkollegio oli kokoontunut keskustelemaan dokumenteista ja paaville osoitettavasta anomuksesta, jonka lopulta päätyivät allekirjoittamaan kaikki paikalla olleet piispat. Piispainkollegio oli tehnyt päätöksen olla käsittelemättä kirjeen yksityiskohtia julkisesti ennen Vatikaanin vastausta. Piispojen kirjeen toimitti paaville henkilökohtaisesti TAC:in primaatti, arkkipiispa John Hepworth.⁵⁶ Myös Englannin kirkon piispojen kerrotaan lähestyneen paavia naispiispuuskysymyksen käsittelyn edettyä, mutta asia tahdottiin pitää salaisena. Asian arkaluontoisuuden vuoksi piispat tahtoivat pitäytyä anonyymeinä, kun huhut salaisesta tapaamisesta levisivät mediaan.⁵⁷ Kuitenkin sittemmin ei ole jäänyt epäselväksi, että kyseessä olivat muun muassa Forward in Faithin johdossa olevat piispat John Broadhurst sekä Keith Newton, joista jälkimmäinen myöhemmin nimettiin ordinariaatin johtoon.⁵⁸

TAC:n kohtaloon ja mahdollisiin yhteyspyrkimyksiin liittyi paljon epävarmuutta ja huhupuheita. Alkuvuodesta 2009 australialainen katolinen uutissivusto *CathNews* julkaisi

⁵² Käytetään myös nimitystä Traditional Anglican Church.

⁵³ Edwards 2012; Traditional Anglican Communion 2016 b.

⁵⁴ Sarmiento 2010.

⁵⁵ The Christian Challenge 2006.

⁵⁶ Marshall 2007.

⁵⁷ Wynne-Jones 2008.

⁵⁸ Tighe 2011.

lyhyen artikkelin, jossa spekulointiin TAC:n piispojen kirjeen mahdollista vastausta Vatikaanista. Artikkelissa arveltiin, että TAC vastaanotettaisiin roomalaiskatoliseen kirkkoon personaaliprelatuurin kautta, joka oli jo olemassa oleva, ordinariaatin kaltainen rakenne. Artikkelissa kerrottiin, että päätös TAC:n kohtalosta saattaisi tulla niinkin nopeasti kuin seuraavana pääsiäisenä, koska asiasta itse kiinnostunut paavi tahtoisi julkistaa asian vielä Paavalin juhluvuoden, joka loppuisi kesällä 2009, aikana.⁵⁹

Anglikaanisen kirkkoyhteisön sisäisten eroavaisuuksien korostuessa TAC ei kuitenkaan vetänyt puoleensa kaikkia traditionalisteja. Vuonna 2008 perustettiin GAFCON-niminen järjestö, joka kokosi yhteen niitä anglikaaneja, jotka tahtoivat pitäytyä ”raamatullisessa opetuksessa” erityisesti seksuaalieettisiin kysymyksiin viitaten. GAFCON:in (*Global Anglican Future Conference*) tarve syntyi järjestön itsensä mukaan 2000-luvulla, kun Yhdysvaltojen ja Kanadan anglikaanisissa kirkkoissa alettiin siunata samaa sukupuolta olevien liittoja ja erityisesti vuonna 2003, kun Yhdysvalloissa vihittiin piispaksi mies, joka oli ottanut avioeron ja eli suhteessa miehen kanssa. Vuonna 2008, kun traditionalistien toiveista huolimatta sekä Yhdysvaltojen ja Kanadan kirkkojen edustajat oli kutsuttu Lambethin konferenssiin, päättivät traditionalistit kokoontua yhteen ja perustaa GAFCON-järjestön raamatullisen totuuden säilyttämiseksi Anglikaanisessa kirkkoyhteisössä. GAFCON:in jäsenkirkoista kaikki olivat eteläisellä pallonpuoliskolla lukuun ottamatta Pohjois-Amerikkaan perustettua liberaaleille episkopaalisille kirkkoille rinnakkaista kirkkoa The Anglican Church in North America.⁶⁰

⁵⁹ CathNews 2009.

⁶⁰ GAFCON 2018 a, GAFCON 2018 b. 11 jäsenprovinssista kuusi sijaitsee Afrikassa, kolme Etelä-Amerikassa ja yksi Aasiassa. Jäsenprovinssien lisäksi GAFCON toimii paikallisjärjestöjen kautta myös muissa Anglikaanisen kirkkoyhteisön provinsseissa, kuten Englannissa, Australiassa ja Lähi-Idässä.

II Anglicanorum Coetibus

1 Apostolinen konstituutio julkistetaan

Paavi Benedictus XVI julkaisi apostolisen konstituution nimeltä Anglicanorum Coetibus Pietarinaukiolla 4.11.2009, samana päivänä, kun pyhimyskalenterissa muistettiin vastareformaattoria, Pyhää Charles Borromeota.⁶¹ Tämä konstituutio tarjosi mahdollisuuden personaaliordinariaatteihin, joiden kautta anglikaanit voisivat liittyä täyteen yhteyteen roomalaiskatolisen kirkon kanssa. Konstituutiossa annettiin normatiivinen viitekehys, jonka varassa Uskonopin kongregatio tulisi myöhemmin perustamaan personaaliordinariaatteja. Konstituutiossa oli kolmesta lainkohtaa, joista kolme jakaantuu erillisiin pykäliin.⁶²

Konstituution alussa perusteltiin asiakirjan oikeutusta sillä, että useat anglikaanit olivat pyytäneet paavilta mahdollisuutta liittyä roomalaiskatolisen kirkon yhteyteen sekä itsenäisesti että instituution tasolla.⁶³ Tässä viitattiin eritoten TAC:n eli traditionaalisen anglikaanisen kommuunion kirjalliseen anomukseen, jonka olivat allekirjoittaneet lähes kaikki TAC:n jäsenkirkkojen piispat.⁶⁴

Paavi näki omaksi velvollisuudekseen mahdollistaa yhteyden roomalaiskatoliseen kirkkoon niille, jotka sitä häneltä pyytäisivät. Tätä hän perusteli omalla asemallaan Pietarin seuraannon jatkajana ja sen kautta Kristuksen hänelle suomalla velvollisuudella vastata kirkon ykseydestä. Hänen mukaansa jokainen erimielisyys kristittyjen välillä haavoittaisi kirkon olemusta ja merkitystä.⁶⁵

Paavi korosti konstituutiossa sitä, että Pyhä Henki toimii ykseyden ylläpitäjänä kirkossa. Hän kuvasi kirkkoa yhteisönä, jossa kastetut kristityt tunnustavat yhteistä uskoa, viettävät Kristuksen asettamia sakramentteja ja asettuvat piispallisen johdon ja piispojen pään, paavin, kaitsennan alaisuuteen. Tällä tarkoitettiin sitä, että oikea kirkko oli vain roomalaiskatolinen kirkko, toisin sanoen vain ne, jotka asettuisivat paavin kaitsennan alle. Kuitenkin paavin mukaan Pyhä Henki voisi vaikuttaa myös roomalaiskatolisen kirkon näkyvien rajojen ulkopuolella. Oli siis tärkeää pyrkiä katoliseen yhteyteen, jotta kaikki Pyhän Hengen lahjat voitaisiin valjastaa Kristuksen kirkon käyttöön.⁶⁶

Personaaliordinariaatteja tulitaisiin tarvittaessa pystyttämään Uskonopin kongregaation toimesta niin, että yhden (tai tarvittaessa enempien) ordinariaatin maantieteellinen rajaus

⁶¹ Knight 2020.

⁶² Anglicanorum Coetibus 2009.

⁶³ Anglicanorum Coetibus 2009. Johdanto.

⁶⁴ Fellowship of Saint Alban 2007.

⁶⁵ Anglicanorum Coetibus 2009. Johdanto.

⁶⁶ Anglicanorum Coetibus 2009. Johdanto.

vastaisi yhden piispainkonferenssin toiminta-alueetta. Ordinariaatin johtaja, joko piispa tai ordinaari, liitettäisiin automaattisesti osaksi oman alueensa piispainkonferenssia.⁶⁷

Ordinariaatti myös vastaisi juridisesti hiippakuntaa. Ordinariaattiin kuuluisivat ne papiston jäsenet, veljes- tai sisarkuntaan kuuluvat henkilöt tai maallikkojäsenet, jotka olivat alun perin anglikaaneja, mutta haluaisivat roomalaiskatolisen kirkon yhteyteen. Nekin jäsenet, jotka ottaisivat vastaan initiaation sakramentit ordinariaatin toimivallan alaisena, voisivat kuulua ordinariaattiin.⁶⁸ Tämä kohta oli kuitenkin herättänyt hämmennystä, sillä konstituutio antoi ymmärtää, että ordinariaattin voi kuulua vain se, joka ottaisi siellä vastaan kaikki initiaation sakramentit. Tämä tulkinta jättäisi ordinariaattien ulkopuolelle ne, jotka olisivat jo ottaneet vastaan initiaation sakramenteista ensimmäisen, eli kasteen, mutta eivät olisi ottaneet vastaan vahvistuksen ja eukaristian sakramentteja.⁶⁹

Konstituution mukaan ordinariaatin tulisi sitoutua paavin ja Uskonopin kongregaation kaitsennan alaiseksi, tunnustaa katolisen katekismuksen auktoriteetti yhteisen uskon ilmaisijana sekä noudattaa konstituution ja muiden lisäysten asettamia sääntöjä niiden toiminnalle.⁷⁰ Muutamia latinalaisen riituksen mukaisia juhlia lukuun ottamatta ordinariaatin alaiset anglikaaniset kirkot saisivat edelleen noudattaa anglikaanisen perinnön mukaista liturgista, hengellistä ja pastoraalista traditiota, joka hyväksytettäisiin Pyhällä istuimella.⁷¹

Konstituutiossa annettiin useita ohjeita, mitä tulee ordinariaattia johtavaan ordinaariin sekä papistoon. Kuitenkin näistä ehkä huomiota herättävin ohje liittyi papiston selibaattivelvoitteeseen, sillä konstituution mukaan ordinaari sallisi papistoon vihittävän säännönmukaisesti vain selibaattia noudattavia miehiä. Kuitenkin jo naimisissa olevat papit voisivat anoa mahdollisuutta ordinaatioon paavilta.⁷² Tässä kohdassa paavi viittasi edeltäjänsä Paavali VI:n julkaisemaan kiertokirjeeseen *Sacerdotalis Caelibatus* (1967), jossa mahdollistetaan se, että naimisissa olevien pappien oli käännyttyään mahdollista saada pappisvihkimys roomalaiskatolisessa kirkossa.⁷³ Kuitenkin naimattomien pappiskandidaattien pitäisi sitoutua selibaattivelvoitteeseen, eli he eivät voisi pappiskoulutuksen aloitettuaan enää mennä naimisiin.⁷⁴

⁶⁷ Anglicanorum Coetibus 2009. I. §1, §2

⁶⁸ Anglicanorum Coetibus 2009. I. §3, §4.

⁶⁹ Kimes 2016, 584.

⁷⁰ Anglicanorum Coetibus 2009. I. §5, II.

⁷¹ Anglicanorum Coetibus 2009. III.

⁷² Anglicanorum Coetibus 2009. VI. §1, §2.

⁷³ *Sacerdotalis Caelibatus* 1967.

⁷⁴ Anglicanorum Coetibus 2009. VI. §1.

Konstituutiossa annettiin vielä ohjeita siihen, millä tavalla ordinariaatin ja sen alaisten pappien ja seurakuntien tulisi tehdä yhteistyötä sen maantieteellisellä alueella toimivien roomalaiskatolisten seurakuntien kanssa. Ordinaarin tulisi tehdä yhteistyötä hiippakunnan piispan kanssa, pappiskandidaattien tulisi osallistua samoihin seminaareihin ja noudattaa kanonista lakia poissulkematta ordinariaatin omia säädöksiä, jotka Uskonopin kongregaatio on laatinut.⁷⁵

Samana päivänä, kun paavi julkisti apostolisen konstituution, julkaistiin myös Uskonopin kongregaation täydentävä säännöstö koskien konstituutiota. Tämän ohessa julkaistiin kommentaari, jonka oli laatinut Rooman Paavillisen Gregoriaanisen yliopiston silloinen rehtori Gianfranco Ghirlanda. Näissä täydennettiin itse konstituutiota. Siinä missä säännöstö täydensi konstituutiota kertoen tarkemmin käytännön järjestelyistä, kommentaari selitti tarkemmin, miksi tiettyihin ratkaisuihin oli päädytty.⁷⁶

Apostolista konstituutiota täydentävässä säännöstössä (*Complementary Norms*) on neljätoista lainkohtaa, joista useita yhdistää teemallinen yläotsikko, kun taas joillain lainkohdilla on oma teemansa. Suurin osa lainkohdista jakaantuu pykäliin. Teemoja ovat säännöstössä Pyhän istuimen hallintovalta, suhteet paikallisiin piispoihin ja piispainkonferensseihin, ordinaari, seurakuntalaiset, papisto, entiset anglikaaniset piispat, hallintovaltuusto, papillinen valtuusto ja personaaliseurakunnat. Säännösten lopussa kerrotaan, että sen on hyväksynyt ja määrännyt julkaistavaksi paavi Benedictus XVI. Asiakirjan on allekirjoittanut ensisijaisesti kardinaali Levada sekä sihteerinä toiminut Luis F. Ladaria.⁷⁷

Säännösten mukaan jokainen ordinariaatti toimisi Uskonopin kongregaation alaisuudessa, ja olisi läheisessä yhteistyössä kaikkien Vatikaanin osastojen kanssa.⁷⁸ Ordinariaatin johdossa oleva ordinaari, piispa tai presbyteeri, olisi automaattisesti alueella toimivan piispainkonferenssin jäsen, ja noudattaisi sen sääntöjä siinä määrin, kuin ne olisivat harmoniassa apostolisen konstituution kanssa. Ordinaarin täytyisi olla läheisessä yhteistyössä alueen hiippakunnan piispan kanssa.⁷⁹

Ordinaarin valitsisi paavi ordinariaatin hallintovaltuuston tarjoaman kolmen ehdokkaan listan perusteella. Ordinaariin pätisi kanonisen lain kohdat 383—388, 392—394 sekä 396—398, joissa on toimintaohjeita piispoille liittyen pappien ja seurakuntalaisten palvelemiseen ja

⁷⁵ Anglicanorum Coetibus 2009. V., VI. §5.

⁷⁶ Complementary Norms 2009.

⁷⁷ Complementary Norms 2009.

⁷⁸ Complementary Norms 2009. Artikla 1.

⁷⁹ Complementary Norms 2009. Artiklat 2 ja 3.

kirkon yhteyden edistämiseen.⁸⁰ Hänen tai asettamansa sijaisen pitäisi vierailla jokaisessa ordinariaatin seurakunnassa vähintään viiden vuoden välein, eikä hän saisi aiheuttaa vierailuillaan suuria ylimääräisiä kustannuksia. Kaikki ordinariaatin alueella toimivat ordinariaattiin kuuluvat toimijat olisivat hänen toimivaltansa alaisuudessa. Ordinaarilla olisi valta asettaa papiksi seurakuntaan joko entinen anglikaanipappi tai pappiskandidaatti, joka kuuluisi ordinariaattiin, ja jonka ordinaari vihkisi. Ordinaari saisi perustaa tarpeen mukaan maantieteelliselle alueelle rovastikuntia saatuaan siihen luvan hallintovaltuustolta, piispainkonferenssilta ja Pyhältä istuimelta.⁸¹

Ordinariaattiin voisi halutessaan liittyä anglikaanisesta perinteestä tuleva maallikko initaationsakramenttien ja yhteisen uskon tunnustamisen kautta. Initationsakramentit jossain muussa roomalaiskatolisessa kirkossa vastaanottanut maallikko ei voisi liittyä ordinariaatin jäseneksi, paitsi jos hänen perheessään olisi ordinariaattiin kuuluva henkilö. Sisar- tai veljeskuntaan kuuluva henkilö saisi kaitsentaa alueen hiippakunnan piispalta yhteistyössä ordinaarin kanssa.⁸²

Ordinaari voisi hallintovaltuuston hyväksynnästä asettaa pappeja toimimaan ordinariaatissa. Ordinaari voisi anoa paavilta lupaa naimisissa olevien miesten asettamiseksi presbyterin virkaan ordinariaatissa: kuitenkin epätavallisessa aviotilanteessa oleva, eli esimerkiksi eronnut tai uudelleennainut, ei voisi toimia virassa. Aiemmin roomalaiskatolisessa kirkossa ordinoitu ja sittemmin anglikaaniksi kääntynyt ei voisi toimittaa virkaansa ordinariaatissa. Ordinaarin tulisi tarjota papistolle toimintamahdollisuudet ordinariaatissa sekä mahdollistaa huolenpito esimerkiksi sairauden tai ikääntymisen johdosta. Papilla olisi lupa toimia sekulaarissa työssä seurakuntatyönsä ohella.⁸³ Säännöstössä tai konstituutiossa ei erikseen viitattu kiistakysymykseen, joka koski anglikaanien virkojen pätevyyttä. Tämän saatettiin nähdä estävän joitakuista liittymästä osaksi ordinariaattia.⁸⁴

Ordinaariin ja vihittäviin pappeihin liittyvien lainkohtien lisäksi annettiin ohjeita liittyen valtuustojen toimivaltaan ja toimintaan sekä pappien ja ordinariaatin velvollisuuksiin. Useat näistä kohdista olivat uudelleenmuotoiluja siitä, miten asia oli muotoiltu hiippakunnan

⁸⁰ Complementary Norms 2009. Artikla 4, §1. Näiden lainkohtien ulkopuolelle jäävät kohdat (381-382, 389-391, 395, 399-402) liittyvät joko maantieteellisiin seikkoihin, joita ei voi soveltaa ordinariaatissa, tai ne on uudelleenmuotoiltu säännöstössä.

⁸¹ Complementary Norms 2009. Artikla 4, §2 ja §3.

⁸² Complementary Norms 2009. Artikla 5, §1-3.

⁸³ Complementary Norms 2009. Artikla 6, §1-3.

⁸⁴ Huels 2010, 252.

ohjeiksi kanonisessa laissa, tai sovelluksia siitä, miten ordinariaatti sopeutuu yhteistyöhön hiippakunnan kanssa.⁸⁵

Kommentaarissaan Gianfranco Ghirlanda syvensi ja tarkasteli apostolisessa konstituutiossa mainittuja teologisia syitä ja perusteita personaaliordinariaattien perustamiselle. Hän yhtyi kommentaarin aluksi jo muualla esitettyihin perusteluihin paavin oikeutuksesta tehdä tämä muutos: hän oli Kristuksen valtuuttama ylipaimen, joka osoitti isällistä huolenpitoa anglikaanisia uskovia kohtaan. Ghirlanda viittasi aluksi konstituutiossa niihin ekklesiologisiin periaatteisiin, jotka tekivät konstituutiosta merkittävän. Ghirlanda kuvasi, että kirkolla oli sakramentaalinen arvo siinä, että se toimi merkinä ja välineenä kaikkien kristittyjen ja Jumalan välisestä yhteydestä. Tämän vuoksi kaikki erottelu kastettujen ihmisten välillä haavoittaisi sitä, mitä kirkko on ja mitä varten se on. Ghirlanda viittasi myös evankeliumien kertomukseen Jeesuksen rukouksesta ihmisten ykseyden puolesta. Hänen mukaansa ykseyden tulisi olla kaksiluontoista: sekä näkymätöntä, eli hengellistä, että näkyvää yhteyttä. Näkyvä yhteys näyttäytyi yhteisessä uskontunnustuksessa, sakramenteissa sekä piispainkollegion kaitsennassa, jota johti paavi. Tämä tarkoitti sitä, että pelkkä hengellinen yhteys ei riittänyt, vaan kristittyjen tuli tunnustaa paavin arvovalta.⁸⁶

Ghirlanda painotti kommentaarissaan sitä, että siinä, missä nähtiinkin Pyhän Hengen voivan vaikuttaa näiden näkyvien rajojen ulkopuolella, oli Pyhän Hengen vaikutusta myös se, että anglikaanit olivat hakeutuneet kohti täyttä yhteyttä roomalaiskatolisen kirkon kanssa. Tämä loi oikeutuksen konstituutiolle, sillä konstituution mahdollistama askel kohti kristittyjen yhteyttä oli Ghirlandan mukaan Pyhän Hengen vaikutusta.⁸⁷

Näiden asioiden lisäksi Ghirlanda viittasi kommentaarissaan seikkaan, jonka todennäköisesti tiedettiin herättävän keskustelua. Pyhän Uskonopin kongregaatiolle oli asetettu päävastuuksi sekä ordinariaattien pystyttäminen sekä konstituution luominen. Tätä Ghirlanda perusteli sillä, että konstituution valmistelu vaati pitkällistä dogmaattista tutkimusta, kuten tulisi olemaan myös ordinariaatteja pystyttäessä. Hän kuitenkin lisäsi, että muita kuurian toimialoja tultaisiin konsultoimaan tapauskohtaisesti. Täten ne eivät jäisi osattomiksi ordinariaattiin liittyvistä päätöksistä.⁸⁸

Ghirlanda siirtyi seuraavaksi tarkastelemaan personaaliordinariaatteja. Hänen mukaansa personaaliordinariaattien mahdollistaminen ei vaatisi rakenteellisia muutoksia tai

⁸⁵ Complementary Norms 2009. Artiklat 12-14.

⁸⁶ The Significance 2009.

⁸⁷ The Significance 2009.

⁸⁸ The Significance 2009.

uudistuksia. Personaaliordinariaatin kaltainen rakenne oli jo luotu militaariordinariaatteja varten Johannes Paavali II:n vuonna 1986 julkistamassa apostolisessa konstituutiassa *Spirituali militum cura*. Tämä konstituutio oli mahdollistanut ordinariaattirakenteen, jolla palvelusväki sai hengellistä kaitsentaa. Siinä missä näiden kahden ordinariaatin välillä oli ilmeisiä eroja, ne olivat periaatteiltaan samankaltaiset.⁸⁹

Ghirlanda perusteli myös, miksi anglikaanien pyytämä mahdollisuus päädyttiin toteuttamaan juuri personaaliordinariaatin mukaisessa rakenteessa. Hänen mukaansa anglikaaneja ei voitaisi lukea osaksi kreikkalaiskatolisten kirkkojen kaltaisia partikulaarikirkkoja, joilla oli perinteen takia käytössä jokin muu kuin roomalainen riitus. Anglikaanisen perinteen ollessa usein tavoin yhtäläinen roomalaisen riituksen kanssa olisi sen erottaminen roomalaisesta riituksesta voinut luoda ekumeenisia ongelmakohtia. Anglikaanisten ryhmien vastaanottaminen personaaliprelatuurin muodossa olisi myös osoittautunut ongelmalliseksi, sillä personaaliprelatuurien rakenteessa ei huomioitu esimerkiksi sääntökuntia, jotka olivat kuitenkin elimellinen osa uskovien elämää roomalaiskatolisessa kirkossa.⁹⁰

Kommentaarinsa lopuksi Ghirlanda syventyi siihen, miten anglikaanista perintöä tultaisiin ylläpitämään ja suojelemaan personaaliordinariaatissa. Hänen mukaansa ordinaari olisi vapaa viettämään asianmukaisia anglikaaniseen traditioon kuuluvia toimituksia sekä vastaamaan papiston koulutuksesta ja ohjauksen laadusta. Hän myös selitti konstituutiassa mainittua selibaattisääntöä, jossa viitattiin Paavali VI:n ensyklikaan *Sacerdotalis Caelibatus*. Ghirlandan mukaan papistoa koskeva selibaattisääntö olisi voimassa myös ordinariaatissa, mutta tapauskohtaisesti ordinaari voisi anoa paavilta luvan naimisissa olevan miehen pappisvihkimykselle. Sekä roomalaisen että ortodoksisen perinteen mukaisesti piispanvihkimys erotettaisiin vain naimattomille papeille.⁹¹

Vaikka apostolinen konstituutio julkaistiinkin vasta marraskuun alussa, oli tieto siitä levinnyt jo noin kahta viikkoa aiemmin. Uskonopin kongregatio julkaisi 20. lokakuuta 2009 tiedotteen, jossa kerrottiin valmisteilla olevasta konstituutiosta.⁹² Samana päivänä pidettiin myös kardinaali William Levan johdolla lehdistötilaisuus, jossa julkaistiin tieto tulevasta konstituutiosta. Tiedotteessa kerrottiin yleisluontoisesti, millä tavalla ordinariaatit

⁸⁹ The Significance 2009.

⁹⁰ The Significance 2009.

⁹¹ The Significance 2009.

⁹² Note 2009.

rakentuisivat. Tämän lisäksi siinä annettiin lyhyt historiakatsaus niihin syihin, jotka olivat johtaneet ordinariaatin tarpeeseen.⁹³

Saatekappaleessa kerrottiin, että konstituutio vastaisi useiden anglikaanisten pappien tai maallikkojen pyyntöihin liittyä täyteen, näkyvään yhteyteen roomalaiskatolisen kirkon kanssa. Myöhemmin tätä kuvataan maailmanlaajuisena ilmiönä. Asiakirjassa kerrotaan suoraan, että konstituutio mahdollistaa anglikaanisten naimisissa olevien pappien ordinaation roomalaiskatolisessa kirkossa, vaikka itse konstituutiossa tämä esitettiin poikkeustapauksena. Onkin mahdollista, että koska selibaattisäädös on voinut olla useille anglikaanipapeille kynnyskysymys liittyä roomalaiskatoliseen kirkkoon, on sitä haluttu tiedotteessa korostaa erityisesti. Tämän lisäksi tiedotteessa kerrottiin, että historiallisista ja ekumeenisista syistä naimisissa olevaa pappia ei voitaisi vihkiä piispaksi roomalaiskatolisessa eikä ortodoksisessa kirkossa, ja näin olisi myös ordinariaatissa. Tätä ei mainittu erikseen konstituutiossa, vaikka siihen välillisesti viitattiinkin Sacerdotalis Caelibatus -kiertokirjeen kautta.⁹⁴

Tiedotteessa nostetaan viidesti esiin se, että ordinariaatteja pystytettäisiin anglikaanisten ryhmien pyynnöstä.⁹⁵ Uskonopin kongregaation johdossa oleva kardinaali Levada kertoi, että Pyhää istuinta lähestyneet anglikaanit yhtyivät katoliseen uskoon, niin kuin se on ilmaistu roomalaiskatolisen kirkon katekismuksessa. Tämän lisäksi hän korosti, että nämä anglikaanit tahtoivat näkyvään yhteyteen roomalaiskatolisen kirkon kanssa, mutta silti arvostivat omaa anglikaanista perintöään. Levadan mukaan siinä määrin kuin nämä perinteet noudattaisivat katolista uskoa, ne olisivat lahja koko kirkolle: kristittyjen yhteys ei vaatisi yhteistä muotoa, joka jättäisi huomiotta kulttuurien monimuotoisuuden.⁹⁶

Tiedotteen historiakatsauksessa kerrottiin anglikaanisen kirkkoyhteisön synnystä ja leviämisestä 1500-luvulta kuningas Henrik VIII:n valtakaudesta brittiläisen imperiumin kulta-aikoihin. Tiedotteessa mainittiin muun muassa 1800-luvun puolella välissä levinnyt The Oxford Movement, joka oli herättänyt Englannin kirkossa uuden kiinnostuksen anglikaanisuuden katolisiin piirteisiin. Historiakatsauksessa viitattiin myös kardinaali Mercierin sanoihin Malinesin keskusteluissa: konstituutiossa pyrittiin turvaamaan anglikaanisuuden asema niin, että se olisi ”jälleen yhdistynyt mutta ei sulautunut”. Myöhemmin toiveita herätti myös Vatikaanin toisen konsiilin lausunto siitä, että reformaation

⁹³ Rome Reports in English 2009.

⁹⁴ Sacerdotalis Caelibatus 1967, kohta 40; Note 2009.

⁹⁵ Asiaa korostetaan tiedotteen riveillä 1, 10, 23, 29 ja 35.

⁹⁶ Note 2009.

aikoina roomalaiskatolisesta kirkosta eronneista kirkoista anglikaaneilla olisi erityinen asema.⁹⁷

Historiakatsauksessa korostettiin, että anglikaanien ja katolilaisten väliset oppineuvottelut Vatikaani II:n jälkeen olivat saaneet aikaan monia yhteisiä julkilausumia, jotka olivat toimineet joillekuille merkittävänä tekijänä yhteisen uskon määrittämisessä ja löytämisessä. Kuitenkin tiedotteen mukaan anglikaaninen kirkkoyhteisö oli Vatikaani II:n jälkeen kohdannut uusia ja vaikeita haasteita, kun jotkut jäsenkirkot olivat hylänneet perinteisen pyhien virkojen myöntämisen vain miehille ja vetäytyneet raamatullisesta seksuaaliopetuksesta vihkimällä virkaan avoimesti homoseksuaaleja pappeja sekä siunaamalla samaa sukupuolta olevien liittoja. Tästä huolimatta painotettiin, että roomalaiskatolinen kirkko oli edelleen sitoutunut ekumeeniseen yhteyteen anglikaanisten kirkkojen kanssa.⁹⁸

Historiakatsauksessa myös muistutettiin, ettei anglikaanien liittyminen roomalaiskatolisen kirkon yhteyteen ollut ennenkuulumatonta. Esimerkiksi Intiassa Amritsarin anglikaaninen hiippakunta sekä muutamat yksittäiset seurakunnat Yhdysvalloissa olivat liittyneet roomalaiskatoliseen kirkkoon. Näiden kohdalla oli myös tehty poikkeus selibaattisäädökseen liittyen, jotta anglikaaniset papit olisivat voineet jatkaa työtään näissä seurakunnissa. Tiedote päättyi sen korostamiseen, että päätös personaaliordinariaattien luomisesta tukisi sitä, mikä oli yksi ekumeenisen liikkeen päätavoitteista. Personaaliordinariaatit veisivät kristittyjä askelta lähemmäksi täyttä, näkyvää yhteyttä Kristuksen kirkon sisällä.⁹⁹

Samana päivänä tiedotteen kanssa julkaistiin muun muassa Vatikaanin verkkosivuilla lausunto, jonka olivat allekirjoittaneet sekä Westminsterin arkkipiispa Vincent Gerard Nichols että silloinen Canterburyn arkkipiispa Rowan Williams.¹⁰⁰ He pitivät myös lehdistötilaisuuden, jossa he esiintyivät yhdessä Ecclestone Squarella Lontoossa.¹⁰¹ Puheessa he korostivat konstituution luonnetta vastauksena anglikaanisten ryhmien pyyntöön liittyä roomalaiskatolisen kirkon yhteyteen. Arkkipiispojen mukaan konstituutio toimisi päätepisteenä epävarmuuden aikakaudelle, jota monet olivat eläneet elätellessään toiveita yhteydestä kirkkojen välillä. Arkkipiispat korostivat, että nyt olisi anglikaanien vuoro vastata siihen tarjoukseen, jonka paavi oli heille tehnyt.¹⁰²

⁹⁷ Note 2009.

⁹⁸ Note 2009.

⁹⁹ Note 2009.

¹⁰⁰ Joint Statement 2009.

¹⁰¹ Gledhill 2009.

¹⁰² Joint Statement 2009.

Arkkipiispat totesivat, että konstituutio ei olisi ollut mahdollinen ilman vuosien ekumeenista työtä, eikä toivoa yhteydestä olisi edes osattu elätellä ilman kirkkojen välisiä oppineuvotteluja. He eivät maininneet miten konstituutio vaikuttaisi tulevaisuuden oppineuvotteluihin, mutta kertoivat kirkkojen yhteistyön ARCIC:n ja IARCCUM:n kautta jatkuvan ja vahvistuvan yhä tulevaisuudessa.¹⁰³

Lausunnossa ei pureuduttu Uskonopin kongregaation tiedotteen tavoin konstituution historiallisiin syihin eikä kirkkojen eroavaisuuksiin, eikä spesifisti käsitelty sitä, miten ordinariaattien synty vaikuttaisi kirkkojen toimintaan tai miten ne otetaan vastaan. Sen sijaan arkkipiispat vakuuttivat, että kirkkojenvälinen läheinen yhteistyö jatkuisi sekä Englannissa että koko Kristuksen kirkossa.¹⁰⁴

Vatikaani julkaisi vielä lokakuussa yhden tiedotteen liittyen apostoliseen konstituutioon. Pyhän istuimen lehdistöosasto julkaisi selvennyksen liittyen Uskonopin kongregaation alkuperäiseen tiedotteeseen ja siitä levinneisiin huhuihin, joita kardinaali William Levada kommentoi. Tiedotteessa mainitaan italialainen journalisti Andrea Tornielli, jonka spekulointi oli johtanut laajempaan keskusteluun siitä, miksi konstituutiota ei ollut vielä julkaistu. Tornielli oli epäillyt viivästymisen johtuneen siitä, että Vatikaanissa oli vielä epäselvyyttä selibaattikäytännön lopullisesta muodosta.¹⁰⁵ Pappien ja piispojen selibaattivelvoite oli herättänyt keskustelua roomalaiskatolisen kirkon sisällä etenkin alituisesti vähenevän pappiskandidaattien määrän takia. Siinä missä aiemmat ennakkotapaukset naimisissa olevista käännynnäispapeista olivat harvassa, pelättiin todennäköisesti ordinariaattien myös rohkaisevan keskustelua selibaattivelvoitteen merkityksestä.¹⁰⁶

Levada kertoi tiedotteessa, ettei viivästyminen liittynyt mitenkään konstituution sisällöllisiin erimielisyyksiin, vaan pelkästään teknisiin kysymyksiin. Levada kertoi julkaisun viipyneen, koska konstituution latinankielistä ulkoasua hiottiin vielä. Tämän lisäksi tiedotteessa julkaistiin jo konstituutioon kuuluvat englanninkieliset osat, joissa puhuttiin selibaattikäytännöistä ordinariaateissa. Tiedotteessa viitattiin myös siihen, ettei poikkeaminen selibaattivelvoitteesta ollut ennenkuulumaton käytäntö roomalaiskatolisessa kirkossa. Tällä Levada viittasi jo aiemmin mainittuihin Intian ja Yhdysvaltojen entisiin anglikaanipappeihin. Tiedotteessa painotettiin vielä, että ordinariaatti tekisi yhteistyössä piispainkonferenssin ja

¹⁰³ Joint Statement 2009.

¹⁰⁴ Joint Statement 2009.

¹⁰⁵ Clarification 2009.

¹⁰⁶ Cunningham 2009, 247—248.

Pyhän istuimen hyväksynnän alaisena päätökset tulevaisuuden erityistapauksiin, kuten naimisissa olevaan pappiskandidaattiin, liittyen.¹⁰⁷

Levada puhui konstituutioon liittyen myös Kanadan Kingstonissa Pyhä John Fisherin 500. muistovuoden kunniaksi. Fisher oli englantilainen kardinaali, jonka kuningas Henrik VIII oli teloituttanut tämän kieltäytyttyä hyväksymästä Henrikin asemaa Englannin kirkon päässä. Maaliskuussa 2010 pidetyssä puheessa aiheena oli paavi Benedictus XVI:n ekumeeniset aloitteet anglikaaneja kohtaan. Levada käsitteli puheessaan anglikaanien ja roomalaiskatolisen kirkon välisiä oppineuvotteluja sekä näiden pohjalta apostolisen konstituution oikeutusta.¹⁰⁸

Levadan mukaan apostolisen konstituution syntymiseen vaikutti erityisesti kaksi anglikaaneja erottavaa eettistä kysymystä: kysymys naispiispuudesta ja samaa sukupuolta olevien suhteista. Levada viittasi ARCIC II:n aikaansaamaan asiakirjaan ”Life in Christ”, joissa anglikaanien ja katolilaisten edustajat olivat yhtä mieltä kirkkojen seksuaalieettisestä opetuksesta, jonka mukaan naisen ja miehen välinen avioliitto tarjoaisi ainoan kontekstin ihmisten väliselle seksuaaliselle kanssakäymiselle. Levadan mukaan tämän lausunnon valossa ei ollut ihme, että Yhdysvaltojen ja Kanadan episkopaalisten kirkkojen osoittama liberaali linja aiheutti suurta mullistusta Anglikaanisessa kirkkoyhteisössä.¹⁰⁹

Levada korosti, että siinä missä ekumenia tarkoitti roomalaiskatolisessa kontekstissa muiden kirkkojen liittymistä takaisin roomalaiskatolisen kirkon yhteyteen, tämä ei tarkoittaisi muiden kirkkojen sulautumista monoliitinomaiseen katoliseen kirkkoon. Sen sijaan hän painotti, että vaikka kaikki pelastukseen tarvittava löytyy roomalaiskatolisesta kirkosta, voivat muut kirkot rikastuttaa sen uskonelämää, ja että oppineuvottelut ja yhteyspyrkimykset vaativat muutosta molemmilta osapuolilta. Levada vertasi ekumeniaa roomalaiskatolisen kirkon näkökulmasta sinfoniaan. Roomalaiskatolinen kirkko oli kuin piano, jossa oli kaikki samat sävelet kuin muissakin soittimissa, mutta kun muut soittimet soittivat samaa säveltä kuin piano, ne rikastuttivat äänimaisemaa. Tällä hän tarkoitti, että roomalaiskatolisessa kirkossa oli jo kaikki pelastukseen tarvittava, mutta roomalaiskatolisen kirkon yhteydessä toimivat muut uskonperinteet loisivat uskonelämään rikkautta ja syvempiä sävyjä. Samassa yhteydessä hän myös vertasi nykyistä ekumeenista liikettä enemmänkin kakofoniaan.¹¹⁰

¹⁰⁷ Clarification 2009.

¹⁰⁸ Dmytrenko 2010.

¹⁰⁹ Dmytrenko 2010.

¹¹⁰ Dmytrenko 2010.

2 Ekumeenisen yhteyden uusi alku vai loppu?

Sana levisi uudesta apostolisesta konstituutiosta muutaman seuraavan päivän aikana nopeasti. Lokakuun loppuun mennessä asiasta oli uutisoitu jo Englannin suurimmissa sanomalehdissä. Useimmille kirjoittajille näytti olevan itsestään selvää, että ensimmäinen personaaliordinariaatti perustettaisiin Englantiin: siellä nähtiin olevan suurimmat anglokatoliset ryhmät, jotka haluaisivat liittyä ordinariaattiin. Andrew Brown kirjoitti blogissaan *The Guardianissa* 20.10.2009 ”Anglikaanisen kirkkoyhteisön lopusta”. Brownin mukaan personaaliordinariaattien synty tarkoitti, ettei ”roomalaiskatolinen kirkko enää edes esittänyt ottavansa anglikaanisuutta vakavasti”, ja kiinnitti huomiota siihen, ettei asiakirjoissa viitattu anglikaanisuuteen kirkkona tai kirkkoyhteisönä, vaan traditiona. Brown esitti, että enimmillään noin kahden tuhannen Englannin kirkon neljästätoista tuhannesta papiston jäsenestä epäiltäisiin jättävän Englannin kirkon. Hänen mukaansa Canterburyn arkkipiispa itse kuului niihin, joiden Uskonopin kongregaatio kertoi hylänneen traditionaalisen kirkon pappeus- ja avioliittokäsityksen, ja täten koko yhteinen lausunto ja lehdistötilaisuus oli tälle sangen nöyryyttävä.¹¹¹

BBC julkaisi myös tiedotteen konstituutiosta. Siinä korostettiin maailmanlaajan anglikaanisuuden hajaannusta naisten ordinaatioon ja seksuaalisuuskysymyksiin liittyen. Artikkelin mukaan epäsovun syynä olivat muun muassa avoimessa homosuhteessa olevan piispan valinta sekä samaa sukupuolta olevien avioliittojen siunaaminen Yhdysvaltain episkopaalisessa kirkossa. Artikkelissa oli lainattu otteita Forward in Faith -järjestön johdossa olevien piispojen Andrew Burnhamin ja Keith Newtonin lausunnosta.¹¹² Lausunnossa he kertoivat keskustelleensa paavin kanssa jo vuonna 2008 kirkkojen välisestä yhteydestä, kun Englannin kirkko lähestyi päätöstä naispiispuuden hyväksymisestä. Piispat ottivat uutiset lämpimästi vastaan, mutta kokivat, että asiasta ei olisi hyvä tehdä äkillisiä päätöksiä. He päättivät, että seuraavana vuonna 22.2. koittavaan Pyhän Pietarin istuimen juhlaan mennessä olisi pappien hyvä tuoda julkiseksi päätöksensä ordinariaattiin liittyen.¹¹³

Myös *The Telegraphissa* julkaistiin artikkeli ordinariaattiin liittyen. Damian Thompsonin artikkeli kertoi arkkipiispojen tiedotustilaisuudesta Lontoossa, jossa Canterburyn arkkipiispa Rowan Williams oli näyttänyt silminnähden vaivaantuneelta. Thompsonin mukaan Williams sanoi olleensa iloinen, mutta hänen kehonkielensä kertoi muusta.

¹¹¹ Brown 2009.

¹¹² BBC 2009.

¹¹³ Aquilina 2009 a. Alkuperäistä lausuntoa ei enää löydy Forward in Faithin sivuilta.

Thompsonin lähteiden mukaan Williams oli saanut kuulla konstituutiosta vasta muutamaa päivää ennen tiedotustilaisuutta.¹¹⁴

Thompson kertoi Williamsin julkaisseen kirjeen, jossa oli kertonut itse kuulleensa konstituutiosta ”vain erittäin myöhäisessä vaiheessa”. Tämän lisäksi Thompsonin tietojen mukaan kardinaali William Levada olisi vierailut Williamsin luona vasta julkaisua edeltävänä päivänä ja kertonut uutisen, johon Williams olisi reagoinut ”leppymättömästi vastustaen”. Thompsonin mukaan sekä Englannin kirkon piispat että Englannin katoliset piispat olivat olleet raivoissaan, sillä hekään eivät olleet kuulleet uutisesta etukäteen. Myöskään Kristittyjen ykseyden edistämisen neuvostoa ei Thompsonin lähteiden mukaan ollut konsultoitu.¹¹⁵

Vielä lokakuun aikana *The Guardian* julkaisi useiden nimekkäiden kirjoittajien kolumneja apostoliseen konstituutioon liittyen. *The Guardianiin* kirjoitti muun muassa Hans Küng, sveitsiläinen roomalaiskatolinen pappi ja teologi, joka tunnetaan muun muassa Vatikaanin hänelle antamasta opetuskiellosta. Küng oli nimetty Vatikaanin II konsiliin teologisten asioiden konsultiksi, ja oli sen jälkeen kritisoinut vahvasti teksteissään roomalaiskatolisen kirkon opinmuodostusta esimerkiksi paavin erehtymättömyyden ja Marian suhteen.¹¹⁶ Küng kolumnissaan muun muassa kritisoi paavia, joka oli Küngin mukaan ensin loukattuaan juutalaisia, muslimeja ja protestantteja päättänyt seuraavaksi loukata anglikaaneja. Hän kutsui paavin toimia antireformistisiksi ja syytti tätä anglikaanien käyttämisestä roomalaiskatolisen kirkon hupenevan jäsenistön täyttämiseksi.¹¹⁷

Küng kuvasi Vatikaanin toimia strategiaksi, jolla pyrittiin palauttamaan Rooman imperiumi. Hän esitti kolme seurausta tälle strategialle. Ensimmäinen seuraus olisi anglikaanisen kirkkoyhteisön heikentyminen, joka johtui suuremmasta kuilusta eri tavalla uskovien anglikaanien välillä. Toiseksi Küng kuvasi, että useat anglikaaniset uskovat joutuisivat nyt kyseenalaistamaan oman pastorinsa ordinaation pätevyyden, mikä aiheuttaisi lisää epävarmuutta ja eripuraa anglikaanisissa yhteisöissä. Kolmanneksi eripura kasvaisi myös katolisissa yhteisöissä, sillä paavi piti edelleen kiinni Küngin mukaan keskiaikaisesta selibaattisäädöksestä, jonka takia puolilla seurakunnista ei ollut omaa pappia. Nyt papit joutuisivat katsomaan vierestä, kun käännyttäisille kollegoilleen naimattomuus ei olisi pakollista.¹¹⁸

¹¹⁴ Thompson 2009.

¹¹⁵ Thompson 2009.

¹¹⁶ The Editors of Encyclopaedia Britannica 2019.

¹¹⁷ Küng 2009.

¹¹⁸ Küng 2009.

Austen Ivereigh, roomalaiskatolinen journalisti, lähestyi konstituutiota eri näkökulmasta kuin Küng.¹¹⁹ Hän kirjoitti *The Guardianiin* artikkelin, jossa hän esitteli kolme syytä miksi konstituutio ei heikentäisi vaan vahvistaisi anglikaanien ja katolilaisten yhteyttä. Ensinnäkin Ivereigh kertoi, että ARCIC-neuvottelut olivat olleet jäissä jo pitkään ”anglikaanisen kaaoksen” takia. Hänen mukaansa syynä tähän ei ollut avoimesti homon piispan vihkiminen tai naispappeus, vaan se, että Englannin kirkon synodit olivat hylänneet ARCIC:n tuottamia sopimuksia. Ennen kuin anglikaanit saisivat sovittua yhteneväisen linjan, oli mahdotonta jatkaa neuvotteluja.¹²⁰

Toiseksi syyksi Ivereigh esitti, että ne anglokatolilaiset, jotka todennäköisesti siirtyisivät ordinariaatin alaisuuteen, olivat jo päättäneet, etteivät voi hyväksyä naispiispuutta. Hänen mukaansa ”paavi ei kalastellut anglokatolilaisia, vaan heitti heille pelastusrenkaan”. Kolmanneksi Ivereigh näki, että personaaliordinariaattien perustamisesta ei tulisi helppoa, vaan se vaatisi totuttelua, keskustelua ja neuvottelua. Hän näki näiden asioiden lähentävän katolilaisia ja anglikaaneja entisestään.¹²¹

Oxfordin yliopiston kirkkohistorian professori Diarmaid MacCulloch kuvasi *The Guardianin* artikkelissaan konstituutiota taas yhdeksi ”paavin ajattelemattomaksi poliittiseksi peliliikkeeksi”. Hänen mukaansa Benedictus XVI oli jo ennen paaviksi astumistaan ollut kardinaalin roolissa yhteydessä traditionalisteihin: vuonna 2003 Dallasissa koolla ollut traditionalistien joukko oli saanut rohkeasevan kirjeen kardinaali Ratzingerilta, kun konservatiivit olivat kokoontuneet keskustelemaan, miten reagoida Amerikan episkopaalien vihkimään avoimesti homoon piispaan.¹²²

MacCullochin mukaan paavin omintakeinen lähestymistapa ekumeniaan oli lähestulkoon tehnyt turhaksi useat neuvottelut anglikaanien ja roomalaiskatolisen kirkon välillä. MacCulloch näki, että konstituutio ei toimisi kestäväenä ratkaisuna traditionalisteille Englannin kirkossa. Tämä johtuu hänen mukaansa siitä, että traditionalistit eivät olleet pelkästään anglokatolilaisia, vaan joukko koostui myös konservatiivisista evankelikaaleista. Molempia MacCullochin mukaan yhdisti konservatiivinen näkemys sukupuolesta ja seksuaalieettisistä kysymyksistä. Konservatiivisille evankelikaaleille kuitenkin avoin yhteys roomalaiskatolisen kirkon kanssa ei näyttäytynyt missään muodossa realistisena mahdollisuutena.¹²³

¹¹⁹ The Guardian 2019.

¹²⁰ Ivereigh 2009.

¹²¹ Ivereigh 2009.

¹²² MacCulloch 2009.

¹²³ MacCulloch 2009.

3 Asiakirja herättää kritiikkiä ja ylistystä

Siinä missä asiasta oli uutisoitu jo laajasti maanlaajuisessa lehdistössä, se herätti nopeasti keskustelua myös kirkon piirissä. Mielenpitoja jaettiin sekulaarissa mediassa, kirkon omissa julkaisuissa, akateemisissa julkaisuissa sekä blogien ja henkilökohtaisten verkkosivujen kautta. Vain muutama päivä uutisen leviämisen jälkeen *The Telegraph* kokosi uutisessaan yhteen piispojen ensimmäisiä kannanottoja apostoliseen konstituutioon liittyen. Uutisen mukaan konstituutio oli takaisku Rowan Williamsille, joka yritti parhaansa estää Anglikaanisen kirkkoyhteisön hajoamisen. Williamsia ei ollut informoitu anglikaanipiispojen ja Vatikaanin välisistä salaisista keskusteluista, ja Williamsin avustajien kerrotaan vuotta aikaisemmin kieltäneen *The Telegraphille* tällaisten keskustelujen tapahtuneen. Uutisen mukaan jopa sadat papiston jäsenet saattaisivat liittyä ordinariaattiin, vaikkakin suurin osa odottaisi saadakseen tarkempia yksityiskohtia konstituutioon liittyen.¹²⁴

Uutisessa raportoitiin Fulhamin piispan John Broadhurstin todenneen, että ”anglikaaninen kokeilu oli ohi”, ja että Anglikaaninen kirkkoyhteisö ei ollut osoittanut voivansa selvitä kriiseistä, joita kysymykset homoseksuaalisuudesta ja naispiispuudesta olivat saaneet aikaan. Hänen mukaansa Anglikaaniselle kirkkoyhteisölle kostautui se, että se ei ollut asemoitunut teologisesti tietyllä tavalla. Tämä oli aiheuttanut suuria erimielisyyksiä useista asioista. Hän kuvasi Anglikaanisen kirkkoyhteisön muuttuneen vain vitsiksi.¹²⁵

Beverleyn piispa Martyn Jarrett kertoi myös epäilevänsä, ettei Anglikaanisen kirkkoyhteisön selviäväisi nykyisistä kiistakysymyksistä. Hän näki Englannin kirkon muuttuneen liian dramaattisesti joillekuille, ja että Englannin kirkko oli muuttanut teologista asemoitumistaan liikaa traditionalistien näkökulmasta. Hän kuitenkin korosti olevansa kiitollinen tarjouksesta liittyä roomalaiskatolisen kirkon yhteyteen. Hänen mukaansa oli erittäin merkittävää, kuinka Vatikaani otti huomioon traditionalistit Anglikaanisessa kirkkoyhteisössä.¹²⁶

The Telegraphin uutisessa Chichesterin piispa John Hindin kerrottiin ottavan iloiten vastaan tarjouksen tulla vihityksi roomalaiskatolisen kirkon papiksi.¹²⁷ Tämän kuitenkin Hind itse kielsi muutamaa päivää myöhemmin lausunnossaan. Hän selitti väärinymmärryksen tulleen, kun hän oli ollut puhumassa Forward in Faith -järjestön tilaisuudessa: hän oli sanonut

¹²⁴ Wynne-Jones 2009.

¹²⁵ Wynne-Jones 2009.

¹²⁶ Wynne-Jones 2009.

¹²⁷ Wynne-Jones 2009.

ottavansa tilaisuuden tullen uuden ordinaation vastaan roomalaiskatolisessa kirkossa, mutta ei suostuisi kieltämään siihen asti suorittamaansa palvelutehtävää pappina ja piispana.¹²⁸

Siinä missä useat Englannin kirkon piispat olivat esittäneet kiinnostusta liittyä personaaliordinariaattiin, noustiin myös konstituutiota vastustamaan äänekkäästi. St. Asaphin piispa Gregory Cameron arveli, että hänen läheinen kollegansa Williams oli todennäköisesti surullinen viime päivien tapahtumista. Cameronin mukaan Williams oli työskennellyt kovasti yhteyden puolesta sekä Anglikaanisessa kirkkoyhteisössä että roomalaiskatolisen kirkon kanssa. Williams saattaisi kokea konstituution petturuutena omien kollegojensa suunnalta. Cameronin mukaan roomalaiskatolinen kirkko olisi nyt keskittynyt Williamsin sijaan niihin anglikaaneihin, jotka se saisi helposti voitettua puolelleen. Hän näki vaarana tässä sen, että pettyneet anglikaanit pyrkisivät vastedes aina saamaan Vatikaanilta erityiskohtelua.¹²⁹

Canterburyn emeritusarkkipiispa Lord Carey kritisoi vahvasti paavia siitä, että tämä oli jättänyt silloisen arkkipiispa Williamsin ulos ordinariaattiin liittyvistä suunnitelmista ja neuvotteluista. Carey kertoi kyllä kuulleen yksittäisten piispojen käyneen keskusteluja Vatikaanissa aiheeseen liittyen mutta oli silti järkyttynyt uutisista. Hän kehotti vahvasti seuraajaansa ilmaisemaan tyytymättömyytensä Vatikaanin toimia kohtaan.¹³⁰

Sherbornen piispa Graham Kings kirjoitti myös mielipidekirjoituksen *The Guardianiin*. Hän näki ironisena ajatuksen siitä, että ordinariaatissa pyrittäisiin säilyttämään anglikaanista perinnettä – todennäköisesti ordinariaattiin siirtyvät seurakunnat olivat jo hylänneet anglikaaniset liturgiat ja siirtyneet käyttämään roomalaista riitusta. Kings näki, että globaalin etelän GAFCON:iin kuuluvien anglikaanien mukaisesti paras tapa suojella anglikaanista perinnettä olisi pysyä osana anglikaanista kirkkoyhteisöä. Hänen mielestään oli myös erittäin tärkeää, että tämän uutisen myötä annettaisiin erityistä huomiota ja suojelua Anglikaanisen kirkkoyhteisön ja roomalaiskatolisen kirkon välisille oppineuvotteluille.¹³¹

Henkilökohtaiset blogialustat olivat omiaan erilaisten mielipiteiden ilmaisulle. Buckinghamin piispa Alan Wilson julkaisi lokakuun lopussa 2009 blogikirjoituksen, jossa hän epäili mahdollisten käännynnäisten perusteita vaihtaa kirkkokuntaa. Wilson luokitteli käännynnäiset (*convert*) kahteen kategoriaan. Ensinnäkin niihin, joita Jumala aidosti kutsui vaihtamaan roomalaiseen traditioon, jos se auttaisi heitä elämään Jumalan opetuslapsina. Toiseksi niihin, jotka eivät pystyisi sitoutumaan tiettyyn traditioon vaan haluaisivat elää osana

¹²⁸ Owen 2009.

¹²⁹ Wynne-Jones 2009.

¹³⁰ Alderson 2009.

¹³¹ Kings 2009.

kristillistä yhteisöä, mutta omilla ehdoillaan. Jälkimmäisillä Wilson viittasi niihin, jotka haluaisivat liittyä ordinariaattiin, eli valita omaan traditioonsa anglikaaniset perinteet ja roomalaiskatolisen teologian.¹³²

Blogissaan asiasta kirjoitti myös Colin Coward, joka oli Englannin kirkon pappi sekä Changing Attitude -organisaation perustaja. Changing Attitude on järjestö, joka työskentelee parantaakseen seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen asemaa Englannin kirkossa ja anglikaanisen kirkkoyhteisön sisällä.¹³³ Hän kuvasi olonsa uutisen kuultuaan uhatuksi, ja pelkäsi painajaisensa muuttuvan todeksi. Coward näki, että konstituutiolla pyrittiin vahvistamaan konservatiivisten toimijoiden vaikutusvaltaa sekä anglikaanisessa kirkkoyhteisössä että roomalaiskatolisessa kirkossa ja samalla estämään kaikki pyrkimykset vahvistaa naisten sekä vähemmistöön kuuluvien asemaa. Konstituutiosta vastuussa olevat halusivat Cowardin mukaan sulkea silmänsä todellisuudelta, sillä sekä naispappeutta kannattavia että seksuaalivähemmistöön kuuluvia oli molemmissa kirkoissa paljon.¹³⁴

Coward syytti blogissaan konservatiiveja mielipiteiden ja näin myös ihmisten polarisoinnista. Hänen mukaansa konservatiivit loivat keinotekoista vastakkainasettelua esimerkiksi liberaalien ja konservatiivien tai Raamattuun pohjautuvien ja pohjautumattomien kristillisten tahojen välille. Cowardin mukaan ihmisten kanssa vastakkain asettuminen koituisi ihmisen kohtaloksi, ja hän korosti omassa uskonkäsityksessään merkityksellistä ihmisten rinnalla kulkemista.¹³⁵

Muutamaa päivää myöhemmin Coward julkaisi blogissaan uuden kirjoituksen, jossa hän kritisoi vahvasti Forward in Faith -järjestön sihteerin Geoffrey Kirkin antamaa lausuntoa. Lausunnossaan Kirk oli todennut Englannin kirkon muuttuneen Kristuksen kirkosta ”poliittisen korrektiuden kirkoksi” johtuen sen muuttuneesta kannasta naispappeuteen ja seksuaalieettisiin kysymyksiin. Coward syytti sekä paavia että Kirkiä naisvihasta, tekopyhyydestä ja epärehellisyydestä. Hän väitti, että Forward in Faith -järjestön jäsenistöstä suuri osa oli homoseksuaalisuutensa salaavia miehiä, ja tuomitsi Kirkin lausunnon siitä, että Englannin kirkko olisi luopunut siitä, mikä olisi todellinen Kristuksen kirkko. Cowardin mukaan hän edusti kristillisyyttä, jossa seksuaalisuuden suhteen ollaan avoimia ja rehellisiä, kun taas Kirk edusti kristillisyyttä, jossa seksuaalisuus salataan ja työnnetään syrjään.¹³⁶

¹³² Wilson 2009.

¹³³ Coward 2011.

¹³⁴ Coward 2009 a.

¹³⁵ Coward 2009 a.

¹³⁶ Coward 2009 b.

Aiheesta kirjoitti myös Euroopan hiippakunnan apulaispiispa David Hamid. Hamid oli toiminut sihteerinä ARCIC-neuvotteluissa sekä konsulttina IARCCUM-neuvotteluissa, joten hän luonnollisesti lähestyi uutisia konstituutiosta tästä näkökulmasta. Hamid painotti, ettei tämä päätös olisi ollut mahdollinen ilman 40 vuoden oppineuvotteluja, mutta että tämä kehitysaskel ei ollut neuvottelujen ensisijainen tähtäyspiste. Konstituutio ei piispan mukaan edustanut sitä kantaa, jonka roomalaiskatolinen kirkko oli neuvotteluissa ottanut. Hän huomioi, että kutsu liittyä roomalaiskatoliseen kirkkoon ei koskenut vain anglikaanisen kirkkoyhteisön jäseniä, vaan myös niitä, jotka olivat jättäneet kirkkoyhteisön: erityisesti TAC:n jäseniä.¹³⁷

Hamid halusi korostaa sitä, että konstituutio ei ollut tähtäyspiste tai päätös ekumeenisille neuvotteluille kahden kirkkokunnan välillä. Hän nosti esiin, että valmistelut konstituutiota varten oli tehnyt Uskonopin kongregaatio, eikä oppineuvotteluista vastaava Paavillinen kristittyjen ykseyden edistämisen neuvosto. Hamid ei itse vetänyt tästä huomiosta johtopäätöksiä. Sitä voi kuitenkin pitää lisäperusteluna hänen väitteelleen siitä, ettei konstituutio tai sen valmistelu ollut missään tekemisissä oppineuvottelujen kanssa.¹³⁸

Piispa John Hind oli jossain määrin samaa mieltä kollegansa Hamidin kanssa. Hän myönsi lokakuun 2009 lopulla pitämässään puheessa, ettei ollut toivonut ARCIC-neuvottelujen johtavan tällaiseen lopputulokseen. Hän kuitenkin näki, ettei yhteyttä kaipaavilla anglikaaneilla ollut varaa valittaa. Hind nosti myös esiin kaksi kysymystä, joihin ei vielä osattu vastata ennen konstituution julkaisua. Hind oli huolestunut siitä, mahdollistaisiko konstituutio aidosti kokonaisten seurakuntien tai kirkkojen liittymisen ordinariaattiin, vai olisiko kyse edelleen yksittäisten henkilöiden joukkokääntymisestä. Tämän lisäksi hän nosti esiin huolen siitä, näkyisikö anglikaanisuus ordinariaatissa aidosti anglikaanisen uskonperinteen vaalimisena vai enemmänkin vain tiettyjen, sallittujen elementtien tunnustamisena.¹³⁹

Mediassa eivät jääneet kuulumattomiksi niiden äänet, jotka ottivat mielellään vastaan Vatikaanin tarjouksen. Silloin Kentin Seven Oaksissa toiminut anglikaanipappi Ivan Aquilina kirjoitti blogiinsa ensimmäisten uutisten saavuttua, että ”Vatikaani oli vihdoinkin mahdollistanut sen, mitä oli jo pitkään rukoiltu ja odotettu”. Hänen mukaansa Vatikaanin päätös veisi kristityt lähemmäksi yhteyttä.¹⁴⁰ Myöhemmin Aquilina julkaisi pidemmän reflektion

¹³⁷ Hamid 2009.

¹³⁸ Hamid 2009.

¹³⁹ Hind 2009.

¹⁴⁰ Aquilina 2009 b.

apostolisesta konstituutiosta. Hänen mukaansa paavi oli tarjonnut traditionalisteille jotain, mitä Englannin kirkko ei suostunut heille tarjoamaan. Aquilina korosti, että mahdollisuus liittyä roomalaiskatoliseen kirkkoon vaati itsetutkiskelua:

”Tarkoitimmeko todella niitä rukouksia, jotka sanoimme? Tahdommeko todella sallia Pyhän Hengen yhdistävän meidät? Onko tämä kutsu armoon ja vapauteen laulaa lauluamme, kun palaamme kotiin, vai paljastuuko bluffimme? Toisin sanoen, olemmeko todella katolilaisia kuten olemme sanoneet vuodesta 1833 ja sitä aiemmin?”¹⁴¹

Aquilinan siis voidaan nähdä tarkoittaneen, että ne, jotka olivat pitäneet Englannin kirkkoa osana katolista kirkkoa, mutta eivät aikoneet liittyä ordinariaattiin, eivät olleet totuudenmukaisia. Hän kuvasi Vatikaanin päätöstä muun muassa siirtymisenä pimeydestä valoon, toteutuneena unelmana ja siunauksena, jota kaikki eivät pystyisi ottamaan vastaan. Hän myös näki, että Englannin kirkossa oli vallinnut kirkon luonteeseen liittyviä ongelmia, ja traditionalisteille oli tarjottu nyt kirkon luonteeseen liittyvä ratkaisu. Hänen mukaansa Vatikaanin tarjous ei tästä paranisi, sillä he saisivat yhteyden lisäksi myös tunnustuksen omalle traditiolleen anglikaaneina.¹⁴²

Ed Tomlinson, *The Guardianin* mukaan roomalaiskatoliseen kirkkoon siirtymistä harkinnut pappi, kirjoitti mielipidekirjoituksen aiheesta. Hänen mukaansa Englannin kirkko oli ollut pitkään erilaisia kristittyjä koossa pitävä erikoinen kokonaisuus, mutta 2000-luvulle tultaessa se ei ollut pysynyt pystyssä edes hatarasti. Tomlinsonin mukaan Afrikan ja Yhdysvaltojen anglikaanit eivät enää kunnioittaneet Canterburyn arkkipiispaa eivätkä toisiaan teologisten erimielisyyksien takia.¹⁴³

Tomlinson kuvasi Englannin kirkonkin olevan vihdoin jakautunut erimielisyyksiensä tähden. Siinä missä ennen korkea- ja matalakirkolliset sekä liberaalit ja traditionalistit olivat voineet elää jossain määrin sopuisasti, se ei ollut Tomlinsonin mukaan enää mahdollista. Hänen mukaansa traditionalistien ja liberaalien kiistassa oli kyse siitä, haluaisiko Englannin kirkko edelleen kutsua itseään osaksi katolista kirkkoa vai haluaisiko se katkaista siteet muuhun Kristuksen kirkkoon.¹⁴⁴

¹⁴¹ Aquilina 2009 c. ”Did we really mean the prayers we uttered? Do we really want to allow the Holy Spirit to unite us? Is this a calling to grace and freedom to sing our song as we return home, or is it calling our bluff? In other words, are we really Catholic as we have said since 1833 and before?”

¹⁴² Aquilina 2009 c.

¹⁴³ Tomlinson 2010.

¹⁴⁴ Tomlinson 2010.

Tomlinsonin mielipidekirjoitus oli vastine Englannin kirkon kirkolliskokouksen vuonna 2010 käytyyn keskusteluun. Englannin kirkossa pyrittiin luomaan lainsäädäntö, jossa naiset pystyttäisiin vihkimään piispoiksi, mutta samalla mahdollistettaisiin kaitsentaa niille, jotka eivät voineet omantunnon syistä ottaa sitä vastaan naispiispalta. Hänen mukaansa tilanteeseen ei ollut mahdollista ratkaisua, joka tyydyttäisi kaikkia osapuolia. Tomlinson ehdottikin kärkeästä, että Englannin kirkon pitäisi olla pyrkimättä sopuratkaisuun, vaan luovuttaa traditionalisteille toimitiloja ja taloudellista tukea, jotta he pystyisivät toimimaan ordinariaatin sisällä. Sopuisa ero olisi parempi kuin vahingollinen liitto, hän kirjoitti loppukaneettinaan.¹⁴⁵

Konstituutiosta ei noussut kovinkaan paljoa keskustelua kirkon sisäisissä julkaisuissa. Teologinen julkaisu *Churchman* julkaisi aiheesta vain vuonna 2010 päätoimittaja Gerald Brayn pääkirjoituksen. Hän käsitteli naispiispuutta rajanvetona konservatiivien ja liberaalien välillä. Hänen mukaansa konservatiivit oli redusoitu vain naispappeuden vastustajiksi, vaikka konservatiivisiksi ryhmiä identifioitujen ryhmien välillä oli paljon suurempia erimielisyyksiä. Bray väitti, että konservatiivisten evankelikaalien suhtautuminen anglokatolisiin konservatiiveihin oli niin kielteinen, että useat heistä olisivat mieluummin naispiispan kuin anglokatolisen piispan alaisuudessa.¹⁴⁶

Bray näki, että ordinariaatin myötä Englannin kirkossa olisi enää kahdenlaista erilaista ryhmittymää: liberaaleja ja evankelikaaleja. Bray syytti evankelikaaleja liiasta mukautuvuudesta ja ennustikin evankelikaalien väistämättä mukautuvan liberaalimpaan teologiaan. Tämän hän taas näki olevan evankelikaalien olemuksen vastaista, sillä liberaalit olivat hänen näkemyksensä mukaan luopuneet Raamatun sanasta. Juuri Raamatun sanassa pitäytyminen nähdään evankelikaalisen teologian ominaisena piirteenä.¹⁴⁷

Bray myös nostaa esiin sen, ettei anglokatolilaisilla saattaisi olla muuta vaihtoehtoa kuin siirtyä ordinariaattiin. Hänen mukaansa Englannin kirkon liberaalit ryhmittymät eivät jäisi kaipaamaan anglokatolilaisia, vaan ehkä jopa odottaisivat innolla pääsevänsä heistä eroon. Bray kirjoitti, että Englannin kirkon täytyisi ottaa paavin tarjous kiittäen vastaan. Se tarjoaa hänen mukaansa jotakin kautta oikean ratkaisun: joko se rohkaisisi Englannin kirkkoa tekemään ratkaisuja sen kahtiajaon ratkaisemiseksi tai jakaisi sen jäsenet lopullisesti kahtia.¹⁴⁸

¹⁴⁵ Tomlinson 2010.

¹⁴⁶ Bray 2010.

¹⁴⁷ Bray 2010.

¹⁴⁸ Bray 2010.

Helmikuussa 2010 se, mitä konstituution kehitysaskeleista tiedettiin, sai uusia käännteitä, kun Andrew Brown kirjoitti *The Guardianiin* hänelle vuodetusta sähköpostista. Sähköpostissa piispa Andrew Burnham kirjoitti yksityisesti australialaiselle roomalaiskatoliselle piispalle Peter Elliottille, joka oli vastuussa ordinariaatin suhteen käydyistä keskusteluista Australiassa. Sähköpostissa Burnham väitti, että ordinariaatin perustamisessa edettiin hitaasti, sillä jotkut katolilaiset pelkäsivät ordinariaatin muuttavan heidän asemaansa Englannissa. Burnham myös epäili, että jotkut tahtoisivat anglikaanien pysyvän anglikaaneina.¹⁴⁹ Näiden arvelujen voidaan nähdä viittaavan esimerkiksi siihen, että ordinariaatille täytyisi mahdollisesti luovuttaa kirkkotiloja ja muita toimitiloja. On myös mahdollista, että ordinariaatille suodut erityisvapaudet, kuten selibaattisäännöstä poikkeaminen ja oikeus erillisen tradition ylläpitämiseen, saattaisivat luoda vähintäänkin jännitteistä ilmapiiriä Englannin katolilaisten ja ordinariaatin jäsenistön välille.

Tämän lisäksi Brown kertoi, että Burnham epäili myös australialaissyntyisen TAC:in arkkipiispa John Hepworthin lausuntojen todenpitävyyttä ja väitti hänen käyneen epävirallisia, hänen omien sanojensa mukaan agenttitoimintaa muistuttavia, keskusteluja Vatikaanin edustajan kanssa ordinariaatteihin liittyen. Burnhamin kerrottiin nimittäin olleen yhteydessä Uskonopin kongregaation jäseneseen Patrick Burkeen. Jos Burke olisi jäänyt kiinni, Burnham olisi kirjoittanut paaville ja kertonut, kuinka avulias Burke oli häntä kohtaan ollut.¹⁵⁰ Burnhamin lähettämä sähköposti ei ole kuitenkaan tietävästi sen vuodettua julkisuuteen päätenyt julkisesti käsiteltäväksi. Burken tiedetään jatkaneen Uskonopin kongregaation palveluksessa vielä muutaman vuoden ennen hänen siirtoaan Skotlantiin.¹⁵¹

Edellä kerroin siitä, kuinka useat median tahot olivat kirjoittaneet arkkipiispa Rowan Williamsin suhtautumisesta apostoliseen konstituutioon. Näihin väitteisiin kuului muun muassa maininta siitä, että Rowan Williams ei olisi edes kuullut apostolisesta konstituutiosta kuin korkeintaan muutama päivä ennen sen julkaisua. Hänen väitettiin olleen suunniltaan.¹⁵² Williamsin ensimmäinen kannanotto oli lausunto yhdessä Westminsterin arkkipiispa Vincent Nicholsin kanssa.¹⁵³

Marraskuussa 2009 Williams matkusti Vatikaaniin ja Roomaan paavin sekä Kristittyjen ykseyden edistämisen neuvoston vieraaksi. Hän toi puheessaan esiin apostolisen konstituution, joka oli julkaistu muutamaa viikkoa aikaisemmin. Hän viittasi puheensa alussa

¹⁴⁹ Brown 2010.

¹⁵⁰ Brown 2010.

¹⁵¹ Braidon 2013.

¹⁵² Luku 2.

¹⁵³ Luku 1.

Vatikaanin toiseen kirkolliskokoukseen, jonka ansiosta syntyi Kristittyjen ykseyden edistämisen neuvosto sekä katolilaisten ja anglikaanien väliset oppineuvottelut. Williams myös näki, että neuvottelua käyvät kirkot olivat jo päässeet yhteisymmärrykseen niin sanotuista ensimmäisen tason teologisista kysymyksistä, jotka koskevat esimerkiksi sielun pelastusta. Tämän takia oli hänen mukaansa väärin, että kirkkoja edelleen erottivat toisen tason teologiset kysymykset, kuten paavin asema ja naispappeus.¹⁵⁴

Puheessaan Williams korosti, että erot kirkkojen välillä eivät olleet niin suuret, etteikö niiden luomien raja-aitojen yli päästäisi. Esimerkiksi auktoriteettiin liittyvät ja hallinnolliset erot eivät olleet Williamsin mukaan ylitsepääsemättömiä. Myöhemmin hän viittasi apostoliseen konstituutioon ja käytti sitä esimerkkinä siitä, ettei erot eetokseen liittyen välttämättä olleet näkyvän yhteyden esteenä Kristuksen kirkossa. Williams totesi, että siinä missä apostolinen konstituutio ei luo uutta ekklesiologista läpimurtoa, se on pastoraaliselta näkökannalta merkki siitä, että yhteys ei ole mahdottomuus.¹⁵⁵

Williamsin blogisivustolla julkaistiin joulukuussa 2009 haastattelu, jossa Williams kertoi anglikaanisen kirkkoyhteisön tilanteesta sekä kommentoi apostolista konstituutiota. Williams ei kommentoinut sitä, miten paavi oli kohdannut hänet vierailullaan kuukautta aiemmin, mutta kertoi, ettei ollut Vatikaanin toimista yllättynyt. Williams pohti, että Uskonopin kongregatio ei varsinaisesti kysellyt lupia toimiessaan. Haastattelussa hän kuitenkin vahvisti hänestä liikkuneet huhut liittyen hänen ja Vincent Nicholsin yhteisen lausunnon lehdistötilaisuuteen. Williamsin mukaan lehdistötilaisuus oli suuri virhe ja hän myönsi, että siellä oli kaikilla todennäköisesti epämukava olla.¹⁵⁶

Syksyllä 2010 paavi teki vierailun Englantiin. Vierailun pääasiallisena syynä oli John Henry Newmanin autuaaksijulistaminen. Vierailun yhteydessä järjestettiin Britannian katolisten ja anglikaanisten piispojen tapaaminen Lambethin palatsissa. Rowan Williams piti puheen, jossa kehoitettiin paikalla olleita piispoja etsimään yhteyttä. Hän toivoi, että vierailu edistäisi IARCCUM-neuvotteluja ja loisi uutta intoa tehdä työtä kohti kirkkojen yhteistä missiota.¹⁵⁷ Samana päivänä julkaistiin myös Vatican Radiossa haastattelu Williamsin kanssa. Siinä hän kommentoi hänen ja paavin välisiä keskusteluja tapaamisen aikana sekä ordinariaattiin ja kirkkojen välisiin suhteisiin liittyviä kysymyksiä. Haastattelussa Williams totesi, ettei ordinariaatti ollut niin suuri ongelma kuin millaisena se haluttiin mediassa kuvata.

¹⁵⁴ Williams 2009.

¹⁵⁵ Williams 2009.

¹⁵⁶ Pitcher 2009.

¹⁵⁷ Williams 2010 a.

Williams myös väitti, ettei ordinariaattiin liittymistä harkitsevia ole kovin paljoa – hänen mukaansa se, joka haluaa liittyä roomalaiskatoliseen kirkkoon, tekee sen mieluummin perinteistä kautta kuin ordinariaattiin liittymällä.¹⁵⁸

Vatican Radio haastatteli Williamsia toisen kerran syksyllä 2010. Tuolloin hän oli jälleen Roomassa osallistumassa Kristittyjen ykseyden edistämisen neuvoston 50-vuotisjuhlaan. Marraskuussa julkaistussa haastattelussa Williams kommentoi erityisesti ordinariaattia sekä uutisia, joiden mukaan ensimmäiset viisi piispaa olivat jo ilmaisseet jättävänsä Englannin kirkon. Tämän lisäksi Williamsia pyydettiin arvioimaan, millaisena Englannin kirkon tulevaisuus hahmottui traditionalistien liittyttyä ordinariaattiin.¹⁵⁹

Haastattelussa Williamsin väitettiin sanoneen, että apostolinen konstituutio ei vaikuttaisi millään lailla kirkkojen välisiin oppineuvotteluihin. Haastattelija kuvasi, etteivät muut viralliset tahot nähneet asiaa näin, vaan pitivät konstituutiota historiallisena ja jopa profeetallisena eleenä. Williams kommentoi, että konstituutio oli siinä mielessä profeetallinen, että sen kautta roomalaiskatolinen kirkko tunnusti olevan olemassa muitakin kristittyä elämisen muotoja kuin vain roomalaiskatolisen kirkon muoto. Williams ei edelleenkään nähnyt konstituutiolla olevan suurta roolia kirkkojen suhteeseen: se ei ollut aggressiivinen ele, jonka tarkoituksena olisi ollut järkyttää kirkkojen suhdetta. Williams lisäsi, ettei edes ollut varmaa, kuinka isoa liikehdintää ordinariaatin pystyttäminen saisi aikaan.¹⁶⁰

Williams arveli, ettei ordinariaatti saisi aikaan suurta muutosta Englannin kirkon sisäisissä suhteissa. Hänen mukaansa Englannin kirkkoon kuului vielä traditionalisteja, joilla ei ollut aietta liittyä ordinariaattiin. Suurimmat vaikeudet Englannin kirkossa todennäköisesti syntyisi, kun pyritäisiin täyttämään lähteneiden piispojen ja pappien paikat sekä keskustellessa toimitilojen yhteisestä käytöstä Englannin kirkon sekä ordinariaatin seurakuntien kesken.¹⁶¹

¹⁵⁸ Williams 2010 b.

¹⁵⁹ Williams 2010 c.

¹⁶⁰ Williams 2010 c.

¹⁶¹ Williams 2010 c.

III Personaaliordinariaattien synty

1 Our Lady of Walsinghamin personaaliordinariaatti

Ennen ordinariaatin pystyttämistä spekulointi paljon sitä, paljonko anglikaaneja todella siirtyisi roomalaiskatoliseen kirkkoon ordinariaatin kautta. Arviot vaihtelivat heti konstituution julkistamisen jälkeen muutamista tuhansista jopa neljäänsataan tuhanteen. Nämä arviot perustuivat niihin hengellisiin johtajiin, jotka ovat ilmaisseet halunsa siirtyä ordinariaattiin, ja heidän toimivaltansa alaisuudessa oleviin seurakuntalaisiin ja papistoon. Suurimmat arviot johtuivat TAC:in arviodusta jäsenmäärästä.¹⁶² Siinä missä arvio oli selvästi optimistinen, oli vaikea arvioida, kuinka monet todella vaihtaisivat kirkkokuntaa. Lähestyttäessä ordinariaatin perustamista arviot alkoivat muuttua realistisimmiksi: arviot sadoista tuhansista muuttuivat tuhansiksi ja sitten sadoiksi.¹⁶³

Kuten Forward in Faithin Andrew Burnham ja Keith Newton olivat kehottaneet, helmikuussa 2010 kymmenet anglikaaniset ja roomalaiskatoliset kirkot Englannissa avasivat ovensa päiväksi ihmisille, jotka tahtoivat liittyä rukoukseen paavin ehdotuksen tiimoilta. Burnham ja Newton kehottivat Forward in Faithin jäseniä ja muita kirkkoja rohkaistamaan ihmisiä rukoukseen juuri helmikuun 22. päivänä, sillä se oli läntisessä traditiossa Pyhän Pietarin istuimen pyhä. Päivä ei Burnhamin omien sanojen mukaan ollut ratkaisun päivä, vaan varattu ainoastaan mietiskelylle ja rukoukselle.¹⁶⁴

Samalla viikolla perustettiin myös verkkosivu nimeltä Friends of the Ordinariate¹⁶⁵, jonka tarkoituksena oli rohkaista anglikaaneja ilmaisemaan oma päätöksensä ordinariaattiin liittymisestä. Verkkosivun oli perustanut Leonard Black, joka toimi Forward in Faithin toiminnanjohtajana Skotlannin alueella. Oli kuitenkin oletettavissa, että monet eivät haluaisi tehdä päätöstä Englannin kirkon jättämisestä vielä. Ensiksi vielä ei ollut mitään ordinariaattia, johon liittyä, ja toiseksi useat saattoivat odottaa päätöksen tekemistä seuraavaan syksyyn: Englannin kirkon kirkolliskokous oli siirtänyt päätöstä naispiispuuskysymyksen käsittelystä helmikuun 2010 kokouksesta saman vuoden heinäkuuhun. Monille naispiispuus oli kynnyskysymys, joka määrittäisi Englannin kirkon tulevaisuuden sekä asennoitumisen suhteessa roomalaiskatoliseen kirkkoon.¹⁶⁶

¹⁶² Gledhill, Owen, Tedmanson & Whittell 2009.

¹⁶³ Christian Today 2010.

¹⁶⁴ Bowder 2010.

¹⁶⁵ <<http://www.friendsoftheordinariate.org.uk>>

¹⁶⁶ Bowder 2010.

Uskonopin kongregaatio julkaisi 15. tammikuuta 2011 dekreetin, jolla pystytettiin ensimmäinen anglikaanista traditiota noudattava personaaliordinariaatti. Se sai nimekseen The Personal Ordinariate of Our Lady of Walsingham. Asiakirjan oli allekirjoittanut aiemman uskonopin kongregaation julkaiseman asiakirjan tavoin kardinaali William Levada sekä sihteeri Luis Ladaria. Dekreetin johdannossa esiteltiin syitä personaaliordinariaatin pystyttämiseksi. Ensiksi kerrottiin, että kirkon ydintehtävä on sielujen pelastus, ja tämän takia kirkko oli koko historiansa ajan löytänyt pastoraalisia ja juridisia keinoja kirkon jäsenistä huolehtimiselle. Tämän jälkeen kerrottiin, että dekreetti on linjassa sen kanssa, mitä paavi oli Apostolisessa konstituutiassa päättänyt, ja että päätös perustui useiden anglikaanien pyyntöön.¹⁶⁷

Dekreetissä kerrattiin useita personaaliordinariaattien suuntaviivoja, joista oli päätetty lähes kaksi vuotta aiemmin apostolisen konstituution ja sen säännösten yhteydessä. Kuitenkin dekreetissä tuotiin ilmi muutamia juuri tälle ordinariaatille spesifejä seikkoja sekä hieman edellisiä tarkempia toimintaohjeita, mitä tulee ordinariaatin elämään ja sääntöihin. Ordinariaatti kattaisi maantieteellisesti saman alueen kuin Englannin ja Walesin roomalaiskatolinen piispainkonferenssi, ja ordinaari olisi osa tätä piispainkollegiota.¹⁶⁸

Dekreetissä kerrottiin, että personaaliordinariaattiin hyväksyttäisiin jäseniä kahdenlaisista lähtökohdista. Jäsenen tulisi olla joko anglikaanisesta perinteestä, tai hänen tulisi olla jonkun ordinariaattiin kuuluvan perheenjäsen. Kastettu katolilainen ei voisi liittyä osaksi ordinariaattia, ellei hän kuuluisi samaan perhekuntaan ordinariaatin jäsenen kanssa.¹⁶⁹ Dekreetin mukaan niiden, jotka haluaisivat osaksi ordinariaattia, täytyisi ilmaista tämä toiveensa kirjallisena. Tätä seuraisi katekumenaatti eli kirkon uskoon syventävä opetus, jonka sisällön ja pituuden määritteli ordinaari niin, että se on linjassa roomalaiskatolisen kirkon katekismuksen kanssa. Ordinariaatin jäseniksi pyrkivien pitäisi katekumenaatin jälkeen tunnustaa uskonsa.¹⁷⁰ Katekumenaatti käsittää roomalaiskatolisessa kirkossa myös initiaation sakramentit, joten näiden voisi nähdä kuuluvan osaksi ordinariaatin katekumenaattia.¹⁷¹

Dekreetissä oli täsmennetty ohjeistuksia liittyen ordinariaatin ja sen maantieteellisen alueen pappeihin. Niille pappiskandidaateille, jotka olisi aiemmin vihitty virkaan anglikaaniseen kirkkoon, mahdollistettaisiin erillinen teologinen, hengellinen ja pastoraalinen

¹⁶⁷ Decree of Erection 2011.

¹⁶⁸ Decree of Erection 2011. Johdanto ja kohta 4.

¹⁶⁹ Decree of Erection 2011. Kohta 1; National Catholic Register 2013. Dekreetiä, apostolista konstituutiota ja sen säännöstöä on sittemmin muutettu paavi Franciscuksen muutosten mukaiseksi vuonna 2013.

¹⁷⁰ Decree of Erection 2011. Kohta 3.

¹⁷¹ Jones 2011, 27.

koulutus ennen vihkimystä roomalaiskatoliseen kirkkoon. Tämän koulutuksen sisällöistä päättäisi ordinaari yhteistyössä piispainkonferenssin ja Uskonopin kongregaation kanssa. Aiemmin vihkimättömät kandidaatit suorittaisivat koulutuksensa osin yhteistyössä alueen hiippakunnan kanssa. Ne katoliset papit, jotka haluaisivat olla mukana hiippakuntansa alueen ordinariaatin vihkitoimituksissa, voisivat anoa siihen lupaa ordinaarilta.¹⁷² Dekreetissä tuotiin ilmi, että alun perin anglikaanisesta perinteestä oleva roomalaiskatolisen kirkon pappi pystyisi tulemaan sijoitetuksi ordinariaattiin.¹⁷³

Dekreetti ohjeisti myös maallikkojen jäsenyydestä. Jos ordinariaatin jäsen asuisi Englannin ja Walesin piispainkonferenssin ulkopuolisella alueella, hänen täytyisi noudattaa kyseisen maantieteellisen alueensa hiippakunnan lakeja. Jos hän muuttaisi pysyvästi pois ordinariaatin maantieteelliseltä alueelta toisen ordinariaatin alueelle, hän voisi omasta tahdostaan siirtyä sen alaisuuteen. Hän voisi toimia näin myös halutessaan liittyä osaksi katolista hiippakuntaa. Hänen tulisi ilmoittaa toiveestaan ordinaarille, joka ottaa yhteyttä tapauskohtaisesti joko ordinariaatin tai hiippakunnan kaitsijaan.¹⁷⁴

Dekreetin lopuksi kerrottiin, että ordinariaatin pääkirkko määritettäisiin yhteistyössä ordinaarin, Uskonopin kongregaation sekä piispainkonferenssin kanssa. Näin myös määritettäisiin missä ordinaarin istuin sijaitsisi.¹⁷⁵ Dekreetti antoi ymmärtää, että siinä missä ordinariaatin olisi voinut nähdä saavan erioikeuksia suhteessa muihin hiippakuntiin, näin ei juridisesti katsoen ollut. Ordinaari ja ordinariaatti alistettaisiin yhtäläisesti piispainkonferenssin ja Uskonopin kongregaation päätöksenteon alaiseksi.

Our Lady of Walsinghamin personaaliordinariaatin suojelijaksi nimettiin John Henry Newman.¹⁷⁶ Newman oli julistettu autuaaksi alle puoli vuotta ennen dekreetin julkaisemista paavin Englannin-vierailun yhteydessä.¹⁷⁷ Newman kuvattiin usein anglikaanien ja katolilaisten välisen dialogin esikuvana, ja povattiinkin, että ordinariaatti nimettäisiin hänen mukaansa.¹⁷⁸ Sen sijaan, että näin olisi käynyt, se nimettiin Our Lady of Walsinghamin mukaan. Our Lady of Walsingham oli useiden englantilaisten katolilaisten ja anglikaanien nimitys Neitsyt Marialle. Kertomusten mukaan Englannin Norfolkissa sijaitsevassa Walsinghamin kylässä elänyt aatelisnainen Richeldis de Faverches olisi kokenut vuonna 1061 mariaanisen ilmestyksen. Ilmestys johti Faverchesin rakennuttamaan Walsinghamiin kopion

¹⁷² Decree of Election 2011. Kohdat 4, 5 ja 11.

¹⁷³ Decree of Election 2011. Kohta 7.

¹⁷⁴ Decree of Election 2011. Kohdat 9 ja 10.

¹⁷⁵ Decree of Election 2011. Kohta 13.

¹⁷⁶ Decree of Election 2011. Kohta 14.

¹⁷⁷ Benedict XVI 2010.

¹⁷⁸ Kings 2009.

siitä talosta, jossa Marialle Raamatun kertomusten mukaan ilmestyi enkeli. Tämä rakennus toimi siitä lähtien palvontapaikkana ja pyhiinvaelluskohteena.¹⁷⁹

Tammikuun 13. päivänä 2011 vihittiin roomalaiskatolisen kirkon diakonin virkaan kolme entistä anglikaanista piispaa: John Broadhurst, Andrew Burnham sekä Keith Newton. Tämä tapahtui Allen Hallin pappisseminaarin kappelissa Chelseassa, ja vihkimisen toimitti piispa Alan Hopes. Heidän diakonaattinsa jäi kuitenkin lyhytaikaiseksi, sillä arkkipiispa Vincent Nichols vihki heidät papeiksi samana päivänä, kun dekreetti kaksi päivää myöhemmin julkistettiin. Ordinariaatin johtoon asetettiin Keith Newton, joka nimitettiin ordinaariksi.¹⁸⁰

Saman vuoden tuhkakeskiviikkona ordinariaatin jäseniksi aikovat maallikot ja papit luopuivat anglikaanisista palvelutehtävistään ja paastonajan saattelemana ryhtyivät valmistautumaan kohti roomalaiskatoliseen kirkkoon ottoa. Pääsiäistä edeltävällä viikolla eli pyhällä viikolla hieman alle tuhat maallikkoa ja entistä papiston jäsentä otettiin seremoniallisesti vastaan ordinariaattiin. Pääsiäisen jälkeen entiset papiston jäsenet vihittiin diakonaattiin ja helluntaina presbyteraattiin.¹⁸¹

Tammikuussa Englannin kirkon synodin pääsihteeri William Fittall julkaisi kirkolliskokouksen tietoon kysymysten ja vastausten sarjan. Sen olivat laatineet Canterburyn hiippakunnan rekisteriviranomainen John Rees ja vastaavassa asemassa Yorkin hiippakunnassa toimiva Lionel Lennox sekä arkkipiispain neuvoston pää- ja vara-asianajajat Stephen Slack sekä Alexander McGregor. Suurin osa asiakirjan kysymyksistä käsitteli kirkkorakennuksia ja niiden luovuttamista ordinariaatin käyttöön.¹⁸²

Asiakirjassa annettiin ohjeita siihen, miten ordinariaattiin siirtyvät Englannin kirkon papiston jäsenet toimisivat. Heitä vedottiin muodollisesti luopumaan virastaan ja tarvittaessa pyytämään piispalta rahallista avustusta tähän liittyviin käsittelymaksuihin, jotta virasta luopuminen ei jäisi tähän vedoten tekemättä. Ilman muodollista luopumista papiston jäsenet olisivat edelleen lainmukaisesti Englannin kirkon ja oman hiippakuntansa toimivallan alaisia, ja heitä sitoisi siihen liittyvät velvollisuudet.¹⁸³

Asiakirjan mukaan kirkkorakennukset eivät automaattisesti siirtyisi ordinariaatin käyttöön. Luopuessaan virastaan papiston jäsen luopuisi hänelle *ex officio* eli viran puolesta kuuluvasta omaisuudesta, kuten seurakunnan tarjoamasta asunnosta. Myös maallikkojäsenet,

¹⁷⁹ The Catholic National Shrine of Our Lady of Walsingham 2020.

¹⁸⁰ The Personal Ordinariate of Our Lady of Walsingham 2019.

¹⁸¹ The Personal Ordinariate of Our Lady of Walsingham 2019.

¹⁸² The Archbishops' Council 2011.

¹⁸³ The Archbishops' Council 2011, 2.

jotka olivat toimineet luottamustehtävissä Englannin kirkossa tai Englannin kirkon toimintaa varten perustetuissa toimielimissä joutuisivat luopumaan asemastaan, jos he liittyisivät ordinariaattiin.¹⁸⁴

Sen lisäksi, että kirkkorakennukset eivät siirtyisi ordinariaatin omistukseen, asiakirjan mukaan pidettiin epätodennäköisenä, että ordinariaatin seurakunnat käyttäisivät Englannin kirkon omistuksessa olevia rakennuksia. Tätä perusteltiin asiakirjassa sillä, että roomalaiskatolinen kirkko oli itse ilmaissut ordinariaatin siirtyvän käyttämään paikallisille roomalaiskatolisille seurakunnille kuuluvia rakennuksia. Asiakirjassa lueltiin kuitenkin erilaisia juridisia väyliä, joiden kautta tämä olisi mahdollista, jos tarve ilmenisi.¹⁸⁵

Tämän lisäksi asiakirjassa vastattiin myös huoleen siitä, mitä tapahtuisi tyhjiille kirkkorakennuksille tai papittomille seurakuntalaisille. Näihin kysymyksiin ei kuitenkaan ollut laatijoiden mukaan mielekäästä vastata kovinkaan yksityiskohtaisesti niin varhaisessa vaiheessa. Asiakirjassa todettiin, että kirkkorakennusten suhteen toimittaisiin tapauskohtaisesti, ja että hiippakunnassa paimenvirka ja vastuu pastoraalisista tehtävistä oli piispalla, joka toimisi näissä tilanteissa myös tapauskohtaisesti, parhaaksi näkemällään tavalla.¹⁸⁶

Rochesterin piispa James Langstaff julkaisi tammikuussa kirjeen, jonka tarkoituksena oli vastata tiettyihin kysymyksiin, joita hänen hiippakunnastaan oli noussut liittyen ordinariaattiin. Kirjeessä Langstaff kertoi, että hänen hiippakuntansa alueella oli niitä, jotka tahtoisivat liittyä ordinariaattiin, mutta samoissa seurakunnissa oli myös niitä, jotka tahtoivat jäädä Englannin kirkon jäseniksi. Kirjeessään Langstaff käsitteli niin ikään lähtevän papiston palkkoja ja asuntoja, tyhjiksi jääviä kirkkoja, kirkon kouluja ja seurakuntia. Langstaff kumosi huhut siitä, että lähtevät papit menettäisivät eläkkeensä: hän kertoi tilanteesta toimittavan samoin kuin missä tahansa muussa tilanteesta, jossa pappi luopuu palveluksesta ennen eläkeikää.¹⁸⁷

¹⁸⁴ The Archbishops' Council 2011, 3;6.

¹⁸⁵ The Archbishops' Council 2011, 4.

¹⁸⁶ The Archbishops' Council 2011, 5.

¹⁸⁷ Langstaff 2011.

2 Keskustelu ordinariaatista

Peter Stanford, entinen *The Catholic Heraldin* toimittaja, kirjoitti *The Guardianiin* vihkimispäivänä 15.1.2011. Hänen mukaansa personaaliordinariaatin syntysyy oli siinä, ettei roomalaiskatolinen kirkko hyväksy naispappeutta tai -piispuutta. Hän kertoi, että vihkimispäivänä Westminsterin katedraalin ulkopuolelle oli kokoontunut mielenosoittajia Catholic Women's Ordination -liikkeestä.¹⁸⁸ Katolisessa kirkossa oli pitkään elätelty toiveita siitä, että pyhät virat avattaisiin myös naisille.¹⁸⁹ Kuitenkin paavin julkistettua uutisen ordinariaatin synnystä tämä haave tuntui naispappeuden kannattajista vielä etäisemmältä.¹⁹⁰

Stanford kuvasi vihkimysmessua historialliseksi ja mahtavaksi. Paikalla oli 80 katolista pappia, kuusi piispaa, suuri kuoro sekä seurakuntalaisia siinä määrin, että jäljelle jäi vain muutamia seisomapaikkoja. Stanford kuvasi tilaisuutta suureksi lähtölaukaukseksi paavin suunnitelmalle houkutella tyytymättömiä anglikaaneja roomalaiskatoliseen kirkkoon. Messua johtanut Vincent Nichols pyrki parhaansa mukaan luomaan tilaisuuteen rauhallista ja arvokasta tunnelmaa. Hän ylisti saarnassaan Rowan Williamsin viisautta ja sydämellisyyttä sekä painotti, että paavin tarkoitus on ordinariaatilla vahvistaa näkyvää yhteyttä anglikaanien ja roomalaiskatolisen kirkon välillä. Stanford huomautti, ettei ordinariaatti tulisi luomaan näkyvää yhteyttä, ennen kuin katolisia piispoja liittyisi vastavuoroisesti Englannin kirkkoon. Lisäksi Stanford korosti, että Nicholsin piti tasapainoilla tilanteessa, jossa tämän piti toisaalta luoda sovinnon ilmapiiriä anglikaanien kanssa ja toisaalta olla toimittamassa tilaisuutta, joka ei varsinaisesti vaalinut sovinnon ilmapiiriä.¹⁹¹

Stanfordin mukaan tilanteesta oli vedettävissä aivan erilaiset johtopäätökset kuin mitä Nichols olisi halunnut välittää. Stanford väitti, että ordinariaatti tarkoitti aidon, kahden kirkon välisen yhteyden etsimisen loppua. Tämä tarkoitti neuvottelujen korvaamista roomalaiskatolisen kirkon suunnitelmalla houkutella niin paljon anglikaaneja ordinariaatteihin, että Englannin kirkko ”yksinkertaisesti kuihtuu irti viinipuusta”. Siinä missä suunnitelman lähtölaukaus oli mahtava, hän näki useita ongelmia ordinariaatin suhteen. Ordinariaatilla ei ollut perustuspäivänään kirkkoa, toimitiloja eikä juuri mitään struktuuria ja omien sanojensa mukaan vain suuri määrä hakemuksia hyväksyttävänä.¹⁹²

Vihkimystä seuranneena päivänä *The Guardianissa* julkaistiin pääkirjoitus, joka oli otsikoitu provokatiivisesti: ”The Faithful lose in this victory for misogyny” eli kristityt

¹⁸⁸ Stanford 2011.

¹⁸⁹ Zagano 2011, 94.

¹⁹⁰ Stanford 2011.

¹⁹¹ Stanford 2011.

¹⁹² Stanford 2011.

häviävät naisvihan voittaessa. Tällä viitattiin siihen kuvaan, jonka roomalaiskatolinen kirkko väitetysti välitti itsestään ordinariaatin myötä. Roomalaiskatolisen kirkon väitettiin jälleen osoittaneen olevansa irrallaan nykyisyydestä keskittyessään ordinariaatin kaltaisten suunnitelmien punomiseen. Kirjoittaja korosti, että ordinariaatin tuskin olisi pitänyt olla roomalaiskatolisen kirkon tehtävälistan kärjessä. Hän myös kirjoitti Nicholsin vaikeasta asemasta. Nicholsin kerrottiin olevan salaisesti tyytymätön ordinariaattiin, josta hän pyrki epätoivoisesti asemansa velvoittamalla tavalla tuomaan esiin hyvät puolet.¹⁹³

Pääkirjoituksessa roomalaiskatolista kirkkoa kritisoitiin siitä, että se sysäsi kirkon tekemän yhteiskunnallisen ja sosiaalisen avun jälkeen syrjään keskittyessään naisvihaansa. Pääkirjoituksen mukaan tämä kostautuisi niille katolilaisille, jotka eivät haluaisi tulla liitetyiksi näihin teemoihin, sillä heille tulisivat kääntämään selkensä kaikki kristityt tai ei-kristityt, jotka olisivat edes jossain määrin edistyksellisiä.¹⁹⁴

Tammikuun loppupuolella *Church Times* julkaisi lausunnon vastikään perustettuun The Society of St. Hilda and St. Wilfrid -nimiseen järjestöön kuuluvilta 12 piispalta. Lausunnossa kerrottiin, että järjestö perustettiin tukemaan niitä, jotka vastustivat naispiispuutta mutta tahtoivat ylläpitää katolista identiteettiään Englannin kirkon sisällä sen sijaan, että liittyisivät ordinariaattiin. Järjestö ehdotti, että sille annettaisiin virallinen asema Englannin kirkossa, jolloin se voisi mahdollistaa turvatun aseman niille, jotka eivät voi hyväksyä kaitsentaa naispiispalta. Lausunnon olivat allekirjoittaneet muun muassa järjestöön kuuluvat Blackburnin, Chichesterin sekä Gibraltarin eli Euroopan hiippakunnan piispat.¹⁹⁵

Lausunnossa kerrottiin, että heinäkuussa 2010 Englannin kirkon kirkolliskokous oli ottanut taas uuden askelen kohti naispiispuutta ja samalla päättänyt kieltää turvan niiltä, jotka eivät omantuntonsa takia voineet hyväksyä naispiispuutta. Siinä missä jotkut olivat jo joutuneet jättämään Englannin kirkon tästä syystä, järjestön kautta pyritäisiin päätyämään kompromissiin, jonka kautta anglokatolilaiset voisivat pitää kiinni omasta uskonkäsityksestään.¹⁹⁶

Lausunnon allekirjoittaneet piispat kertoivat, että he eivät halua luoda turhaa toivoa. He olivat pyrkineet toistuvasti suostuttelemaan Englannin kirkkoa päätyämään anglokatolilaisia tyydyttävään ratkaisuun, mutta suostutteluyrityksiä ei ollut otettu huomioon. He kuitenkin

¹⁹³ The Guardian 2011.

¹⁹⁴ The Guardian 2011.

¹⁹⁵ Beavan 2011.

¹⁹⁶ Beavan 2011.

kokivat velvollisuudekseen yrittää vielä, vaikka se vaatisi suurta muutosta näkemyksissä. Piispat pyysivätkin lukijoita rukoilemaan missionsa puolesta ja liittymään osaksi järjestöä.¹⁹⁷

Järjestö ei kuitenkaan jäänyt täysin kritiikittä. Naisten piispuutta kannattava järjestö Women and the Church (WATCH) näki paradoksaalisena, että naispiispuutta vastustava järjestö valitsisi suojelijakseen St. Hilda of Whitbyn, joka tunnettiin kahden luostarin abbedissana, jonka toimivallan alaisuudessa oli sekä miehiä että naisia, ja jonka neuvoja kaipasivat niin kuninkaat kuin piispatkin.¹⁹⁸ Vuonna 2013 The Society of St. Hilda and St. Wilfrid liitettiin osaksi Forward in Faith -järjestöä. Samana vuonna julkaistussa lausunnossa The Society määritteli itsensä ja sen piispakollegion kirkon sisäisenä rakenteena, joka tarjoaisi kaitsentaa niille, jotka eivät voisi hyväksyä naispiispuutta. Tämä näkemys oli hyvin linjassa Forward in Faith -järjestön näkemyksen kanssa, ja lausunnossa vakuutettiin, että Forward in Faith toimisi taustajärjestönä The Societylle.¹⁹⁹

Seuraavan kerran ordinariaatti nousi otsikoihin paastonajan lopulla ja pyhän viikon lähestyessä. Huhtikuussa 2011 Riazat Butt kirjoitti *The Guardianiin* anglikaanisista seurakunnista, joiden jäsenistöstä suuri osa oli luopunut anglikaanisuudesta paastonajan alettua. Buttin mukaan ”katolisten loikkareiden lähtö oli anglikaaneille helpotus”. Hän lainasi piispa Christopher Hilliä, jonka mukaan anglokatolilaisten lähtö antaisi Englannin kirkolle mahdollisuuden siirtyä eteenpäin. Butt kertoi Hillin sanoneen, että varsinkin omaa kristillistä identiteettiä koskevan päätöksen tekeminen on aina helpotus. Siinä missä tilanne oli surullinen, oli Hillin mukaan syytä suhtautua muutokseen myönteisesti. Päätöksen jälkeen sekä roomalaiskatoliseen kirkkoon liittyneet että Englannin kirkko voisivat katsoa tulevaisuuteen ja luoda uusia agendoja yhteisöilleen.²⁰⁰

Buttin mukaan hieman alle 900 anglikaania, joihin kuuluu 60 papiston jäsentä, tulisi siirtymään roomalaiskatoliseen kirkkoon pyhällä viikolla. Butt kertoi seurakunnista, joihin siirtymä oli vaikuttanut erityisen suuresti. Esimerkiksi St. Barnabasin anglikaanisessa seurakunnassa Kentissä roomalaiskatoliseen kirkkoon siirtyi 72 seurakuntalaista sekä seurakunnan pappi Ed Tomlinson, mukaan lukien kaikki paitsi kaksi seurakuntaneuvoston jäsenistä. Buttin haastattelema kirkkoväärti Christine Avery kertoi, että ilmapiiri seurakunnassa oli mahtava. Ihmiset, joilla ei ollut aiemmin ollut vastuutehtäviä kirkossa olivat ryhtyneet tehtäviin, joita eivät olleet tienneet osaavansa. Pyhällä viikolla lähellä

¹⁹⁷ Beavan 2011.

¹⁹⁸ Lyle 2010.

¹⁹⁹ Robinson 2013.

²⁰⁰ Butt 2011.

palvelevat ja jo eläköityneet papit olivat vuorotellen vierailleet seurakunnassa paikatakseen lähtenyttä pappia.²⁰¹

Duncan Dalais, joka oli auttanut pappina St. Margaretin seurakuntaa Leytonstonessa, kertoi haastattelussa seurakunnan tilanteesta. Seurakunnasta kolme neljäsosaa, 90 seurakuntalaista, oli tehnyt valinnan siirtyä ordinariaattiin. Hänen mukaansa anglikaaniseen kirkkoon jäänyt neljännes ei kokenut oloaan hylätyksi, vaan enemmänkin näkivät itse tehneensä valinnan jäädä. He olivat Dalais'n mukaan kokeneet painetta siirtyä muiden mukana roomalaiskatoliseen kirkkoon. Vuosikokouksessa seurakuntalaiset olivat Dalais'n mukaan osoittaneet enemmän kiinnostusta seurakunnan vastuutehtäviin.²⁰²

Siinä missä Christopher Hillin mukaan Englannin kirkko olisi ordinariaatin myötä pystynyt edistymään naispappeus- ja naispiispuuskysymyksen suhteen, Buttin mukaan näin tuskin täysin olisi. Butt väitti, että seuraavana vuonna tapahtuva äänestys naispiispuuden suhteen Englannin kirkon kirkolliskokouksessa vaikuttaisi suuresti siihen, kuinka paljon ordinariaatin jäsenmäärät kasvaisivat. Hän korosti, että Englannin kirkkoon jäljelle jääneet anglokatolilaiset sekä konservatiiviset evankelikaalit pyrkisivät tekemään kaikkensa vaikuttaakseen Englannin kirkon kirkolliskokouksen päätökseen naispiispuudesta.²⁰³

Aiemmin mainittu Austen Ivereigh kirjoitti *America Magazineen* toukokuussa 2011. Hänen mukaansa pyhällä viikolla roomalaiskatoliseen kirkkoon vastaanotetut seurakuntalaiset edustivat yhteensä 33 eri ryhmää, ja heidän seremoniallinen kirkkoonottonsa tapahtui vähin äänin ja erossa vuosittaisista konfirmaatioista, joita pyhällä viikolla myös järjestetään.²⁰⁴

Ivereigh kertoi apostolisen konstituution syntyssyyksi sen, että vuonna 2008 viisi silloista anglikaanipiispaa ja nykyistä katolista pappia lähestyivät paavia Englannin kirkon päätettyä ryhtyä käsittelemään naispiispuuden mahdollistamista. Englannin kirkko oli samassa päättänyt, ettei se mahdollista erillistä juridista toimialuetta niille, jotka eivät voisi ottaa vastaan kaitsentaa naispuoliselta piispalta. Tämä juonenkäännöksi oli kuitenkin odotettavissa. Ivereighin mukaan anglokatolilaiset olivat jo The Oxford Movementin ajoista lähtien nähneet tavoitteekseen yhdistyä roomalaiskatoliseen kirkkoon. Näin ollen anglokatolilaisille jäi enää kaksi mahdollisuutta, joista kumpikaan ei olisi täysin ideaali: joko jäädä Englannin kirkkoon käymään toivotonta kamppailua tai luopua osin anglikaanisesta identiteetistään ja liittyä osaksi roomalaiskatolista kirkkoa.²⁰⁵

²⁰¹ Butt 2011.

²⁰² Butt 2011.

²⁰³ Butt 2011.

²⁰⁴ Ivereigh 2011.

²⁰⁵ Ivereigh 2011.

Jonathan Clark kirjoitti blogiinsa kahteen otteeseen ordinariaattiin liittyen. Silloinen pappi ja nykyinen Croydonin piispa julkaisi ordinariaatin ensimmäisten pappien vihkimyspäivänä blogikirjoituksen, jossa hän käsitteli juuri vihityn ordinaarin Keith Newtonin lausuntoa. Newton oli todennut haastattelussa, että ”kirkko ei voi samanaikaisesti uskoa ja olla uskomatta naispiispuuteen”. Clark oli tästä samaa mieltä. Hän lisäsi, että koska kirkko ei voi uskoa ja olla uskomatta naispiispuuteen, pysymällä Englannin kirkossa anglokatolilaiset sitoutuisivat kirkon kantaan. Yhtäläisesti Clark koki, että ordinariaatin identiteetti ei voi rakentua vain yhden tekijän, naispiispuuden vastustamisen, varaan.²⁰⁶

Muutamaa viikkoa myöhemmin Clark otti kantaa personaaliordinariaatin nimeen. Hänen mukaansa edelleen pyhiinvaelluskohteena tunnettu Walsingham oli aina ollut ikään kuin anglikaanisuuden ja katolilaisuuden risteyksenä, sillä se edusti vahvaa anglokatolista uskonkäsitystä. Walsinghamissa on hänen mukaansa voinut kokea läntisen tradition parhaimmillaan ilman, että täytyisi alistua roomalaiskatolisen kirkon liturgisiin normeihin. Clark spekuloikin, että Walsinghamista tulisi erittäin ristiriitainen paikka siinä, että se todennäköisesti toivottaisi edelleen tervetulleeksi ordinariaatin jäsenet, joiden kanssa heillä ei olisi ehtoollisyhteyttä, mutta kieltäytyisi yhteistyöstä naispappien ja -piispojen kanssa, joiden kanssa se olisi muodollisesti ehtoollisyhteydessä.²⁰⁷

Asiakirjoissa sekä sitä puoltavissa kirjoituksissa pyrittiin oikeuttamaan personaaliordinariaattien muodostaminen sillä, että se sallisi anglikaaneja noudattamaan oman uskonkäsityksensä mukaista uskonelämää ilman, että sen tarvitsisi luopua anglikaanisesta perinnöstä (*anglican patrimony*). Tätä argumenttia on kritisoitu siitä, että anglikaanisen perinnön määritelmä näin ollen redusoituisi lähinnä naispappeuden ja pappien selibaattisäädöksen vastustamiseksi, sillä useissa anglokatolisissa seurakunnissa ja ordinariaattiin liittyvissä seurakunnissa noudatettiin jumalanpalveluselämässä roomalaista riitusta *Book of Common Prayerin* mukaisen riituksen sijaan. Tämän väitteen ei kuitenkaan nähty tekevän oikeutta sille kaikelle, mitä anglikaaninen perintö todellisuudessa oli.²⁰⁸

Maaliskuussa 2010 perustettiin blogi Anglican Patrimony, jonka tekstit keskittyivät anglikaaniseen perintöön sekä personaaliordinariaatteihin.²⁰⁹ Blogia ylläpiti muun muassa Christopher Phillips, joka oli silloinen anglikaanisuudesta katolisuuteen kääntynyt amerikkalainen pappi. Hän johti texasilaista Our Lady of the Atonement -nimistä

²⁰⁶ Clark 2011 a.

²⁰⁷ Clark 2011 b.

²⁰⁸ Phillips 2010 a.

²⁰⁹ <<http://anglicanpatrimony.blogspot.com>>.

personaaliseurakuntaa, joka oli perustettu vuonna 1983. Seurakunta koostui käännynnäisistä episkopaaleista, jotka saivat ylläpitää anglikaanista perintöään seurakunnassa.²¹⁰

Blogin avauspuheenvuorossa Phillips eritteli, mikä kuului anglikaaniseen perintöön. Hänen mukaansa anglikaaninen perintö ei ollut vain liturgia, *Book of Common Prayer*, musiikkiperinne tai arkkitehtuuri tai näiden yhdistelmä. Hän kuvasi perintöä kuin perheenä, jonka koti on täynnä perheen ja suvun kauniita perintöesineitä ja hyötytavaroita. Jos perhe menettäisi nämä esineet, se ei silti menettäisi arvoaan tai käsitystään kauniista. He kerryttäisivät jatkossa uusia esineitä, jotka ilmaisivat perheen arvoja ja kauneuskäsitystä. Mutta esineet olisivat vain ilmaisun kohde eivätkä itsessään korvaamattomia perheen itseymmärryksen kannalta.²¹¹

Phillipsin mukaan tämän vertauskuvan kautta oli mahdollista ymmärtää anglikaanista perintöä. Hänen mukaansa perintö säilyy myös silloin, kun kourallinen ihmisiä ylläpitää sitä vuokrahuoneistossa. Tämän hän näki olevan apostolisen konstituution suuri vahvuus: ordinariaattien onnistumista ei mittaa se, kuinka moni niihin liittyy. Ne ovat jo itsessään merkityksellisiä niille, jotka saavat elää todeksi anglikaanista perintöään yhteydessä roomalaiskatoliseen kirkkoon.²¹²

Blogissa julkaistiin muutamia kirjoituksia liittyen siihen, miten anglikaaninen perintö tulisi ymmärtää. Marraskuussa 2010 blogiin kirjoitti Andrew Burnham. Hän käsitteli kirjoituksessaan anglikaanisen perinnön liturgisia elementtejä. Hänen mukaansa oli mielenkiintoista, että apostolisessa konstituutiossa ja säännöstössä mainitaan kummassakin sana 'perintö' vain kerran, ordinaatiota tavoittelevien koulutusta käsittelevässä osiossa.²¹³

Kesäkuussa 2011 blogiin kirjoittivat päivityksen Samuel Edwards sekä David Ousley ja Michael LaRue. He viittasivat blogitekstissään Yhdysvaltain piispainkonferenssin antamaan lausuntoon mahdollisesta personaaliordinariaatin pystyttämisestä Pohjois-Amerikan alueelle. Samalla kun Edwards, Ousley sekä LaRue iloitsivat uutisesta, he kritisoivat piispainkonferenssin vähäistä tietämystä siitä, miten anglikaaninen perintö määritellään. Heidän mukaansa anglikaanisen perinnön määrittelyn vaikeuttaa yhtäältä se, että useat itsensä anglikaaneiksi määrittelevät eivät noudata klassista anglikaanisuutta. Toisaalta anglikaanista perintöä ylläpitävät tahot eivät ole määritelleet sitä tarpeeksi ytimekkäästi ja selkeästi. Tämän lisäksi anglikaanisen perinnön määrittelyn tekee ongelmalliseksi myös se, että suurin osa

²¹⁰ Our Lady of the Atonement Catholic Church 2019.

²¹¹ Phillips 2010 a.

²¹² Phillips 2010 a.

²¹³ Burnham 2010.

Lady of Walsinghamin ordinariaatin seurakunnista käyttää roomalaista riitusta eikä anglikaanista *Book of Common Prayerin* mukaista riitusta.²¹⁴

Kirjoituksessa luonnehdittiin anglikaanisen perinnön sisältävän seuraavia elementtejä: anglikaaninen mielenlaatu ja anglikaaninen perinne, omintakeinen kansankirkollinen ja sielunhoidollinen lähestymistapa, kristityn elämän monimuotoisuus, jumalanpalveluselämän kunnioittava luonne ja kielenkäyttö, musiikkiperinne, seurakuntalaisten osallistuminen päätöksentekoon sekä pappien mahdollisuus avioliittoon. Vaikka nämä anglikaanisen perinnön eri puolet näyttäytyvät vaihtelevasti seurakunnan arjessa, kuten musiikkiperinne, anglikaaniset päivän rukoushetket tai klassisen englannin käyttö jumalanpalveluselämässä, ovat useat näistä puolista enemmänkin taustavaikuttajia tai identiteettiä ja toimintaan heijastuvia pohjavireitä.²¹⁵

²¹⁴ Edwards, Ousley & LaRue 2011.

²¹⁵ Edwards, Ousley & LaRue 2011.

IV Personaaliordinariaatin vaikutukset

1 Konstituution kehitysaskeleet

Ensimmäisen personaaliordinariaatin perustamisen jälkeen oli ilmennyt huhuja siitä, milloin seuraavat personaaliordinariaatit perustettaisiin. Austin Ivereigh kirjoitti *The America Magazinessa* siitä, miten ensi uutiset konstituutiosta otettiin vastaan Yhdysvalloissa. Maaliskuussa 2010 julkaistussa artikkelissaan hän kertoi Anglican Church in American teettämästä kyselystä, jonka mukaan noin 100 traditionalistista anglikaanista seurakuntaa Yhdysvalloissa on ilmaissut kiinnostuksensa ordinariaattiin liittymisestä.²¹⁶ Kuitenkin neuvottelut olivat edenneet odotettua hitaammin, sillä vasta heinäkuussa 2011 Ed Thornton kirjoitti *Church Timesiin*, että Yhdysvaltoihin ja Australiaan voitaisiin perustaa ordinariaatit jo vuonna 2012.²¹⁷

Toukokuussa 2011 Anna Arco kirjoitti *Catholic Heraldin*, että toisen personaaliordinariaatin huhuttiin nousevan Yhdysvaltoihin. Arcon mukaan kuitenkin neuvottelut olisivat päätyneet pattitilanteeseen Kanadassa, jossa oli myös paljon TAC:in jäseniä. Arco kertoi TAC:in arkkipiispa John Hepworthin kirjoittaneen suorapuheisen kirjeen katoliselle piispalle Peter Elliottille, joka vastasi Australian ordinariaatin neuvotteluista. Kirjeessä Hepworth oli kertonut Elliottille, että Kanadassa vastaavassa roolissa oleva arkkipiispa Thomas Collins olisi tahallaan vaikeuttanut ordinariaattineuvotteluja, ja että keskustelut Kanadan ordinariaatista laitettaisiin jäihin. Hepworthin mukaan Kanadassa ilmenneet ongelmat vaikuttaisivat myös siihen, perustettaisiinko ordinariaatteja alkuunkaan.²¹⁸

John Hepworth kirjoitti turhautumisestaan konstituution tulkintaeroihin myös kanadalaiselle TAC:in jäsenkirkon piispalle Peter Wilkinsonille. Julkisuuteen vuotaneessa kirjeessä Hepworth kertoi Kanadan ordinariaattineuvotteluiden hajoavan käsiin Kanadan roomalaiskatolisen arkkipiispan asettamien vaatimusten takia. Hepworthin väitetään kirjoittaneen, että Collins vaatisi kaikkien TAC:in seurakuntien lakkauttamista ja tilojen luovuttamista ordinariaatille. Tämän lisäksi seurakuntalaisten tulisi osallistua roomalaiskatolisen kirkon toimintaan ennen kirkkoonottoa 4–6 kuukaudeksi, jonka aikana he eivät saisi vastaanottaa sakramentteja. Hepworthin mukaan TAC:in katekumenaattia ei katsottaisi päteväksi, sillä vain roomalaiskatolinen kirkko oli pätevä antamaan kasteopetusta.

²¹⁶ Ivereigh 2010 a.

²¹⁷ Thornton 2011 a.

²¹⁸ Sarmiento 2011.

Toisaalta TAC:in pappien koulutus ei olisi ollut riittävä, koska sitä ei ollut toteutettu Anglikaanisen kirkkoyhteisön hyväksymissä oppilaitoksissa.²¹⁹

Hepworthin uhkaukset kaikkien ordinariaattineuvotteluiden keskeyttämisestä eivät kuitenkaan toteutuneet. Hieman alle vuosi ensimmäisen personaaliordinariaatin pystyttämistä Uskonopin kongregaatio julkaisi dekreetin toisesta personaaliordinariaatista. Dekreetti julkaistiin vuoden ensimmäisenä päivänä 2012, eli roomalaiskatolisessa kirkossa juhlistettavana Pyhän Jumalansynnyttäjän Marian juhlapyhänä. Ordinariaatin nimeksi päätettiin *Personal Ordinariate of the Chair of Saint Peter*, eli Pyhän Pietarin istuimen personaaliordinariaatti. Tämä nimi viittasi Pyhään istuimeen ja paavin asemaan Pietarin kaitsennallisen aseman perijänä roomalaiskatolisen kirkon perinteen mukaisesti.²²⁰

Dekreetti noudatti sanamuodoiltaan täysin ensimmäisen personaaliordinariaatin dekreettiä, pois lukien nimet ja muut maantieteelliseen sijaintiin liittyvät seikat. Toinen personaaliordinariaatti ei siis olisi alisteinen ensimmäiselle personaaliordinariaatille eikä ensimmäisellä personaaliordinariaatilla olisi minkäänlaista muodollista erityisasemaa suhteessa muihin personaaliordinariaatteihin. Pyhän Pietarin istuimen personaaliordinariaatti toimisi Yhdysvaltojen piispainkonferenssin maantieteellisellä alueella, ja sen pääkirkko sijaitsisi Texasin Houstonissa Our Lady of Walsinghamin kirkossa. Personaaliordinariaatin suojeluspyhimykseksi nimitettiin niin ikään Neitsyt Maria tittelinään Our Lady of Walsingham.²²¹

Personaaliordinariaatin ordinaariksi paavi nimitti samana päivänä Jeffrey N. Steensonin. Steenson oli ennen roomalaiskatoliseen kirkkoon liittymistä palvellut Englannin kirkossa sekä episkopaalisessa kirkossa. Hänet oli vihitty Englannin kirkon papiksi vuonna 1980 ja episkopaalisen kirkon piispaksi vuonna 2004. Steenson liittyi vaimonsa kanssa roomalaiskatoliseen kirkkoon vuonna 2007 ja hänet vihittiin papiksi personaaliseurakuntaan vuonna 2009.²²²

Ordinariaatin perustaminen tarkoitti muutoksia myös pastoraalisen säännöksen myötä Yhdysvaltoihin syntyneissä personaaliseurakunnissa. Aiemmin säännöksen kautta roomalaiskatoliseen kirkkoon liittyneet seurakunnat, jotka säilyttivät jumalanpalveluselämässään anglikaanisen perinnön osia, liitettiin personaaliordinariaattiin.²²³ Tämä ei kuitenkaan tarkoittanut pastoraalisen säännöksen kumoamista tai tarpeettomuutta.

²¹⁹ Ordinariate Portal 2011.

²²⁰ Decree of Erection 2012 a.

²²¹ Decree of Erection 2012 a.

²²² Ordinariate of the Chair of Saint Peter 2020.

²²³ The Pastoral Provision 2014 a.

Yhdysvalloissa naimisissa olevalla anglikaanipapilla oli edelleen mahdollisuus saada vihkimys roomalaiskatoliseen paikallishiippakuntaan. Kuitenkin säännös oli rajattu käsittämään kaksi naimisissa olevaa pappia yhtä hiippakuntaa kohti: tällä rajauksella tahdottiin estää selibaattisäännöksen aseman heikkeneminen.²²⁴

Kanadassa keskeytyneet ordinariaattineuvottelut eivät saaneet jatkoa sellaisenaan, mutta kanadalaiset eivät kuitenkaan jääneet täysin ilman ordinariaattia. Joulukuussa 2012 perustettiin Pyhän Johannes Kastajan rovastikunta Kanadaan kaitsemaan yhtätoista seurakuntaa, jotka liittyivät Pyhän Pietarin istuimen personaaliordinariaattiin. Samalla laajennettiin personaaliordinariaatin toimialuetta Kanadan piispainkonferenssin alueelle. Ordinaari tulisi vastedes olemaan sekä Yhdysvaltain että Kanadan piispainkonferenssin täysivaltainen jäsen dekreetin asettamien sääntöjen mukaisesti.²²⁵

Huhut Australiaan pystytettävästä ordinariaatista osoittautuivat myös oikeiksi. Austen Ivereigh kirjoitti *The America Magazineen* helmikuussa 2010, että Forward in Faithin Australian-jaosto oli ensimmäisenä maailmassa äänestänyt hyväksyvänsä paavin tarjouksen näkyvästä yhteydestä. Ivereigh kertoi, että Forward in Faithin 200 australialaista jäsentä liittyisivät TAC:in ja Australian piispainkonferenssin kanssa työryhmään, jonka tarkoituksena oli neuvotella ordinariaatin toteutustavoista. Artikkelissaan Ivereigh myös kritisoi Englannin Forward in Faithia siitä, että he viivyttelivät päätöksentekoa aiheesta. Ivereighin mukaan heidän viivyttelynsä paljasti, että ordinariaatin toivominen oli heidän osaltaan vain valtapeliä, jolla he halusivat vaikuttaa Englannin kirkon naispiispuuskeskusteluun. Ivereigh esittikin, että ensimmäinen ordinariaatti perustettaisiin Australiaan, sillä toimet olivat edenneet siellä paljon nopeammin kuin muualla.²²⁶

Australiaan perustettiin kuitenkin ordinariaatti vasta viimeisenä kolmesta olemassa olevasta ordinariaatista. 15. kesäkuuta 2012 Uskonopin kongregaatio julkaisi dekreetin kolmannen personaaliordinariaatin pystyttämistä. Tuolloin vietettiin roomalaiskatolisessa kirkossa myös Jeesuksen pyhän sydämen juhlapyhää. Ordinariaatin nimeksi tuli *Personal Ordinariate of Our Lady of the Southern Cross*, eli Etelän ristin rouvan personaaliordinariaatti^{227, 228}. Tämä Marian arvonimi juontaa juurensa eteläisen taivaan tähtikuvioon, joka ristimuotonsa takia tunnetaan nimellä Etelän risti. Se rinnastetaan Mariaan,

²²⁴ The Pastoral Provision 2014 b.

²²⁵ St. John the Baptist Deanery 2020.

²²⁶ Ivereigh 2010 b.

²²⁷ Vapaa käännös.

²²⁸ Decree of Erection 2012 b.

sillä Etelän ristin neljä tähteä ovat merkittäviä navigaatiotähtiä, siinä missä Maria roomalaiskatolisen kirkon opin mukaan osoittaa tietä Kristukseen.²²⁹

Myös tämän personaaliordinariaatin perustamisdekreetti noudatti samoja sanamuotoja kuin edeltävien ordinariaattien. Tähän poikkeuksen teki luonnollisesti nimet ja maantieteelliseen sijaintiin liittyvät seikat. Ordinariaatin pääkirkko sijaitsisi Maylandsissa Perthissä, St. Ninianin ja St. Chadin kirkossa, ja sen suojeluspyhimykseksi nimitettiin pyhä Augustinus Canterburlainen, ensimmäinen Canterburyn arkkipiispa.²³⁰

Ordinaariksi ordinariaattiin nimettiin Harry Entwistle, joka vihittiin papiksi roomalaiskatoliseen kirkkoon ordinariaatin pystyttämisen päivänä. Entwistle oli syntynyt Englannista, jossa hän oli toiminut Englannin kirkon pappina vuodesta 1964. Entwistle oli muuttanut Australiaan 1988, ja toiminut siellä Anglikaaniseen kirkkoyhteisöön kuuluvassa Australian anglikaanikirkossa aina vuoteen 2006 asti. Tuolloin hän liittyi TAC:iin kuuluvaan Australian anglikaaniskatoliseen kirkkoon, jossa hän sai piispanvihkimyksen ja jatkoi tehtävässä vuoteen 2012 ja ordinariaatin perustamiseen asti.²³¹

Englannin personaaliordinariaatin kehitys sekä muiden personaaliordinariaattien syntyminen ei saavuttanut samanlaista mediahuomiota Englannissa ja Englannin kirkon sisällä, kuin mitä se oli vuosina 2010 ja 2011 nauttinut. Siinä missä lähdemateriaalia vielä löytyi Yhdysvaltoihin pystytetystä ordinariaatista²³², oli keskustelu hiljentynyt lähes täysin Australian ordinariaatin pystyttämiseen mennessä. Yhdysvaltain ordinariaatin laajentuminen Kanadaan ei enää juurikaan nostattanut julkista keskustelua Englannin kirkon piirissä.²³³

Yksi todennäköinen syy tähän hiljaisuuteen on se, kuinka pieneksi liikenne Englannin kirkosta Our Lady of Walsinghamin personaaliordinariaattiin osoittautui. Muuallakaan ordinariaatteihin ei liittynyt kovin suuria määriä ihmisiä suhteessa ensimmäisiin spekulatioihin. Catholic Hierarchy -sivustolla julkaistujen tilastojen mukaan vuonna 2012 Englannin alueen ordinariaatissa oli 1500 jäsentä, Yhdysvaltojen ordinariaatissa 2550 jäsentä ja Australian ordinariaatissa 300 jäsentä. Saman tilastoinnin mukaan pappeja olisi liittynyt personaaliordinariaattiin Englannissa 57, Yhdysvalloissa 23 ja Australiassa seitsemän.²³⁴

Vuonna 2012 *The Guardian*issa kerrottiin, että paavi teki Our Lady of Walsinghamin personaaliordinariaatille yli sadan tuhannen punnan lahjoituksen. Catherine Pepinsterin

²²⁹ Catholic News Agency 2008.

²³⁰ Decree of Erection 2012 b.

²³¹ The Personal Ordinariate of Our Lady of the Southern Cross 2015.

²³² Thornton 2012.

²³³ Asiasta ei löydy uutisointia lähdeaineistosta.

²³⁴ Cheney 2019 a; Cheney 2019 b; Cheney 2019 c.

kirjoittaman artikkelin mukaan tämä rahasumma oli tarpeellinen, koska ordinariaatti ei ollut ollut siihen mennessä kovin menestyksekkäs. Pepinster kertoi, että ordinariaatti oli kasvanut yli vuodessa vain 1200 seurakuntalaiseen ja 60 papiston jäseneseen. Tämän lisäksi Pepinsterin mukaan ordinariaatin tilannetta ei auttanut se, etteivät katoliset piispat olleet ottaneet uutta tulokasta avosylin vastaan.²³⁵ *The Guardianiin* kirjoitti tuolloin myös Andrew Brown, joka kuvasi ordinariaattia ”määräksi sähköiseksi”. Tällä hän viittasi siihen, kuinka suureksi pettymykseksi ordinariaatti oli osoittautunut verraten muutaman vuoden takaisin puheisiin jopa 400 000 jäsenestä. Brownin mukaan ordinariaatilla ei ollut ollenkaan rahaa, vain vähän jäseniä ja vielä vähemmän ystäviä.²³⁶

Toisaalta *The Guardianissa* julkaistiin myös artikkeli, jossa paavin rahalahjoitusta käsiteltiin poikkeavan optimistisesta näkökulmasta. Tom Kington haastatteli ordinariaatin edustajaa James Bradleyta, jonka mukaan ordinariaatti ”oli hukkaa suosioon”. Bradley kertoi, ettei hän ollut osannut odottaa niin suurta jäsenmäärää ja laajaa vastaanottoa kaikkialla Isossa-Britanniassa. Kingtonin mukaan ordinariaatin papisto oli lähtiessään jättänyt seurakuntiaan ongelmiin, koska he olivat vieneet mukanaan niin suuren määrän seurakuntalaisiaan.²³⁷

²³⁵ Pepinster 2012.

²³⁶ Brown 2012.

²³⁷ Kington 2012.

2 Oppineuvottelut jatkuvat

Edellä tarkasteltiin sitä, miten ordinariaatit kehittyivät vuosien 2009—2012 aikana.

Keskustelu Englannin kirkon alueella ordinariaatteihin liittyen hiljeni suuresti vuoden 2011 aikana – syyksi tälle saattoi nähdä sen, että ordinariaatin jäsenmäärät jäivät sangen vähäisiksi ensimmäisiin arvioihin nähden. Tämän lisäksi on tarpeen tarkastella niitä kehitysaskelaita, joita Englannin kirkossa otettiin näiden vuosien aikana. Niitä voi tarkastella yhtäältä siitä näkökulmasta, miten kehitysaskelait vaikuttivat siihen, millaista keskustelua ordinariaateista käytiin Englannin kirkossa. Toisaalta esimerkiksi ARCIC III -neuvottelujen suhteen on olennaista tarkastella, vaikuttiko ordinariaatti jotenkin itse oppineuvotteluihin.

Ordinariaatteja ympäröivän keskustelun hiljenemiseen vaikutti todennäköisesti se, että Englannin kirkossa käytyä keskustelua dominoivat muut ajankohtaiset kysymykset, kuten naispiispuus. Esimerkiksi samana päivänä Australian ordinariaatin perustamisen kanssa julkaistiin ensimmäisiä heinäkuun 2012 Englannin kirkon kirkolliskokoukseen liittyviä asiakirjoja. Tuon kirkolliskokouksen tapaamisessa käsiteltiin naispiispuutta, mikä ymmärrettävästi vei paljon palstatilaa ordinariaatilta. Myös samaa sukupuolta olevien suhteet herättivät keskustelua, mutta aiheen ympärillä ei otettu kovin suuria edistysaskelia Englannin kirkossa aikarajauksen sisällä.²³⁸

Huomiota herättävä aihe Englannin kirkossa vuosikymmenen taittuessa oli myös The Anglican Covenant. Samaan aikaan kun anglokatoliset piispat ja roomalaiskatolisen kirkon edustajat kävivät neuvotteluja mahdollisista yhteyspyrkimyksistä, Anglikaaninen kirkkoyhteisö pyrki kovasti paikkaamaan niitä railoja, joita seksuaalietiikkaan liittyvät kysymykset olivat luoneet anglikaanien välille. Väitettiin jopa, että Covenant olisi saanut alkunsa traditionalistien (ja myöhemmin GAFCON:in jäsenten) uhatessa erota Anglikaanisesta kirkkoyhteisöstä.²³⁹ Ensimmäistä kertaa jo vuonna 2004 kirkkoyhteisön sisällä noussut ehdotus yhteisen liiton (*covenant*) sopimisesta realisoitui loppuvuodesta 2009, kun julkaistiin asiakirja The Anglican Communion Covenant²⁴⁰. Sen teksti perustui alun perin Australian anglikaanisen kirkon luomiin kirkon perusperiaatteisiin.²⁴¹

Covenant oli yhdeksän sivua pitkä asiakirja, jonka lyhyet oppilausumat oli jaoteltu neljään osaan. Nämä neljä osaa käsittelivät yhteistä uskoa, anglikaanista kutsumusta kristillisessä elämässä, anglikaaneja osana Kristuksen kirkkoa ja Anglikaanista kirkkoyhteisöä sekä anglikaaniseen liittoon sitoutumista ja sen implementaatiota. Covenant lähetettiin

²³⁸ Owen 2012.

²³⁹ Fraser 2012.

²⁴⁰ Myöhemmin Covenant.

²⁴¹ Anglican Church of Australia 2006; The Anglican Communion Covenant 2009.

kaikkiin Anglikaanisen kirkkoyhteisön provinsseihin eli jäsenkirkkoihin, joissa sen käyttöönnotosta äänestettäisiin paikallisen juridiikan mukaisesti.²⁴²

Kun Covenant lähetettiin provinsseihin joulukuussa 2009, julkaistiin samanaikaisesti Youtubessa Canterburyn arkkipiispan kanavalla video, jossa Rowan Williams puhui Covenantin tarkoituseristä sekä sen käyttöönottoon liittyvistä seikoista. Williamsin mukaan on tärkeää muistaa mitä Covenantilla pyrittiin saavuttamaan, ja mitä sillä ei tulisi saavuttamaan. Covenant ei ratkaisisi anglikaanien kaikkia ongelmia, eikä toimisi rikoslakina, johon vedoten voitaisiin rangaista tottelemattomia jäseniä. Sen sijaan Williams korosti, että Covenantin tarkoitus olisi rakentaa yhteyksiä sekä yhteistä identiteettiä.²⁴³

Suurin osa Covenantin kritiikistä keskittyi sen neljänteen osaan, joka käsitteli anglikaaniseen liittoon sitoutumista. Nähtiin, että Covenantin kolme ensimmäistä osaa jättivät kaikessa harmittomuudessaan liikaa tilaa tulkinnalle, ja että neljäs osa mahdollisti provinssien altistamisen seuraamuksille rikkomuksista ilman, että rikkomuksia tai seuraamuksia on määritelty. Yhtäältä traditionalistit toivoivat, että Covenant olisi ollut olemukseltaan kurinpidollisempi ja sanoittanut uskonperintöä vielä tarkemmin. Toisaalta progressiivisten kirkkojen sisällä koettiin, että Covenantin tarkoituksena oli lähinnä estää heidän ottamansa edistysaskeleet seksuaaliseettisissä kysymyksissä. Nähtiin, että Covenant sitoi jäsenkirkkoja liikaa, eivätkä ne kurinpalautuksen pelossa uskaltaisi enää toteuttaa missiotaan.²⁴⁴

Canterburyn arkkipiispan toistuvista vetoomuksista huolimatta Covenant ei saavuttanut laajaa suosiota Anglikaanisessa kirkkoyhteisössä.²⁴⁵ Useat provinssit äänestivät sen puolesta, ettei asiakirjaa allekirjoitettaisi sellaisenaan. Myös Englannin kirkko hylkäsi vuonna 2012 Covenantin. Aloitteen käsittelemisestä kirkolliskokouksessa oli äänestetty hiippakuntasynodeissa, joissa aloite ei ollut saanut tarpeeksi hyväksyviä ääniä. Hiippakuntasynodeista 18 oli äänestänyt Covenantin puolesta ja 26 sitä vastaan.²⁴⁶

Vuoden 2012 marraskuussa julkaistussa raportissa ilmeni, että neljästäkymmenestä Anglikaanisen kirkkoyhteisön provinssista vain seitsemässä Covenantista oli tehty hyväksyvä päätös. Provinseissa päätöksenteossa oli käytetty erilaisia sanamuotoja, jotka eivät välttämättä sisällytä samanlaista käyttöönoton tasoa: asiakirja oli vaihtelevasti *accepted*, *subscribed*, *adopted* tai *approved*. Korean, Uuden-Seelannin ja Melanesian provinseissa

²⁴² The Anglican Communion 2009.

²⁴³ The Archbishop of Canterbury 2009.

²⁴⁴ No Anglican Covenant Coalition 2010; Turner 2011; Clatworthy 2011.

²⁴⁵ The Archbishop of Canterbury 2009; Sarmiento 2011 b.

²⁴⁶ Sarmiento 2012.

hyväksyttiin osat 1—3, mutta osaa neljä ei voitu hyväksyä. Yhdysvaltain ja Skotlannin episkopaaliset kirkot olivat äänestäneet asiakirjaa vastaan.²⁴⁷

Helmikuussa 2011, vain muutama viikko ensimmäisen personaaliordinariaatin perustamisen jälkeen, Anglikaaninen kirkkoyhteisö ja roomalaiskatolinen kirkko aloittivat oppineuvottelujen kolmannen vaiheen. Neuvottelujen aloittamisesta kertovassa tiedotteessa kerrottiin, että Canterburyn arkkipiispa ja paavi olivat valtuuttaneet ARCIC-oppineuvottelujen kolmannen vaiheen tapaamisensa yhteydessä marraskuussa 2009, eli lähes heti apostolisen konstituution julkistamisen jälkeen.²⁴⁸ Onkin pääteltävissä, että neuvottelujen syntyajankohdat eivät olleet sattumaa, vaan neuvotteluilla oli tahdottu alleviivata ordinariaattien merkitystä enemmänkin yhdistävänä kuin rikkovana tekijänä.

Kirkkojen edustajat tapasivat ARCIC III -neuvottelujen yhteydessä ensimmäisen kerran toukokuussa 2011 Italiassa. Ensimmäisen tapaamisen raportissa kerrottiin neuvottelujen pohjaavan paavin ja Canterburyn arkkipiispan vuonna 2006 allekirjoittamaan julistukseen, jossa toivottiin laajempaa ekumeenista yhteyttä. Erityisesti neuvottelujen teemana olisi se, kuinka maailmanlaajuinen kirkko voisi antaa oikeaa eettistä opetusta, ja kuinka kirkot määrittelevät ”oikean eettisen opetuksen”.²⁴⁹ Jo ARCIC II -neuvottelujen lähtökohtana oli selvittää, mitkä seikat erottavat kirkkoja toisistaan, ja näissä neuvotteluissa oli tunnistettu eettisten kysymysten suureksi olevan suuri erottava tekijä.²⁵⁰

Olikin selvää, että eettiseen opetukseen liittyvät kysymykset olivat merkittävimpiä kirkkoja erottavia kysymyksiä, ja näihin eettisiin eroavaisuuksiin pohjautuvan ordinariaatin arveltiin myös aiheuttavan jännitteitä neuvottelijoiden välille. *Catholic News Agency* toimittaja David Kerr haastatteli toukokuussa 2011 neuvottelujen sihteerejä, Kristittyjen ykseyden neuvoston edustajaa Mark Langhamia sekä anglikaanien edustajaa Alyson Barnett-Cowania. Langhamin mukaan neuvottelujen lähtökohta oli tunnistaa ja painottaa kirkkojen yhteneväisyyksiä eroavaisuuksien sijaan. Barnett-Cowan uskoi, ettei ordinariaatti vaikuttaisi suuresti neuvottelujen ilmapiiriin ja painotti, ettei ordinariaatti ollut keskustelujen agendalla. Hän kuitenkin lisäsi, että muodollisten neuvottelujen ulkopuolella komission jäsenille olisi varattu aikaa keskustella ordinariaattiin liittyvistä kehitysaskelista.²⁵¹

Tämän haastattelun lisäksi Kerr viittasi *Catholic Heraldissa* julkaistuun artikkeliin, jonka oli kirjoittanut entinen anglikaanipappi ja sittemmin roomalaiskatoliseen kirkkoon

²⁴⁷ The Anglican Communion 2012.

²⁴⁸ ARCIC III 2011 a.

²⁴⁹ ARCIC III 2011 b.

²⁵⁰ Baker 2017.

²⁵¹ Kerr 2011.

liittynyt William Oddie. Kerrin mukaan Oddie oli arvostellut ARCIC III -neuvotteluja kovin sanakääntein. Kerr kertoo Oddien kyseenalaistaneen, onko neuvottelujen jatkamisessa enää mitään mieltä, kuten niissä oli 30 vuotta takaperin. Varsinkin neuvottelujen valtuutusta Oddien mielestä horjutti se, että vain roomalaiskatolisella kirkolla oli yhtenäinen linja etenkin eettisten kysymysten näkökulmasta. Oddien mukaan neuvottelut olisivat joko itsensä huijaamista tai mainostempaus. Oddie näki, että neuvotteluilla pyrittiin vain viemään huomio pois siitä, että kirkot olivat saapuneet ekumeenisen tien päähän.²⁵²

Komissio tapasi neuvottelujen yhteydessä toisen kerran Hong Kongissa noin vuosi ensimmäisen tapaamisen jälkeen. Toukokuussa 2012 julkaistussa raportissa kerrottiin komission käyneen keskustelua sekä edellä mainittuihin teemoihin liittyen että ARCIC II -neuvottelujen julkilausumista ja niiden reseptiosta molempien kirkkojen taholla. Komissio oli päättänyt perustaa valmisteluryhmiä, joissa tehtäisiin case-tutkimusta kolmesta eettisestä kysymyksestä. Näitä olisivat (moderni) orjuus, avioero ja ehkäisy sekä työ ja talous. Raportissa painotettiin, että komission tarkoitus ei olisi ratkaista kirkkojen välisiä yhteisymmärryksiä, vaan analysoida sitä, miten kirkot ovat päätyneet tietynlaiseen näkemykseen siitä, mitä on oikea eettinen opetus. Komissio oli päättänyt tapaavansa seuraavan kerran vuoden päästä, keväällä 2013.²⁵³

Mahdollisesti eniten keskustelua herätti vuosien 2009—2012 aikana Englannin kirkossa naispiispuus ja kysymykset siitä, miten naispiispuus tulisi ottaa käytäntöön juuri Englannin kirkossa. Edellä on tullut ilmi, että ordinariaatin epäiltiin olevan yhtäältä peliliike, jolla traditionalistit pyrkisivät vaikuttamaan Englannin kirkossa käytävään keskusteluun naisten ordinaatiosta. Toisaalta oli tullut ilmi, että ordinariaatin uskottiin mahdollistavan sen, että Englannin kirkko liikkuisi progressiivisempaan suuntaan traditionalistien liittyttyä roomalaiskatoliseen kirkkoon. Arkkipiispa Rowan Williams oli pyrkinyt valamaan uskoa siihen, ettei ordinariaatti vaikuttaisi naispiispuuskeskusteluun.²⁵⁴

Keskustelu oli siis ollut käynnissä jo vuosia ja toimenpiteet lakiesityksen hyväksymiseksi olivat edistyneet hitaasti mutta varmasti. Vuoden 2010 heinäkuun kokouksessaan Englannin kirkon kirkolliskokous päätti hylätä ehdotuksen siitä, että lakiesitys naispiispuudesta palautettaisiin takaisin valmistelukomitealle. Jos ehdotus olisi hyväksytty, olisi äänestys lakiesityksestä myöhästynyt entisestään. Ehdotuksen hylkääminen tarkoitti sitä, että lakiesitys lähetettiin sellaisenaan hiippakuntasynodeihin äänestettäväksi vuoteen 2012

²⁵² Kerr 2011.

²⁵³ ARCIC III 2012.

²⁵⁴ Coward 2009 a; Ivereigh 2010 b; Bray 2010; Williams 2010 c.

mennessä, jolloin se otettaisiin takaisin käsittelyyn kirkolliskokouksessa. 44 hiippakunnasta 42 hyväksyi lakiesityksen.²⁵⁵

Marraskuussa 2012 Englannin kirkon kirkolliskokous päättyi äänestämään kielteisesti naispiispuuden ottamisesta käytäntöön. Etenkin kirkon progressiivisten vaikuttajien piirissä tämä nähtiin suurena pettymyksenä, sillä kyseessä ollut lakiesitys oli ollut luonteeltaan vielä kompromissinhakuisempi kuin mitä oli toivottu.²⁵⁶ Lakiesitys sisälsi sopimusehdon, joka oli herättänyt laajalti keskustelua: ehto turvasi sen, että seurakunta tai pastori saattoi kieltäytyä ottamasta vastaan kaitsentaa naispuoliselta piispalta. Lakiesityksen hyväksyntä jäi vaille kuutta maallikkohuoneen jäsenen ääntä, ja nopeasti äänestyksen jälkeen piispainhuone korosti, että uuden lakiesityksen muotoilu aloitettaisiin mahdollisimman nopeasti.²⁵⁷

Useat kuitenkin näkivät, että vaikka piispainhuone äänesti lähes yksimielisesti lakiesityksen puolesta, oli heidän syytään, että lakiesitystä ei hyväksytty. Nähtiin, että ilman piispojen tekemää muutosta lakiesitys olisi todennäköisemmin hyväksytty. Piispainhuone oli toukokuussa 2012 päättänyt muokata alkuperäistä lakiesitystä lisäämällä siihen edellä mainitun sopimusehdon, vaikka roima enemmistö oli hyväksynyt edellisen lakiesityksen sellaisenaan. Tämä lisäsi lakiesityksen vastustusta myös niiden joukossa, jotka kannattivat naispiispuutta.²⁵⁸

Muutoksen herättämän vastustuksen takia äänestystä päätettiin siirtää heinäkuun kokouksesta marraskuuhun, ja heinäkuussa sen sijaan äänestettiin sen puolesta, että piispojen toivottiin harkitsemaan uudelleen tekemäänsä muutosta lakiesitykseen. Muutosta ei vedetty takaisin, mutta siihen tehtiin uusi muotoilu. Tämä muotoilu tunnettiin nimellä ”The Appleby Amendment” sen suunnitelleen Jane Applebyn mukaisesti. Ensimmäisen version mukaan seurakuntaneuvosto olisi saanut teologisen käsityksensä mukaisesti kieltäytyä naispapeista ja -piispoista, toisen version mukaan taas seurakuntaneuvoston toivetta kunnioitettaisiin.²⁵⁹

²⁵⁵ House of Commons and House of Lords 2014, 30.

²⁵⁶ Shaw 2014, 52.

²⁵⁷ Threlfall-Holmes 2013, 213.

²⁵⁸ Threlfall-Holmes 2013, 214.

²⁵⁹ Threlfall-Holmes 2013, 214; Clucas & Sharpe 2013, 167.

V Johtopäätökset

Vuosina 2009—2012 apostolisesta konstituutiosta ja ordinariaateista uutisoitiin Englannin kirkon vaikutusalueella vaihtelevasti. Ennen vuotta 2009 aiheesta ei juuri keskusteltu eikä siitä ollut juuri uutisointia, mikä tukee useiden lähteiden väitettä, että hanke haluttiin pitää matalan profiilin toimintana, ellei jopa salaisena. Väitettiin, että asiasta ei ollut informoitu edes Canterburyn arkkipiispa Rowan Williamsia, joka oli lähteiden mukaan ollut suunniltaan uutisesta kuultuaan. Williamsin itse kerrotaan vahvistaneen, että hän kuuli konstituutiosta vasta erittäin myöhäisessä vaiheessa.

Konstituution suunnittelusta oli uutisoinnin mukaan jätetty ulkopuolelle myös Kristittyjen ykseyden edistämisen neuvosto, joka oli vastuussa ekumeenisista yhteyksistä. Voisikin päätellä, että Vatikaani pyrki jo julkaisemissaan asiakirjoissa varautumaan kritiikkiin, sillä niissä mainittiin lähes tarpeettoman monta kertaa instituution olevan vastaus anglikaanien pyyntöihin.

Keskustelu apostolisesta konstituutiosta kävi vilkkaimpana heti instituution julkistamisen jälkeen, loka-marraskuussa 2009, sekä vuonna 2010. Eniten mielipidekirjoituksia ja uutisointia julkaisivat lehdet *The Guardian*, *The Telegraph* sekä *Church Times*. Tämän lisäksi keskustelua käytiin yksityisillä blogialustoilla. Blogikirjoituksia, uutisia ja järjestöjen kannanottoja kokosivat yhteen kattavimmin verkkosivustot Thinking Anglicans ja Ordinarie Portal. Mielipiteitä julkaisivat niin papiston jäsenet kuin maallikot, tosin maallikot olivat usein joko journalistejä tai tutkijoita. Ensimmäisissä uutisoinneissa korostui usein selibaattivelvoitteen osittainen nostaminen ordinariaattiin liittyviltä papeilta sekä naispiispuuskeskustelu, joka nähtiin instituution syntyssyynä.

Vuosina 2009 ja 2010 käyty keskustelu oli jakautunutta. Keskustelu instituution ympärillä rakentui pääasiassa seuraavien kolmen teeman ympärille: Anglikaanisen kirkkoyhteisön loppu, kritiikki paavia ja anglokatolilaisia kohtaan sekä ARCIC-neuvottelujen kohtalo. Useat kirjoittajat näkivät, että Anglikaaninen kirkkoyhteisö oli jo niin hajaantunut, ettei se voisi enää toipua instituution kaltaisesta iskusta. Instituution kautta perustettavien ordinariaattien spekuloitiin hajottavan Englannin kirkon lopullisesti. Arviot siitä, kuinka monet jättäisivät Englannin kirkon, vaihtelivat muutamasta tuhannesta jopa neljäänsataan tuhanteen, mutta olivat lopulta kaikki jossain määrin yliarvioituja.

Suurimmasta osasta mielipidekirjoituksia saattoi löytää kritiikkiä, joka kohdistui useimmiten paaviin tai niihin anglokatolilaisiin, jotka tahtoisivat siirtyä ordinariaattiin. Paavia syytettiin muun muassa anglikaanien loukkaamisesta, ekumeenisesta tahdittomuudesta ja

siitä, että konstituutio oli ajattelematon peliliike. Toisaalta väitettiin, että roomalaiskatolinen kirkko ei enää edes esittänyt ottavansa Anglikaanista kirkkoyhteisöä vakavasti. Konstituution nähtiin olevan suunnitelma, jolla traditionalistit saisivat painostettua Englannin kirkkoa olemaan hyväksymättä naispiispuutta. Nähtiin myös, että suunnitelman tarkoituksena oli estää naisten ja vähemmistöjen aseman vahvistaminen Englannin kirkossa. Ordinariaattiin siirtymistä suunnitelleita anglokatolilaisia kritisoitiin siitä, että anglikaaninen perintö redusoituisi heidän kauttaan vain naispappeuden ja selibaattivelvoitteen vastustamiseen. Tämä kritiikki perustui siihen, että suuri osa anglokatolisista seurakunnista oli jo siirtynyt jumalanpalveluselämässään käyttämään roomalaista riitusta anglikaanisen *Book of Common Prayerin* mukaisen riituksen sijaan.

Useissa piispojen kannanotoissa korostettiin sitä, kuinka merkittäviä ARCIC-oppineuvottelut olivat olleet jo konstituution mahdollistamisessa, ja kuinka niiden merkitys ei ollut tämän kehityksen myötä muuttunut. Muutama piispa myönsi, ettei konstituutio ollut ideaali tulos neuvotteluille. Toisaalla pelättiin, että konstituutio olisi ekumeenisen yhteyden loppu, eikä neuvotteluja ollut enää mitään mieltä jatkaa.

Suurin osa kirjoittajista siis otti apostolisen konstituution vastaan kriittisesti. Siinä missä paaviin kohdistunut kritiikki tuli lähinnä maallikoilta tai papeilta, ilmaisivat myös piispat huolensa Anglikaanisen kirkkoyhteisön puolesta. Pohdinnat oppineuvottelujen suhteen tulivat pääosin piispojen kannanotoista. Rowan Williams taas ei ilmaissut omissa kannanotoissaan huoltaan, vaan vakuutti ekumeenisten yhteyksien pysyvän ennallaan. Williams kuitenkin kertoi, ettei ollut yllättynyt siitä, ettei konstituutiosta kerrottu hänelle aiemmin. Williamsin mukaan Uskonopin kongregatio ei toimiessaan varsinaisesti kysele lupia. Useimmat positiiviset kannanotot, joita oli selkeä vähemmistö, tulivat niiltä, jotka olivat aikeissa siirtyä personaaliordinariaattiin. Useat ordinariaattiin aikovat piispat ja papit kuuluivat Forward in Faith -järjestöön, joka vastusti naispappeutta. Kaksi Forward in Faithin johtohahmoa toivatkin ilmi aikomuksensa liittyä ordinariaattiin ja kertoivat olleensa mukana konstituution suunnittelussa.

Keskustelu jatkui vielä vuonna 2011, kun alkuvuodesta perustettiin ensimmäinen personaaliordinariaatti. Englannin kirkon alueelle perustettuun ordinariaattiin liittyi muutaman kuukauden sisällä hieman alle tuhat henkilöä, joista noin 60 oli papiston jäseniä. Tuolloin ei vielä löytynyt kannanottoja, joissa olisi huomioitu selvä ero siinä, kuinka monen spekuloitiin liittyvän ordinariaattiin ja kuinka moni lopulta liittyi. Tämä saattoi johtua siitä, että Englannin kirkossa keskustelu naispiispuuden sallivasta lakiesityksestä oli vielä kesken.

Naispiispuuden epäiltiin olevan kynnyskysymys monelle, jotka pohtivat ordinariaattiin liittymistä.

Ordinariaatista käyty keskustelu ei saanut mielipidekirjoituksissa juurikaan uusia teemoja. Vaikka oli selvää, etteivät pahimmat uhkakuvat Englannin kirkon kuihtumisesta tai Anglikaanisen kirkkoyhteisön hajaannuksesta tapahtuneetkaan ordinariaatin syntymisen myötä, periaatteen tasolla kirkkokuntien välien nähtiin rikkoutuneen lopullisesti. Paavia edelleen syytettiin siitä, että hänen tavoitteenaan oli ekumeenisen neuvottelun sijaan valloittaa anglikaaneja roomalaiskatoliseen kirkkoon. Toisaalta roomalaiskatolista kirkkoa kohtaan ilmeni syytöksiä naisvihasta, johon pohjautuisivat myös ordinariaatit.

Englannin kirkon virallisilta tahoilta viestintä ordinariaatin suhteen oli vähäistä, mutta asiallista. Kirkolliskokouksen sihteeri William Fittall julkaisi ordinariaattiin liittyen toimintaohjeen, jossa käsiteltiin seurakuntaelämään liittyviä käytännön toimia. Useiden piispojen kannanotot pyrkivät sovinnolliseen ja rauhoitteluvaan viestintään, ja useissa kirjoituksissa korostettiin, että mahdolliset ordinariaatista syntyvät seuraukset, kuten pula papeista ja vastuuhenkilöistä, oli otettu huomioon hiippakuntatasolla. Vaikka Englannin kirkolta oli peräänkuulutettu taloudellista avustusta ja kirkkorakennuksia ordinariaatin seurakuntien käyttöön, niitä ei kuitenkaan myönnetty. Kirkkorakennuksia ei ollut suunniteltu annettavaksi ordinariaatin käyttöön, koska roomalaiskatolinen kirkko oli itse viestinyt luovuttavansa tiloja ordinariaatille.

Englannin kirkon sisällä oli myös niitä, jotka vastustivat naispappeutta tai -piispuutta, mutta eivät tahtoneet jättää Englannin kirkkoa. Näihin kuului muun muassa suuri joukko evankelikaaleja, jotka nousivat yhdeksi keskustelunaiheeksi. Nähtiin, ettei ordinariaatti tulisi ratkaisemaan Englannin kirkon naispiispuusongelmaa sen kahtalaisen suhtautumisen suhteen, sillä roomalaiskatolinen kirkko oli realistinen ratkaisu vain pienelle osalle konservatiiveja. Toisaalta oli niitä, jotka kokivat ordinariaatin vapauttavan Englannin kirkon ottamaan progressiivisia edistysaskelia. Nähtiin, että ordinariaatin synnyn jälkeen ei traditionalisteja ollut enää syytä ottaa huomioon Englannin kirkon päätöksenteossa. Näin se oli tehnyt naispappeudesta päätettäessä, kun lakiesityksessä tarjottiin suoja niille, jotka eivät voineet hyväksyä naispappeutta. Tällöin myös estettiin naisten pääsy episkopaattiin.

Joissain mielipidekirjoituksissa nousi esiin kanta, jonka mukaan Englannin kirkkoon jäävät konservatiivit sitoutuisivat noudattamaan sitä kantaa, jonka Englannin kirkko ottaisi naispiispuuskysymyksessä. Nähtiin, että koska roomalaiskatolinen kirkko on suonut konservatiiveille vaihtoehdon, ei heille enää tarvitsisi turvata lain suojaa olla hyväksymättä

naispiispuutta. Tällä viitattiin keskusteltuun lakiesitykseen naispiispuudesta, johon oli suunniteltu samankaltaista suojaa kuin aiempaan lakiin naispappeudesta.

Keskustelu ordinariaatista ei ollut jatkunut samassa mittakaavassa vuonna 2011 kuin edeltävänä vuonna. Vuoteen 2012 mennessä se oli tyrehtynyt lähes kokonaan, ja tuolloin Yhdysvaltoihin ja Australiaan perustetut ordinariaatit eivät juuri herättäneet mielipidekirjoituksia tai uutisointia. Yhtenä syynä tähän voisi nähdä sen, kuinka pieneksi ensimmäiseen ordinariaattiin siirtyneiden määrä jäi siitä, mitä alkuun oli arveltu. Toinen syy tähän voisi olla se, etteivät suuret spekuloidut uhkakuvat Anglikaanisen kirkkoyhteisön hajoamisesta toteutuneetkaan. Myöskään uhkakuvat ekumeenisen yhteyden lopusta eivät toteutuneet, sillä anglikaanien ja roomalaiskatolisen kirkon väliset oppineuvottelut saivat jatkoa vuonna 2011, kun ARCIC III -neuvottelut julistettiin alkaneeksi.

Toisaalta ordinariaattikeskustelun hiljenemiseen vaikutti todennäköisesti se, että Englannin kirkossa käytiin samaan aikaan vilkasta keskustelua muista teemoista. 2000-luvun alussa syntyneet suunnitelmat Anglican Communion Covenantista huipentuivat lähes samaan aikaan kun apostolinen konstituutio julkistettiin, kun Anglikaanisen kirkkoyhteisön yhteyttä korjaavaksi sopimukseksi tarkoitettu asiakirja lähetettiin arvioitavaksi kirkkoyhteisön jäsenille. Covenant herätti paljon keskustelua kirkollisissa piireissä, ja sai osakseen suurta kritiikkiä: sen nähtiin olevan niin suurpiirteinen, että sitä olisi helppo käyttää väärin vallankäytön välineenä.

Myös naispiispuuskeskustelu eteni Englannin kirkossa samoihin aikoihin ordinariaatin kehittymisen kanssa. Suurimmat kehitysaskleet aiheen tiimoilta otettiin vuosina 2010 ja 2012, jolloin Englannin kirkon kirkolliskokous päätti lakiesityksestä: ensin vuonna 2010 se päätti viedä lakiesityksen eteenpäin äänestettäväksi hiippakuntasynodeihin, ja vuonna 2012 se hylkäsi lakiesityksen vain kuuden maallikkoedustajan äänen jäädessä uupumaan tarpeellisesta kahden kolmasosan hyväksyvistä äänestä. Tämän lisäksi Englannin kirkossa käytiin vilkasta keskustelua samaa sukupuolta olevien parien oikeuksista, mutta tähän liittyen ei tapahtunut suuria konkreettisia edistysaskeluita näiden vuosien aikana.

Ordinariaatista siis käytiin ensin keskustelua, jonka sävy oli pääosin sangen kriittinen. Keskustelu kuitenkin tyrehtyi nopeasti. Siinä missä ordinariaatti ei itsessään todennäköisesti vaikuttanut suuresti Englannin kirkossa käytävään keskusteluun tai sen päätöksiin, olivat sen taustalla vaikuttavat tekijät varsin suuressa roolissa Englannin kirkossa. Voikin nähdä, että ordinariaattikeskusteluun kulminoituivat useat ongelmat, joita koko Anglikaanisessa kirkkoyhteisössä oli. Kysymys Anglikaanisen kirkkoyhteisön yhtenäisyydestä oli ollut herkkä

teema jo edellisellä vuosituhanella, kun useat eettiset erimielisyydet olivat muodostaneet suuria railoja eri provinssien välille.

Our Lady of Walsinghamin personaaliordinariaatti saattoikin siis olla symbolisella tasolla paljon merkittävämpi tekijä kuin mitä se käytännössä oli. Se paikallisti Englannin kirkkoon saman eettisen keskustelun, jonka saattoi aikaisemmin nähdä tapahtuvan Anglikaanisessa kirkkoyhteisössä Pohjois-Amerikan progressiivisten episkopaalien ja globaalin etelän konservatiivisten anglikaanikirkkojen välillä. Siinä missä nämä kysymykset eivät olleet aiemmin tuntemattomia Englannin kirkon sisällä, kävi niistä keskustelu kiivaimmillaan todennäköisesti 2010-luvun alussa.

Personaaliordinariaattien ympärillä riittää vielä paljon tutkittavaa. Oman tutkimukseni yhteydessä havaitsin, että esimerkiksi Traditional Anglican Communionin taustoihin olisi aiheen kannalta mielekästä perehtyä lisää, sillä selvisi, että personaaliordinariaattien syntyyn liittyy paljon sellaista, mikä ei ole julkisessa tiedossa. Tämän lisäksi sen tutkiminen, miten muut personaaliordinariaatit otettiin vastaan niiden vaikutusalueella, eli Yhdysvalloissa, Kanadassa ja Australiassa, voisi olla hedelmällistä kokonaiskuvan saavuttamiseksi. Tämän lisäksi uskon, että nyt, vuosia myöhemmin, olisi mahdollista saada laajempi käsitys siitä, miten ordinariaatti aidosti otettiin vastaan. Tällöin esimerkiksi haastatteluja tekemällä olisi mahdollista saada aiheesta syvempää tietoa.

VI Lähteet ja kirjallisuus

1 Lähteet

Alderson, Andrew

2009 Lord Carey: Pope should not woo disaffected Anglicans. – The Telegraph 24.10.2009. <<https://www.telegraph.co.uk>>. Katsottu 3.1.2020.

Anglican Catholic Church

2012 The Affirmation of St. Louis. <<http://www.anglicancatholic.org/the-affirmation-of-st-louis>>. Katsottu 2.4.2020.

The Anglican Centre in Rome

2020 Our Story. <<https://www.anglicancentreinrome.org/our-story>>. Katsottu 17.4.2020.

Anglican Church of Australia

2006 A Covenant for the Anglican Communion. <http://www.anglicancommunion.org/media/100898/collated_towards_an_anglican_covenant_responses.pdf>. Katsottu 11.4.2020.

The Anglican Communion

2009 The Anglican Communion Covenant. <www.anglicancommunion.org/media/99905/The_Anglican_Covenant.pdf>. Katsottu 11.4.2020.

2012 The Anglican Communion Covenant: what the churches have done so far. <<http://www.anglicancommunion.org/media/39753/provincial-reception-of-the-anglican-covenant-for-acc-rev.pdf>>. Katsottu 11.4.2020.

Anglican Taonga Online

2012 ”Unable to adopt”. – Taonga News 9.7.2012. <<https://anglicantaonga.org.nz>>. Katsottu 11.4.2020.

Anglicanorum Coetibus

2009 Anglicanorum Coetibus. <http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/en/apost_constitutions/documents/hf_ben-xvi_apc_20091104_anglicanorum-coetibus.html>. Katsottu 3.11.2019.

Aquilina, Ivan

2009 a. Letter by the Bishops of Ebbsfleet and Richborough. – Sevenoaks 20.10.2009. <<http://sevenoaks.blogspot.com>>. Katsottu 9.11.2019.

2009 b. The Holy Father speaks to Anglicans. – Sevenoaks 20.10.2009. <<http://sevenoaks.blogspot.com>>. Katsottu 8.1.2020.

2009 c. My initial reflection on Anglicanorum Coetibus. – Sevenoaks 9.11.2009. <<http://sevenoaks.blogspot.com>>. Katsottu 8.1.2020.

The Archbishop of Canterbury

2009 A message from the Archbishop of Canterbury on the Anglican Communion Covenant. <<https://www.youtube.com/watch?v=A8dcCyQVEwg>>. Katsottu 11.4.2020.

The Archbishops' Council

- 2004 Women Bishops in the Church of England? A report of the House of Bishops' Working Party on Women in the Episcopate.
<<https://www.churchofengland.org>>. Katsottu 15.4.2020.
- 2011 The Roman Catholic Ordinariate of Our Lady of Walsingham. Some Questions and Answers on the Legal Implications for the Church of England.
<<https://www.churchofengland.org>>. Katsottu 9.4.2020.

ARCIC III

- 2011 a. Official Anglican Communion-Roman Catholic Church dialogue announced.
<<https://iarccum.org/doc/?d=237>>. Katsottu 26.4.2020.
- 2011 b. Communiqué from the Meeting of ARCIC III at Bose.
<https://iarccum.org/archive/ARCIC3/2011-05-27_arcic-iii_communique_bose.pdf>. Katsottu 24.4.2020.
2012. Communiqué from the meeting of ARCIC III in Hong Kong.
<https://iarccum.org/archive/ARCIC3/2012-05-10_arcic-iii_communique_hong-kong.pdf>. Katsottu 26.4.2020.

Beavan, Ed

- 2011 Not fleeing. – Church Times 26.1.2011. <<https://www.churchtimes.co.uk>>. Katsottu 4.3.2020.

Benedict XVI

- 2010 Homily of His Holiness Benedict XVI 19.9.2010.
<http://www.vatican.va/content/benedict-xvi/en/homilies/2010/documents/hf_ben-xvi_hom_20100919_beatif-newman.html>. Katsottu 8.2.2020.

Bowder, Bill

- 2009 Be Anglicans with us, Rome tells traditionalists. – Church Times 23.10.2009.
<<https://www.churchtimes.co.uk>>. Katsottu 3.1.2020.
- 2010 Anglo-Catholics gather to pray over Pope's offer. – Church Times 26.2.2010.
<<https://www.churchtimes.co.uk>>. Katsottu 9.2.2020.

Braiden, Gerry

- 2013 Vatican official in move to Scotland. – The Herald Scotland 16.11.2013.
<<https://www.heraldsotland.com>>. Katsottu 3.4.2020.

Bray, Gerald

- 2010 Benedictus Benedicat. Julkaisussa Churchman, vol. 124 1/2010 (toim. Gerald Bray). <<https://churchsociety.org>>. Katsottu 10.2.2020.

Brown, Andrew

- 2009 The end of the Anglican Communion. – The Guardian 20.10.2009.
<<https://www.theguardian.com>>. Katsottu 9.11.2019.
- 2010 The cloak and dagger Catholics. – The Guardian 16.2.2010.
<<https://www.theguardian.com>>. Katsottu 2.4.2020.
- 2012 The Church of England's fudge on female bishops is breathtaking. – The Guardian 24.1.2012. <<https://www.theguardian.com>>. Katsottu 24.4.2020.

Burnham, Andrew

2010 An Exploration of Anglican Patrimony: the Liturgical Heritage. – Anglican Patrimony 11.11.2010. <<https://anglicanpatrimony.blogspot.com>>. Katsottu 22.4.2020.

Butt, Riazat

2011 Catholic defectors will leave Anglicans breathing sigh of relief – bishop. – The Guardian 21.4.2011. <<https://www.theguardian.com>>. Katsottu 4.3.2020.

CathNews

2009 Feature – Historic moves afoot for traditional Anglicans. – Cathnews 26.1.2009. <<https://www.cathnews.com>>. Katsottu 3.4.2020.

Catholic Church in England and Wales

2009 Archbishop Nichols unanimously elected President of Bishops' Conference 30.4.2009. Arkistoitu. <https://web.archive.org/web/20090509212657/http://www.catholic-ew.org.uk/ccb/catholic_church/media_centre2/press_releases/press_releases_2009/archbishop_nichols_unanimously_elected_president_of_bishops_conference>. Katsottu 8.11.2019.

The Catholic National Shrine of Our Lady of Walsingham

2020 A Brief History. Katsottu 8.2.2020. <<http://www.walsingham.org.uk/>>.

Catholic News Agency

2008 Our Lady of the Southern Cross, Help of Christians. – Catholic News Agency. <<https://www.catholicnewsagency.com>>. Katsottu 5.4.2020.

Cheney, David M.

2019 a. Personal Ordinariate of Our Lady of Walsingham. – Catholic Hierarchy. <<http://www.catholic-hierarchy.org/diocese/dgbpo.html>>. Katsottu 29.4.2020.

2019 b. Personal Ordinariate of The Chair of Saint Peter. – Catholic Hierarchy. <<http://www.catholic-hierarchy.org/diocese/duspo.html>>. Katsottu 29.4.2020.

2019 c. Personal Ordinariate of Our Lady of the Southern Cross. – Catholic Hierarchy. <<http://www.catholic-hierarchy.org/diocese/daupo.html>>. Katsottu 29.4.2020.

The Christian Challenge

2006 Rome and the TAC by John Hepworth. – The Christian Challenge 20.2.2006. Arkistoitu. <<https://web.archive.org/web/20080511035832/http://www.challengeonline.org/modules/news/article.php?storyid=106>>. Katsottu 2.4.2020.

Christian Today

2010 Catholic Church outlines details of Ordinariate. – Christian Today 20.11.2010. <<https://www.christiantoday.com>>. Katsottu 11.4.2020.

Clarification

- 2009 Clarification by the Director of the Holy See Press Office, Fr. Federico Lombardi, S.I., on Speculations about the Celibacy Issue in the Announced Apostolic Constitution Regarding Personal Ordinariates for Anglican Entering into Full Communion with the Catholic Church 2009. <<https://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2009/10/31/0677/01595.html>>. Katsottu 4.11.2019.

Clark, Jonathan

- 2011 a. Hail and farewell. – Clark in Holy Orders 15.1.2011. <<https://clarkinholyorders.blog/2011/01/15/hail-and-farewell/>>. Katsottu 4.3.2020.
- 2011 b. The ordinariate of Our Lady of Walsingham but which one? – Clark in Holy Orders 30.1.2011. <<https://clarkinholyorders.blog/2011/01/30/the-ordinariate-of-our-lady-of-walsingham-but-which-one/>>. Katsottu 4.3.2020.

Clatworthy, Jonathan

- 2011 Analysis of the Provincial Votes. – No Anglican Covenant Coalition 28.5.2011. <<http://blog.noanglicancovenant.org/2011/05/analysis-of-provincial-votes-by.html>>. Katsottu 11.4.2020.

Code of Canon Law

- ia. Code of Canon Law. Diocesan Bishops. <http://www.vatican.va/archive/cod-iuriscanonici/eng/documents/cic_lib2-cann368-430_en.html>. Katsottu 9.11.2019.

Complementary Norms

- 2009 Complementary Norms for the Apostolic Constitution Anglicanorum Coetibus. <http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/document/s/rc_con_cfaith_doc_20091104_norme-anglicanorum-coetibus_en.html>. Katsottu 8.11.2019.

Common Declaration

- 1966 Common Declaration by Pope Paul VI and the Archbishop of Canterbury Dr. Michael Ramsey. <http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/chrstuni/angl-comm-docs/rc_pc_chrstuni_doc_19660324_paul-vi-ramsey_en.html>. Katsottu 26.3.2020.

Common Declaration

- 2006 Common Declaration of Pope Benedict XVI and the Archbishop of Canterbury His Grace Rowan Williams. <http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/en/speeches/2006/november/documents/hf_ben-xvi_spe_20061123_common-decl.html>. Katsottu 17.4.2020.

Coward, Colin

- 2009 a. Is there hope for radical change in the church despite the Pope? – The Changing Attitude Blog 22.10.2009. <<http://changingattitude-england.blogspot.com/2009/10/is-there-hope-for-radical-change-in.html>>. Katsottu 4.1.2020.

2009 b. Time to spring the door on Foward in Faith's closet. – The Changing Attitude Blog 24.10.2009. <<http://changingattitude-england.blogspot.com/2009/10/time-to-spring-door-on-forward-in.html>>. Katsottu 4.1.2020.

2011 Contributors. Rev. Colin Coward. <<http://changingattitude-england.blogspot.com>>. Katsottu 4.1.2020.

Declaration

1981 Declaration. Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. <http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19810401_chiesa-episcopaliana_en.html>. Katsottu 2.4.2020.

Decree of Erection

2011 Decree of Erection of the Personal Ordinariate of Our Lady of Walsingham 2011. <http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20110115_decree-erection-walsingham_en.html>. Katsottu 28.1.2020.

Decree of Erection

2012 a. Decree of Erection of the Personal Ordinariate of the Chair of Saint Peter. <https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20120101_chair-of-st-peter_en.html>. Katsottu 1.4.2020.

Decree of Erection

2012 b. Decree of Erection of the Personal Ordinariate of Our Lady of the Southern Cross. <http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20120612_decree-erection-ordinariate-our-lady-southern-cross_en.html>. Katsottu 5.4.2020.

Dmytrenko, Kris

2010 Cardinal Levada on the Pope's Anglican initiatives – Complete Transcript. – Salt and Light Media 8.3.2010. <<https://saltandlighttv.org/blogfeed/getpost.php?id=11055#more-11055>>. Katsottu 8.4.2020.

Edwards, Samuel; Ousley, David & LaRue, Michael

2011 What is the Anglican Patrimony? – Anglican Patrimony 27.6.2011. <<http://anglicanpatrimony.blogspot.com/2011/06/what-is-anglican-patrimony.html>>. Katsottu 9.3.2020.

Edwards, Verity

2012 Adelaide: TAC Archbishop John Hepworth quizzed on renovation funds. – Virtue Online 24.9.2012. <<https://virtueonline.org/adelaide-tac-archbishop-john-hepworth-quizzed-renovation-funds>>. Katsottu 2.4.2020.

Fellowship of Saint Alban

- 2007 TAC: Portsmouth Statement. – Fellowship of Saint Alban 5.10.2007.
<<https://sites.google.com/site/rochesteranglocatholic/letter-and-articles/tac-portsmouth-statement-12710>>. Katsottu 9.11.2019.

Forward in Faith

- 2020 About Forward in Faith. <<https://www.forwardinfaith.com/aboutus.php>>.
Katsottu 15.4.2020.

Fraser, Giles

- 2012 Dispose of the Messy Covenant. – Church Times 17.2.2012.
<<https://www.churchtimes.co.uk>>. Katsottu 11.4.2020.

GAFCON

- 2018 A. History. <<https://www.gafcon.org/about/history>>. Katsottu 8.4.2020.
2018 B. Global Movement. <<https://www.gafcon.org/about/global-movement>>.
Katsottu 8.4.2020.

Gledhill, Ruth

- 2009 Rowan Williams responds to Pope's new Apostolic Constitution for deserting Anglicans 20.10.2009. <<https://www.youtube.com/watch?v=itIF0k-nluo>>.
Katsottu 9.11.2019.

Gledhill, Ruth; Owen, Richard; Tedmanson Sophie ja Whittell, Giles

- 2009 400,000 former Anglicans worldwide seek immediate unity with Rome. – The Times 22.10.2009. <<https://www.thetimes.co.uk>>. Katsottu 9.2.2020.

The Guardian

- 2011 The Faithful lose in this victory for misogyny. – The Guardian 16.1.2011.
<<https://www.theguardian.com>>. Katsottu 4.3.2020.
2019 Profile: Austen Ivereigh. – The Guardian.
<<https://www.theguardian.com/profile/austen-ivereigh>>. Katsottu 9.11.2019.

Hamid, David

- 2009 Apostolic Constitution: Ecumenical Reflections. – Eurobishop 22.10.2009.
<<http://eurobishop.blogspot.com/2009/10/apostolic-constitution-ecumenical.html>>. Katsottu 4.1.2020.

Hind, John

- 2009 Is the Pope's move really reform or rupture? – Church Times 30.10.2009.
<<https://www.churchtimes.co.uk>>. Katsottu 4.1.2020.

House of Commons and House of Lords

- 2014 Bishops and Priests (Consecration and Ordination of Women) Measure. 233rd Report. London: The Stationery Office Limited.

Ivereigh, Austen

- 2009 A boost for Catholic-Anglican dialogue. – The Guardian 26.10.2009.
<<https://www.theguardian.com>>. Katsottu 9.11.2019.
- 2010 a. American Anglicans take up the ordinariate offer. – America Magazine
7.3.2010. <<https://www.americamagazine.org>>. Katsottu 1.4.2020.
- 2010 b. Romeward Anglicans: a case of too much politics? – America Magazine
18.2.2010. <<https://www.americamagazine.org>>. Katsottu 5.4.2020.
- 2011 United Kingdom Ordinariate takes shape. – America Magazine 16.5.2011.
<<https://www.americamagazine.org>>. Katsottu 4.3.2020.

Joint Statement

- 2009 Joint Statement by the Archbishop of Westminster and the Archbishop of
Canterbury.
<<https://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2009/10/20/0650/01518.html>>. Katsottu 8.11.2009.

Kerr, David

- 2011 As new round of Anglican-Catholic talks begin, some question the purpose. –
Catholic News Agency 17.5.2011. <<https://www.catholicnewsagency.com>>.
Katsottu 26.4.2020.

Kings, Graham

- 2009 The pope's Anglican division. – The Guardian 9.11.2009.
<<https://www.theguardian.com>>. Katsottu 3.1.2020.

Kington, Tom

- 2012 Pope donates \$250,000 for disaffected Anglicans. – The Guardian 2.5.2012.
<<https://www.theguardian.com>>. Katsottu 24.4.2020.

Knight, Kevin

- 2020 St. Charles Borromeo. – New Advent.
<<https://www.newadvent.org/cathen/03619a.htm>>. Katsottu 8.11.2019.

Küng, Hans

- 2009 The Vatican thirst for power divides Christianity and damages Catholicism. –
The Guardian 27.10.2009. <<https://www.theguardian.com>>. Katsottu
9.11.2019.

Langstaff, James

- 2011 The Ordinariate and related issues. – Ordinariate Portal 21.1.2011.
<<https://ordinariateportal.wordpress.com/2011/01/21/bishop-of-rochester-on-the-ordinariate/>>. Katsottu 9.4.2020.

Lyle, Jenna

- 2010 Opponents of women bishops establish new society in Church of England. –
Christian Today 28.9.2010. <<https://www.christiantoday.com>>. Katsottu
11.4.2020.

MacCulloch, Diarmaid

- 2009 Pope Benedict opens new front in battle for the soul of two churches. – The Guardian 25.10.2009. <<https://www.theguardian.com>>. Katsottu 3.1.2020.

Marshall, Taylor

- 2007 Traditional Anglican Communion Petitions Rome. – Taylor Marshall 20.10.2007. <https://taylormarshall.com/2007/10/traditional-anglican-communion_19.html>. Katsottu 2.4.2020.

National Catholic Register

- 2013 Pope Modifies Norms for Catholics Seeking to Join an Anglican Ordinariate. – National Catholic Register 12.7.2013. <<https://www.ncregister.com>>. Katsottu 8.2.2020.

No Anglican Covenant Coalition

- 2010 Ten Reasons Why the Proposed Anglican Covenant is a Bad Idea. – No Anglican Covenant Blog 15.12.2010. <<http://blog.noanglicancovenant.org/2010/12/ten-reasons-why-proposed-anglican.html>>. Katsottu 11.4.2020.

Not the same stream

- 2012 Brisbane defers the Covenant. – Not the same stream 25.6.2012. <<http://notthesamestream.blogspot.co.uk/2012/06/brisbane.html>>. Katsottu 11.4.2020.

Note

- 2009 Note of the Congregation for the Doctrine of the Faith About Personal Ordinariates for Anglicans Entering the Catholic Church. <<https://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2009/10/20/0650/01517-1.html>>. Katsottu 8.11.2019.

Our Lady of the Atonement Catholic Church

- 2019 Our Parish. <<https://ourladyoftheatonement.org/about-us>>. Katsottu 9.3.2020.

Ordinariate Portal

- 2011 VirtueOnline: TAC Archbishop on Canadian Ordinariate. Katsottu 9.4.2020. <<https://ordinariateportal.wordpress.com/2011/05/12/2195/>>

Owen, Peter

- 2009 Forward in Faith and Rome. – Thinking Anglicans 24.10.009. <<https://www.thinkinganglicans.org.uk/4030-2/>>. Katsottu 4.1.2020.
- 2012 General Synod – July 2012 – Online papers. – Thinking Anglicans 15.6.2012. <<https://www.thinkinganglicans.org.uk/5543-2/>>. Katsottu 24.4.2020.

The Pastoral Provision

- 2014 a. History. <<http://www.pastoralprovision.org/history.htm>>. Katsottu 3.4.2020.
- 2014 b. Frequently asked questions. <<http://www.pastoralprovision.org/faqs.htm>>. Katsottu 3.4.2020.

Pepinster, Catherine

2012 The pope's handout to disaffected Anglicans offers a glimpse into his mind. – The Guardian 6.5.2012. <<https://www.theguardian.com>>. Katsottu 24.4.2020.

The Personal Ordinariate of the Chair of Saint Peter

2020 About the Ordinary Emeritus. <<https://ordinariate.net/ordinary>>. Katsottu 1.4.2020.

The Personal Ordinariate of Our Lady of the Southern Cross

2015 Our people. <<http://www.ordinariate.org.au/personal-ordinariate/about-us/our-people>>. Katsottu 8.4.2020.

The Personal Ordinariate of Our Lady of Walsingham

2019 History. <<https://www.ordinariate.org.uk/about/history.php>>. Katsottu 9.2.2020.

Phillips, Christopher

2010 Anglican Patrimony. – Anglican Patrimony 31.3.2010.
<<http://anglicanpatrimony.blogspot.com/2010/03/anglican-patrimony.html>>. Katsottu 9.3.2020.

Pitcher, George

2009 Dr Rowan Williams: taking a break from Canterbury travails. – The Telegraph 12.12.2009. <<https://www.telegraph.co.uk>>. Katsottu 9.3.2020.

Robinson, Tony

2013 Bishop's letter to Supporters. – The Society under the patronage of St. Hilda and St. Wilfrid 18.11.2013.
<<https://www.sswsh.com/uploads/BishopslettertoSupporters.pdf>>. Katsottu 4.3.2020.

Rome Reports in English

2009 Pope creates ordinariates for Anglican dioceses 20.10.2009.
<<https://www.youtube.com/watch?v=Nogxr33QWrw>>. Katsottu 9.11.2019.

Sarmiento, Simon

2010 TAC members mostly in India. – Church Times 6.1.2010.
<<https://www.churchtimes.co.uk>>. Katsottu 2.4.2020.
2011 a. Canadian Ordinariate has difficulties. – Thinking Anglicans 12.5.2011.
<<https://www.thinkinganglicans.org.uk/4982-2/>>. Katsottu 9.4.2020.
2011 b. Instead of the Anglican Covenant. – Thinking Anglicans 21.12.2011.
<<https://www.thinkinganglicans.org.uk/5288-2/>>. Katsottu 11.4.2020.
2012 Anglican Covenant: Church of England's current status. – Thinking Anglicans 19.6.2012. <<https://www.thinkinganglicans.org.uk/5547-2/>>. Katsottu 11.4.2020.

Sacerdotalis Caelibatus

1967 Kiertokirje Sacerdotalis Caelibatus. <http://w2.vatican.va/content/paul-vi/en/encyclicals/documents/hf_p-vi_enc_24061967_sacerdotalis.html>. Katsottu 9.11.2019.

The Significance

- 2009 The Significance of the Apostolic Constitution Anglicanorum Coetibus.
<http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20091104_article-fr-ghirlanda_en.html>. Katsottu 9.1.2020.

St. John the Baptist Deanery

- 2020 Our Deanery. <<https://www.stjohnthebaptistdeanery.com>>. Katsottu 1.4.2020.

Stanford, Peter

- 2011 History overturned as Anglican bishops are ordained as Catholic priests. – The Guardian 15.1.2011. <<https://www.theguardian.com>>. Katsottu 4.3.2020.

Thompson, Damian

- 2009 The Vatican opens its arms to Anglicans and tightens its grip. – The Telegraph 22.10.2009. <<https://www.telegraph.co.uk>>. Katsottu 9.11.2019.

Thornton, Ed

- 2011 US may have ordinariate by next year. – Church Times 6.7.2011.
<<https://www.churchtimes.co.uk>>. Katsottu 26.4.2020.
2012 Fr Steenson to lead US Ordinariate. – Church Times 4.1.2012.
<<https://www.churchtimes.co.uk>>. Katsottu 24.4.2020.

Tighe, William

- 2011 The Genesis of Anglicanorum Coetibus. – Ordinariate Portal 19.7.2011.
<<https://ordinariateportal.wordpress.com/2011/07/19/william-tighe-the-genesis-of-anglicanorum-coetibus/>>. Katsottu 9.4.2020.

Tomlinson, Ed

- 2010 This fudge on bishops must fail. – The Guardian 7.7.2010.
<<https://www.theguardian.com>>. Katsottu 8.1.2020.

Traditional Anglican Communion

- 2016 a. Statement of the Primate on the Ordination of Women.
<<http://traditionalanglicancommunion.org/wp-content/uploads/2016/12/Statement-on-the-Ordination-of-Women.pdf>>.
Katsottu 9.11.2019.
2016 b. Traditional Anglican Communion.
<<http://traditionalanglicancommunion.org/wp-content/uploads/2016/12/TAC-Archbishop-Falk.pdf>>. Katsottu 9.11.2019.

Turner, Philip

- 2011 The Covenant: What is it all about? – The Anglican Communion Institute 24.5.2011. <<http://www.anglicancommunioninstitute.com/2011/05/the-covenant-what-is-it-all-about/>>. Katsottu 11.4.2020.

Unitatis Redintegratio

- 1964 Decree on Ecumenism. Unitatis Redintegratio.
<http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat_ii_decree_19641121_unitatis-redintegratio_en.html>. Katsottu 2.4.2020.

Williams, Rowan

- 2009 Archbishop's address at a Willebrands Symposium in Rome. – Dr. Rowan Williams 19.11.2009.
<<http://aoc2013.brix.fatbeehive.com/articles.php/766/archbishops-address-at-a-willebrands-symposium-in-rome>>. Katsottu 9.3.2020.
- 2010 a. The Fraternal Visit of Pope Benedict XVI to Archbishop Rowan Williams. – Dr. Rowan Williams 17.9.2010.
<<http://aoc2013.brix.fatbeehive.com/articles.php/946/the-fraternal-visit-of-pope-benedict-xvi-to-archbishop-rowan-williams>>. Katsottu 9.3.2020.
- 2010 b. Vatican Radio Interview after Evening Prayer with Pope Benedict XVI. – Dr. Rowan Williams 17.9.2010.
<<http://aoc2013.brix.fatbeehive.com/articles.php/1673/vatican-radio-interview-after-evening-prayer-with-pope-benedict-xvi>>. Katsottu 9.3.2020.
- 2010 c. Archbishop's interview with Vatican Radio in Rome. – Dr. Rowan Williams 17.11.2010. <<http://aoc2013.brix.fatbeehive.com/articles.php/550/archbishops-interview-with-vatican-radio-in-rome>>. Katsottu 10.3.2020.

Wilson, Alan

- 2009 Small Earthquake in Rome? – Bishop Alan 21.10.2009.
<<http://bishopalan.blogspot.com/2009/10/small-earthquake-in-rome.html>>. Katsottu 3.1.2020.

Wynne-Jones, Jonathan

- 2008 Anglican bishops in secret Vatican summit. – The Telegraph 5.7.2008.
<<https://www.telegraph.co.uk>>. Katsottu 8.4.2020.
- 2009 Senior Anglican bishop reveals he is ready to convert to Roman Catholicism. – The Telegraph 24.10.2009. <<https://www.telegraph.co.uk>>. Katsottu 3.1.2020.

2 Kirjallisuus

- Adam, Will (2014). Women Bishops and the Recognition of Orders. *Ecclesiastical Law Journal* 16(2), 187–190.
DOI: 10.1017/S0956618X13001191
- Baker, Frances (2017). ARCIC III in the light of ARCIC II: A critical response to Life in Christ, Morals, Communion and the Church. *Pacifica* 30(3), 201—213.
DOI: 10.1177/1030570x17740372
- Boulding, Mary Cecily (2003). Anglican-Roman Catholic Relations Since Vatican II. *The Downside Review* 121(422), 26–38.
DOI: 10.1177/001258060312142205
- Chadwick, W. Owen (2020). St. John Henry Newman. Encyclopaedia Britannica.
<<https://www.britannica.com/biography/Saint-John-Henry-Newman>>.
- Clucas, Rob; Sharpe, Keith (2013). Women Bishops: Equality, Rights and Disarray. *Ecclesiastical Law Society* 15(2), 158—174.
DOI: 10.1017/S0956618X13000185
- Cook, Sharon Anne (2006). Women in the Anglican Church in Canada. Rosemary Skinner Keller, Rosemary Radford Ruether & Maria Cantlon (toim.), *Encyclopedia of Women and Religion in North America*. Bloomington: Indiana University Press, 279–285.
- Crawford, Janet (1998). Book review of Raindrops of My Life: The Memoirs of Florence Tim Oi Li. *The Ecumenical Review* 50(2), 252—253.
DOI: 10.1111/j.1758-6623.1998.tb00356.x
- Cunningham, Lawrence S. (2009). The Crisis in Ministry. *An Introduction to Catholicism*. New York: Cambridge University Press, 246—248.
<<http://web.a.ebscohost.com.libproxy.helsinki.fi/ehost/ebookviewer/ebook/bmx1YmtfXzQwMDc1Ml9fQU41?sid=44e1afd8-ed75-4d46-88c8-ae0dc7f58b55@sdv-sessmgr01&vid=0&format=EB&rid=1>>.
- Curnow, Kelvin Fraser (2017). Richard Hooker, John Henry Newman: A Via Media theology of the Eucharist. *Pacifica* 30(3), 214—239.
DOI: 10.1177/1030570x17743982
- Donovan, Mary Sudman (1989). The Dimensions of Unity: Women at Lambeth 1988. *Anglican & Episcopal History* 58(3), 353–363.
<<http://web.a.ebscohost.com.libproxy.helsinki.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=fb66c311-147c-466a-b0ad-6f318848b5e3%40sdv-sessmgr02>>.
- The Editors of Encyclopaedia Britannica (2019). Hans Küng. *Encyclopaedia Britannica*.
<<https://www.britannica.com/biography/Hans-Kung>>.
- The Editors of Encyclopaedia Britannica (2020). Barbara Harris. *Encyclopaedia Britannica*.
<<https://www.britannica.com/biography/Barbara-Harris>>.

- Francis, Leslie J.; Hills, Peter; Robbins, Mandy & Roberts, Carol (2006). The Ordination of Women and the Church of England Today: Two Integrities, but One Pattern of Decline in Membership Statistics. *Journal of Anglican Studies* 4(2), 201-218.
DOI: 10.1177/1740355306070680
- Huels, John M. Canonical Comments on Anglicanorum Coetibus. *Worship* 84(3), 237-253.
<<http://search.ebscohost.com.libproxy.helsinki.fi/login.aspx?direct=true&db=rh&AN=ATLA0001779946&site=ehost-live&scope=site>>.
- Jones, Rhidian (2011). Cathecumen. *The Canon Law of the Roman Catholic Church and the Church of England 2nd Edition: A Handbook*. Bloomsbury Publishing Plc.
<<https://ebookcentral-proquest-com.libproxy.helsinki.fi/lib/helsinki-ebooks/reader.action?docID=686932>>.
- Kimes, John Paul (2016). Anglicanorum Coetibus and CCEO Canon 35. *The Jurist* 76(2), 581-595.
DOI: 10.1353/jur.2016.0029
- O'Halloran Kerry (2014). Anglicanism at Home and Abroad. *The Church of England – Charity Law and Human Rights*. Springer Science & Business Media. Switzerland: Springer International Publishing, 109—138.
DOI: 10.1007/978-3-319-04319-7
- O'Malley, John W. (2008). The Council Opens. *What Happened at Vatican II*. Cambridge, Mass: Harvard University Press, 93—126.
<<http://web.b.ebscohost.com.libproxy.helsinki.fi/ehost/ebookviewer/ebook/bmxlYmtfXzU4MjY2MF9fQU41?sid=05ef870a-685d-484b-8069-0c074ef22b26%40pdc-v-sessmgr01&vid=0&format=EB&rid=1>>.
- Pecklers, Keith (2019). United Not Absorbed: Malines Conversations Revisited. Virginia Miller, David Moxon & Stephen Pickard (toim.). *Leaning into the Spirit. Ecumenical Perspectives on Discernment and Decision-Making in the Church*. New York: Palgrave Macmillan, 131–133.
- Price, Peter (2011). John Henry Cardinal Newman and the Papal Infallibility. *Pacifica* 24(1), 58—79.
DOI: 10.1177/1030570X1102400105
- Reath, Mary (2007). *Rome and Canterbury. The Elusive Search for Unity*. Lanham: Rowman & Little Publishers.
<<http://web.b.ebscohost.com.libproxy.helsinki.fi/ehost/ebookviewer/ebook/bmxlYmtfXzYzOTM5N19fQU41?sid=005a3da2-38f3-4464-a989-5281e1b1e26b%40pdc-v-sessmgr04&vid=3&format=EB&rid=1>>.
- Shaw, Jane (2014). The Impact on the Church of England and wider Anglican Communion. Fredrica Harris Thompsett (toim.). *Looking Forward, Looking Backward: Forty Years of Women's Ordination*. New York: Morehouse Publishing, 43—54. (Kindle Edition).

- Sullins, Paul (2017). The History of the 1980 Anglican Pastoral Provision. *Catholic Historical Review* 103(3), 529—558.
DOI: 10.1353/cat.2017.0113
- Thompsett, Fredrica Harris (2006). Women in the American Episcopal Church. Rosemary Skinner Keller, Rosemary Radford Ruether & Maria Cantlon (toim.), *Encyclopedia of Women and Religion in North America*. Bloomington: Indiana University Press, 269–279.
<<http://web.a.ebscohost.com.libproxy.helsinki.fi/ehost/ebookviewer/ebook/bmxlYmtfXzE3MTUxM19fQU41?sid=687c7fc9-f50b-4977-b2bb-14a3b623699d%40sdc-v-sessmgr01&vid=0&format=EB&rid=1>>.
- Threlfall-Holmes, Miranda (2013). An Equal Episcopate: Theological Explorations. *Modern Believing* 54(3), 213—222.
DOI: 10.3828/MB.54.3.213
- Zagano, Phyllis (2011). Juridical Authority, Sacramental Authority, and Women's Ordination. *Women & Catholicism: Gender, communion, and authority*. New York: Palgrave Macmillan, 89—135.
DOI: 10.1057/9780230119482_4